বিজ্ঞাপন ।

বালিকা নেম্বরে প্রথম জাগ মুদ্রিক ও প্রচারিক চইল। ইতি
মাথ্যই বালকগণের প্রথম পার্টোপযোগী অনেক পুতক প্রচারিক
ইউমাছে কিন্তু হালিকাগণের ব্যবহাবোপ-যোগী পুতক প্রারই
মুক্টি গোচন হয় না। এই নিমিস্ত আমি উদ্বাহু বামনের ন্যায় দীর্ঘ
মানায় প্রলোজিত হইলা উক্ত অসম্ভার পুরগার্থে, কেবল বালিকা
মিগের বাবহারাথেই এই পুত্তক প্রণয়ণ করিলান কেবল বালিকা
প্রথম ক্রমায়ক বর্ণ পরিচম ও জিল্লার ক্রতভা দুন করাই যে বালিকা
গণের অসংযুক্ত বর্ণ পরিচম ও জিল্লার ক্রতভা দুন করাই যে বালিকা
গণের চিন্ত ক্লেন্তে প্রথমবন্ধা হইভেই ধর্মের নীজ রোলিভ, পরমা
বিলো পরমেশ্বের প্রথমবন্ধা হইভেই ধর্মের নীজ রোলিভ, পরমা
বিলো পরমেশ্বের প্রতি শ্রদ্ধা ভক্তি উদ্বীপিত প্রবং তাহাদের
চিরপরিটিভ কুনংস্কার নকল মিরাকৃত হয় ভাহা ওইহার ওক
প্রধান লক্ষ্য।

বছ ক'লাখনি বৰ্ণমালায় যোগটিখন ও চৌনিশটি ৰাঞ্জন কই প
কাল অক্ষরে পরিগণিত ছিল। ফিন্তু, সম্পু তি কোনহ মহালয় ক্রিনেচনা পুর্বক ভাষার হাতিক্রম করিয়া ড, ড, ম ৺ প্রভৃতি ক্রমেরুটী
অক্ষরকে সংস্ক্র রূপে গণ্য করিয়াছেন, এই বিবেচনার আমিও সেই
কারাটা বর্ণ ও কে ও স্বত্তর বর্ণ মধ্যে নির্দিষ্ট করিয়াছি। এত্তির
আমি ইহাতে আরু ক্রেক্টা মুত্ন নির্দ্ধ প্রবর্তে করিয়াছি।
নেখ করি ভাষারে নিয়াকিনীর নেরু স্ক্রিটার বা হইয়া বরং ম্পেন্ট
উপকার্ট কর্ণিকর।

Tables !

विकार के किया के अपने के अपने वार्तिका वाकर विका विकार के किया करता करते किया वार्तिका वाकरवत थे के अपने कांग थानि शांठे कित्रगढ़ि य वानिकांगर्ग कन्नम व्यातारत व्यात्मक श्राद्धां कनीय विषयप्रत क्वांन-नांछ कित्रदिक कांश्राट महत्त्व वाहि।

থানক বালিকাগণ পুস্তক মধ্যে পরিচিত পদার্থ সকলের নামই পাঠ করিলে বে রূপ আনন্দ বোধ করে ও তৎসমূদার যে রূপ সা হার্য) ম্যৃতি-শুখলে বন্ধ রাখিতে পারে এমন আর কিছুই নাই এই বিবেচনায় ন্থ বিনাধি উদাহরণ স্থলে যাহাদের পরিচিত জন্ম। দির নাম সকল লিখিতে বিতার প্রয়াস পাওয়া গিয়াছে।

वालिका वासव।

প্রথমভাগ।

বৰ্ণ মালা।

তা ই উ ড জ তা ই উ জ তা ই

বাঞ্জন বৰ্ণ

গ্ৰঙ | চ ज व क। हे ठे फ व। ७ थ म धन। য় 5 6

বর ও বাঞ্জন উভয়ই পরিচয় হউলে শিক্ষক ছাত্রীদিগকে বুঝাইয়া, দিবেন যে, উক্ত দ্বিবিধ বাড়ীত বর্ণনালায় আর বর্ণ নাই। আক্ষর পরিচয় হইয়াছে কি না, জানিবার নিমিত এক একটা করিয়া ক্ষান্তর অধ্যা কার্কের ফলকে অক্ষর নিধাইয়া লেখিবেন।

स्त्र मक्टमत ऋगास्त्र ।

জ,	-	यथा	ক, গ	4 , 4	যথা	₹, ₹
জা,	1	46	কা, গা	ار پ	"	মৃ, ভূ
₹,	f	44	कि, लि	4, (	53	থে, লে
₹,	7	46	को, नो	ঐ, ই	17	देथ, टेन
₹,	e.	46	কু, গু	3,61	51	কো, নো
উ,	4	66	কু, স্থ	3,0	>>	গৌ, সৌ

এছলে, শিক্ষক ছাত্রীদিগকে কেবল দ্বের প্রতিরূপ গুলিই শিখা-ইবেন। ভাহার বানান অর্থাৎ ভাহাদের যোগে ব্যঞ্জনের কি রূপ উচ্চারণ পরিবর্ত্ত হয়,ভাহা শিখাইতে হইবে না। ভাহাতে ছাত্রী দিগের সুবিধানা হইয়া বরং অসুবিধাই চইবে।

ব্দ	আৰু	इ इ	\$	ওঞ
ভান্ত	অ াট	हैं हे	ঋ ণ [']	उघ
অ থ	জা ন	क्रम	4	্ বংশ
অ র .	আম	উর	१५म ं	्वन
Elsal	অ'াস	উন	ওক	সব

ং ১ প প্রাকৃতি কয়েক বর্ণের উচ্চারণ শিক্ষার নিমিন্ত । তন্ত্র ছল নির্দ্ধিই হয় নাই। শিক্ষকাণ তল্পিবয়ক বাচনিক উপলেশ দিবেন।

कामन	আসন	কারণ	मश्मान
অ নহ	অ াতর	ক মল	ক্বচ
ভালস	জাপন	গ্রহা	ল্বণ
তা ধর	छ † मृत	গমন	চরণ
জ পর	জাস র	ভসর	গগণ

ক্রছ	ভরত	ङन्क	আসল
খড়ম	গর্ম	অ !ত্র	তন্ম
* इंद	मर्क	७ त्न	नम्स
নরম	ধ্বল	গরম	नत्न

জন চর	হ্ল-ধর	বৎসর
জল-ধর	উক্ত চর	অা-ভরণ
च-नगर	বন-চর	পর.বশ
আ-চরণ	দশ-রথ	বৎসল

প্রথম পাঠ।

ৰই	পড়	ac sa	ভাট	क्रम	ভা ম	ফল
本門	ধর			আন	ALC M	কর
খল	পর		. धकं	क्न	অ াতর	আন

5	. 🚵	3
1	Œ	_ }

	<u>[</u> d	1	•	
জল আন -	বড় ব	<i>फ</i>	চাদর	ধর
र् छ द	ৰ্ড য	র	ধ ব ল	লৰণ
इ ल ४३ क्र	জভগ্ন চর	७ ७	जग्र व	গের
जन भत्र ५ त	डेम्य कग	न हल	হ্র ব	প্র
	grade (figure parameters on a			
v ; = 1	कू 🕆 छ।		্কা	
अ हा	न र म	क्षां भ	۱.	া'লা
কালা	e t	শ্বা	હ	া তা
ক্ৰ'প্ৰ	ঘ'ন '	चा भ!	ē.	ভা
ऑ .	等作	छ।क।	:a[	[~] !
संभ	हाना	वर्गाः	ধ	1%;
his	स्व	शांग	ř	i n
	Player-empacidades	-		
প্রবর	<u> तन्त्रा</u>	বন্ত	X '	r-stat
আকার	বাজার	মশাল	*(3	াত
অংশড়া	চানভা	ভাহার	3	নার
क्षांनन	भक्ष	রাবণ	ঁফ	লার
কারণ	করা ত	আ বার	إبع.	क्र
বাহার	আধর	রাখাল	. कैं।	हे इ
	all displays a see			
च् दशान	<u> মূ</u> ানব	ক	হ্র•	ાથ
আনারস	গদাধর		জস্	श !न

[0]

নদাশয়	আমাশর	জাগরণ
জনায়াস	ম হাশ্ য়	ভাকারণ
সদাগর	প্রাসর	সনাত্ৰ

षिडीय शार्थ।

নহানেয়ে বছ খারাপ। আমার দ্যিতি নমে রাখাল বদে। আমিরি কলম নহি। কগেজত মাই। সরকার আধ্যের কগেজ কলস

বাকা আনাৰ একটা আনাসে দাও। ও দিমলা, ওই শাদাপানা বই খানা কার লাও আনাৰ বছ দাদার বই। ইছার নাম মহাভারত। ভাজ খাও। কাপাছ প্র। পাঠ কর। বছ বকা অন্তিত

অসম হওরা ভাল নহ। সঙ্গা কাধ কর। থানড়া বড় টক। লাল মাকলি কল। বড় পাভল' কাপড় পরাভাল নয়। এম গানগাই।

উপাসনা কর ভাঁর, নাই বাঁর কায়।
দলকের নাম থাঁর, সদা জপ ভায়।
থাঁরের দলায় নর, পাল পদ কর,
সব ছাড় আর যত, তাঁর নাম কর।
গানগুলি ছানীরা যেন সকলে সমস্বরে গাহিছে শিখে।

	₹=	क+ ३ =कि	J i
जां मि	বিধি	মিপি	ভিন
কালি	ছাতি	বিবি	গিরি
थानि	नार्छि	পিতা	मिन
গংলি	মাটি	তি সি	মেডি
পদি	रिंग्री	বিলি	रित्रका
এসিয়া	্ব†লিস	ष्याविव	গাভিন
विषय।	পি ভূর	বিলাভ	জিলিপি
নি ং হল	বালিকা	বিষদা	তাবিজ
দাজিম	নাঠিন	মরিচ	বিবাহ
হাতিন	স লিতা	চিরত:	म दिया
		de la company de	
অতিশয়	নিধিরাম	ইতিহাস	মানিলাম-
অভিসার .	মতিলাল	অবিদিত	জানিলাম
অভিসার	मिनमाथ	অবিকল	<u> শারিশাছি</u>
জবিনাশ	শভিনব	পরিব†র	রামমণি
হরিদাস	অধিবাস	<u> পিতাম্</u>	বারিনিধি'
	-	nethilati viljanging "	
অধিকরণ	অপ	রচিভ	অন্ধিকার
অন্তিশ্য়	অ ভিল বি ত		বিচারা ল য়

[+]

তৃতীয়পাঠ।

বঁড় দিদি ও পাড়ার কমলার নাতি কালি বিবাহ । আমার অতিশা কফ ইইয়াছিল, তাই পাঠশালায় ঘটি নাই। কাহার ও কহিত বিবাদ করা উচিত নয়। দিন কর উদিত হটন, পার্বিশণ উদ্বিধা কাল্যর করিয়া বেডাইতেন্ত। ডিগ্রাকথা কহা ব্যুপাপ। আমার মাও বড় দিদি মিতা কথা কয়না। আমি ও মিতা কথা কাইন না।

ভবদিদি ভাগ খাছত নি। ভাই বহু ভাগন। আমিজ বিশাস দিনিয় মত হাবলা নই!

্চিরভা বছ তিত। গবিচ কাকাল। আমিরে একথানি ভাল ডারাই নোপাছ ছিল। দাছিম কিনিলাম। তিব্তা ধাইলাম। দায়িত ধাইব। ভাহার বালেশ নাই।

> সকলে হইন ভাই রাজি নাই থান এম উপাসনা কনি পরম গিতার। উঠিল ভগন, পাথিগণ গান গায়, নিশির শিশির পড়ে পাভাগ গাতার। এমন সময় বল, কি কবি বসিয়া, ? পরম পিতার নাম গাই মন দিয়া।

শিক্ষক মহাশয়গণ চাত্রী দিগকে এই গান গুলির ভাবার্থণ্ড প্রত্যাহ যে অন্তর্গঃ তুইবার, জর্থাৎ একবার প্রাভঃকালে শব্যাহাইতে উঠিয়া ও আর একবার রাত্রিতে নিজার পূর্বের, ঈশ্বরোপাসনা করা কর্জন্য ভাহা উজ্জন রূপে হৃদয়ঙ্গুয় করিয়া দিনেন।

3 = 1		本十章 =	146
कानी	বলী	मीन	नमी
মালী	मली	, সা রী	পীড়া
শালী	মামী	गानी	নীতি
আলী	भागी	कारी	भनी
রাণী	याभी	भगी	नाड़ी

ভঝুনী	জার দী	सूमीला	কামিনী
স্থীন	कांगको	गौमिनी	सामिनी
मालिनी	ज लो क	ভামদী	ज †विनी
ভারিণী	কিরীট	সার স ী	जन नी
कौवन	একাকী	नदभी	तक न ी

কালীঘাট	মহারাণী	রমণীর	मिन शैन
বিধায়িনী	म भोत्रव	মারাবিনী	मीननाथ
বিভাবরী	বিকীরণ	পাগলিনী	मीन प्ल
সহচরী	विमोत्रव	হরিতকী	হীনবল
পঠনীয়	শামলকী	বিপরী ত	বীতরাপ

বংশীক্ষন শিরিশীলন। অশ্পীকরণ হংশীশাবক সমীচীনতা দংশনকারী ছাত্রীরা বাহাতে হুর ও দীর্ব স্বরের প্রাক্ত উচ্চারণ বুঝিছে ও করিতে পারে, শিক্ষক তরিষয়ে শিক্ষা দিবেন।

চতুর্থ পাঠ

্রমণীয় ঘটি। মায়াবিনী সমনী। বিপ্রাত আচরণ। রজন র অবসান হইল।

गीवन मभीत्र विद्या राजिनी पन विक्रिने व इदेन।

মায়াবিমী নিছা কথা কয় না। ভার ভগিনী তারিণী ও বড় ভাষা আমি ভাগ বড় ভাল বালি।

ভাই ভগিনী শুনির সহিত অক্ছা করিওনা। কামিনীর কাপছ মাই। ভাবিনীর বই নাই।

উ :	= 9	+	৳ =	@
જ ન	ভুল	মধু	গুরু	গরু
यूनि	इ व	माधू	ক্লচি	क् ल
ट्र न	ज् श्च	বিধু	চাকু	পুরু
क्ल	কুশা	তুলা	ऋंि	्यूठी
क्ल	চু প	माख	业位	ह्र
•		-	6.	
বিনুখ	শা ছ	র	प्रःमीन	कृ वन े
tan an		-		_

বাভল

माइली

इल्बा

কুকুর 🖔 🦠	মানুষ	মুতালি	डानूका
প্তুল	বিভুক	কু ড়ালি	टारू क
পুরাণ	পুকুর	ি চিকুর	रू भाक
	•		
তাংশুমান	সুমধুর	অনুমান	হ্মুমান
গণবান্	সমুদায়	मू निञ्च	. सूनमझ
<u>কাণুবাদ</u>	জামকল	সুব্চনী	क्वा
অনুবাদ	काश्रुक्ष	পুনরায়	ছঃসাহস
নিঃসংশ্র	আমরুল	অ ভিবাদ	সাধুজন
ভালধান	বাদার	ਕ ੀ ਦ	অনুশীল ন
অনুগ্ মন			-1 of 11-1 of
নর্পাগত	उ न्न इ		য়'জকুমার

পঞ্চ পাঠ।

অলস হওয়া অনুচিত।
বিনয় জগত বশ করে।
কটু কথা কহা তাল নয়।
কামিনী কটু কথা কয় না।সে আমার মামাত ভাগিনী হয়।
জগৎপিভার দয়ার পার নাই। তিনি নিরাকার। ভাহার মহিমাণ
র সীমানাই। তাঁহার উপাসনাও আরাধনা করা অভীব উচিত।
আমার মামার বাড়ী শাম পুকুর। আমার বড় মামার একটা
শাদা বিলাতি কুকুর ছিল। আমি ভাহায় বড় ভাল বাসিভাম।
তাহার গায়ে কখন আঘাত করিভাম না।

		+ 3	7
কুট	भूत	ចង្ ្	ভূপ
কুপ	चून .	વધૃ	ভূমি
कून .	মুত	पृ टी	মূঢ়
धृ ति	शू म	চূড়া	তু ণ
সূত ন	ভৢধর	सूमम	বিধুর
ভূতল	ভূপাল	भूजन	म सूत
समू त	ভূরিত	ভুভার	ধূদর
वीद्रम्	ভূষণ	ভূরভঃ	ধুমল
মশেভু	কুজিভ	পূরণ	ভূপতি
দুরীভূত	বিভূষিত	রাজদূর	ত - চমূপ তি
মূলীভূত	নদীকূল	ভুঙ না	-,
ভূপবর	কমনভূ '	शृक्रमी:	য় চূড়ামণি
ভূরিবস্থ	नवत्रश्	কু পজন	`

ষষ্ঠ পাঠ।

ৰুতন পাতা। ময়ুর ভাকিন।

ধুমল বরণ। ভূষণ পরিল। ফুগ জল পান কর। পরম পিডার পুজা কর। ধূলা ঝাড়। ভূত নাই।

ভুৰন মাদি, তুমি বড় খারাপ বালিকা। তুমি বড় দুপ দুপ করিয়া আফাও। আমার থাক পিনী এমন বিহার মন। তিনি বড় ভাল। আমিও ভাঁহার মত ভাল হইব।

[20]

मिश्रु ।

নিংহ সকল পশুর রাজা। বনই তাহার আবাস। তাহার চারি
পা। তাহার আর হাত নাই। তাহার পায় বড় বড় নবর। দিংহ
বড় ভরানক পশু। ছাগল গরু মানুষ ধরিয়া খায়। ফল মূল
খায়না। বাঘ আর সিংহ এই ছই পশুই সমান রূপ ভয়ানক।
প্র—। এছলে ছাত্রীদিগকে সিংহের ছবি আ্দিয়া দেখান
কর্ত্রা।

	≝	+ 4 =	ন্থে
কৈন	'কেলি	মেলা	বেণী
(क्ह	খেলা	হেন্দ্র	(हली
CAN.	ছেলে	বেশ	ৰেনা
কেবা	বেড়ী	८भव	. বেণু
কেনা	লেখা	েবল	দেরি
কুবের	निरम्ध	তেমৰ	বেদনা
धरमध	कारवर्ष	স্থরেশ	(मृश्वीय
ड [ब्रा	কেবল	উমেশ	सूद्वभ
दिरमम्	(क्मन	কেতকী	দেবর
दमवक	যেৰাণ	নেসাতি	খেলান।
বিশেষ	ণ পরিশেষ	বিবেচনা	खे भटम ग्र
न्दिग्व	अवर भय	নিবেশিত	নচিকেত ।
निद्वमन	(অভিষেক্	পরিশেতা	सूरभदक
বিরেচন	उ भाग	পরিমাণ	क्षनाद्वम
<u>বিবেচৰ</u>	वि दल्पन	লযুচেতা	সবিশেষ

সপ্তম পাঠ।

সিংহ যেমন পশুদের রাজা। মানুষেরা তেমনি সকল জীবের ঘাজা। মানুষ সিংহ দিগেরও রাজা।

পরম পিতা যে কি রূপ দ্যাবান, তাহা মনেতেও ভাবা যায় না। তিনি আমাদের কি না করিয়াছেন থয় পিতা মাতা বালক কাল অবধি আমাদিগকে খাওয়াইয়া পরাইয়া মানুষ করিয়াছেন, খাহার দ্যা বিনা আমাদের বাঁচিবার আর উপায় ছিলনা। মে পিতা মাভাও তিনি আমাদিগকে দিয়াছেন। পরম পিতা আমাদের পিতা মাভাও তিনি আমাদের পিতা মাভারও পিতা মাভা। ধন, মান, জীবন, আমাদের যাহা কিছু আছে, সকলই তাঁহার দান। আমরা যাহা যাহা আহার করি ও যাহা যাহা পরিধান করি তাহাও তাঁহার। আমাদের এমন কোন জিনিবই নাই যাহা ভিনি না দিয়াছেন।

প্র—। বাল্যাবধিই যাহাতে বালিকারা এক মাত্র পরমেখনের অপার করণা প্রভৃতির পরিচয় পাইতে পারেও পাইমা তাঁহাকে মনের সহিত ভক্তিও প্রীতি করে, শিক্ষক প্রাণপণ্ ভাহার। বিধান করিবেন। ভাহাই এই পুত্তকের এক প্রধানতন উদ্দেশ্য।

a =	5	छ + क्षे	टेड
তৈল	শৈব	বৈতা	देशरी
देगम	े टे बब्र	देय	टॅक
देवथ	टेकन	रेकनी	देश

देकत्रव	देनयम .	टेखन	देवज्ञाशी
टेख्द्रव	देवकान	रेनक्ष उ	देवनाथ
टेमभव.	তৈতিল	देवटमशे	रेडिनिक
देक्लान	देवख्य	टेमनाक	देन हिक
कारेणग्व	देवजीवन	देवदम्भिक	देववाहिक
देनशंधिक	देवकानिक	শৈলরাজ	टेमववा गी

অফ্টম পাঠ।

বৈভালিক বৈধানম ভিল তৈল অবৈরণ

সরিষা, মদিনা, তিল, বাদাম, জলপাই, জয়পাল, নারিকেল, এবং তার আর কভশুলি ফলে তৈল আছে। আমার বাবা বলিয়াছেন যে, এক দেশে মাদী হইতে এক রকম তৈল পাওয়া যার। ভাহার নাম মেটে তৈল। আমরা যে তৈল দাথায় দিই ভাহাকে নারিকেল তৈল করে। ভাহা নারিকেল হইতে হয়।

हिमानद्यत निक्षे देकलांम शिति।

ভব দিদি। তুমি কালি বৈকালে পড়িতে এস নাই কেন? ধরু মহাশয় রাগ করিয়াছেন।

রাতির জ্বসান ইইল। পাখিগণ গাছের ভাগে বিনিয়া গান করিন ভেছে। বাগানে কত ফুল ফুটিয়াছে। মধুকরেরা মধুপান করিতে গুল গুণ করিয়া ছুটিভেছে। রাখালেরা হৈ হৈ করিয়া গলের পাল লইয়া মাঠের দিকে যাইভেছে। আমি আর শুইয়া থাকিব না।

		*+0=	(क)
ट्का ंभ	খোলা	লোক	সোণা
কোল	খোড়া	শোক	ভোঁতা
কোণ	গোরা	(इंगि)	গোঁজা
চোর	গোলা	বোলা	হোরা
কোদাল	কোপনা	বিয়োগ	विदेशार्थ
কোমল	<u>কপোল</u>	नीदवाश	কোমর
म °दगांश	লোচন	কিশোর	ফোডন
মোহিনী	ভোজন	<u>ভোমার</u>	ছোৰভা
		***************************************	
যাসঘোৰ	পরিতোধ	टि र्शकन	সংশোধন
विद्यापन	নিয়ো জি ত	सूरवांच्या	অবিরোধী
সংশোষণ	বিলোকন	বিমে†হিত	विद्याचन

নবম পাঠ।

হোলো নিশা অবসাৰ রাজি আর নাই।

চল ভাই গড়িবারে পাঠশালে যাই।

কুন্ত কুন্ত করৈ পিক ভরুর উপরে।

শীতল বাতাস বয় সনুসনু করে।

আন্তর্গের থানা থেন আকাশে বিহরে। বেলা হোলো আর ভাই কাম নাই শুয়ে। চল ভাই পড়িবারে মুখ হাত গুয়ে।

थे— । निज्ञस्त भए। खना कितिस वड़ विवक्ति जत्म । धेरै निभिन्न धेरै शूस्तकत मत्या मत्या छूरै धक्षे भाग निश्चि हरेम, भाग विनिधां वित्रक हरेग्राइ धन्म त्यां कितिरमानिक महान्य खगरे तिरु सिन शांत्मत नाम कितिशे छोश्मित्रक स्थूमिसेस्तत श्रीक्शिर्टिन हेश्रेट य किन्म दिवक्तिसावरे पूर्वश्च हरेत धमन मत्ह, मन्द्रां छोश्रीत नत्यादमार महकात छोश्री छोश्म स्थित छोश्म भागे। -स्थाम स्वित्र द्वारक महम हरेत।

যোড়া।

ৈ বেড়ির পারে নধ্য নাই; খুর আছে। গ্রু, জাগল এবং ভেড়ার খুর ঘেমন চুই ভাগে কাটা ঘোড়ার কেমন ময়। তাহার থুর যোড়া। খাহাদের চারি পা এবং গায় লোম আছে ভাহারাই পতা ঘোড়া, ছাগল, নিংহ ও বাঘ ইন্ত্র সকলেই প্রু: কারণ ইংাদের মক-লেরই চারি পা, ও গায় পোম আছে।

· প্রাক্তির প্রাক্তির বিষয় দিবের ও তাহাদের সূল সূল বিষরণ কিছু কিছু বলিয়া দিবের।

প্রকিবরি সময় গোল করিওনা

বিনোদিনী গড়িবার সময় বড় গোলমাল করে, তাই শুরু মহালয় তাহাকে তাল বাদেন না। সে বাড়ী গিয়া ভাই ভগিনী গুলিকে মারে ও তাহাদের সহিত ঝগড়া করে। বিরাক্ত তুমি কদাচ বিনোল দিনীর মত হইবে না।

सुनीवादः नकत्व ভाव वांता।

বামুনদের সুশীলা বড় ভাল নেয়ে। তার লেখা পড়ায় বড় আটা। আমি যথমই তাহাদের বাড়ী ঘাই,তথমই দেখি সে বই পড়িতেছে। সে তাই ভলিনী গুলিকে বড় ভাল বাসে। সে লেগা পড়ার সময় লেখা পড়া, কাথের সময় কায় ও খেলার সময় খেলা করে।

দে এমন মেগ্রে থে, একবছতেই আমানের পাঠনালার সকলের
চেয়ে অধিক লেখা পড়া শিখিমাছে। ভোমবা যদি মুশীলার মন্ত
হইতে চাঙ, তবে লেখা পড়ার সময় কখন গোল করিঙনা। পড়িবাব কালে শুরু মহাশয় যাহা বলেন, ঘুই হাঁটুর উপর তুই খানি
হ'ত রাখিয়া মন দিয়া শুনিহে।

· 3	(î	T + 3 =	কৌ
दशो त	মৌন	লোহ	গৌণ
পৌর	তৌল	চৌক	পৌন
পৌৰ	সৌ ধ	চৌরী	দৌত
সৌর	दर्शन	[*] भोनी	নৌকা

কৌশন	পৌরষ	যৌতুক	সৌরস্ক
কৌরব	গৌরব	কেঁতুক	কৌণপ
क्रमान्य	কৌপীন	(को स्वम	ज लोक
রৌরব	(योजन	মৌলিক	মৌচাক

পৌতুলিক লৌহনয় সৌদামিনী মহৌষ্ধি পৌর**জ**ন ্ট্রাকিদার

দশ্য পাঠ!

বাগানে টাপা ফুস দুউয়াছে। বছ দৌরভ আসিতেছে। মৌ-নাছিদিগের কৌতুক বাডিয়াছে '

লোকের নিকটে আপনার গৌরব জানান উচিত নয়। সকল সময় মৌনী ভাবে থাকিওনা। ভাহাতে মন বড়খারাপ হয়।

আমার বান হাতে এর খানি যৌতুক আছে। আনি শুরুমহান্দারের মুখে শুনিয়াছি, যাহারা লেখা পড়া না জানে তাহার। বলে, যে মেয়ে নালুহের বাঁদিকে যৌতুক থাকিলে মুখী আমি আপনিই দেখিয়াছি ৪-পাড়ার পদী পাগলীর বাম পিয়ে যৌতুক আছে; তার দে সুখী হইল না কেন? যাহা হে'ক ও স্থা পাগলের কথা। কলাচ মুরোদের কথা নয়।

কোন জীবকে যাতনা দেওৱা উচিত নয়।

সারদা দিদি; ভূমি ভেক্টাকে মারিভেছ কেন? ভূমি কি ভন নাই যে, গুরু মহাশয় বলিয়াছেন, জীবগণকে মারিয়া ফেলা বা ঘাতনা দেওয়া বড় পাপ। আমাদের গায় ফেনল বেদনা লাগে, উহাদের গায়েও তেমনই লাগে। ভাহাদেব শরীর ভ তার সৌকের শরীর নয়।

	" दर्ग-विम	্যাসের বিবি	थ छेनाइत्र ।	
হরি	কৃপি	विभा	পোকা	বেণী
বিষ	শিরা	সেনা	ণে!ত	গীত
दिश्म	ভরি	নাগা	বধু	হোরা
জ তি	পরি	সেবা	বেধ	রাহ
বিলাতি	রদিক!		শ্মশ	পুরুবী
শীতল	ভামিনী জুরুস		নেনকা	কুৰাপা পৌশব
ভারবী			কেদার	
क्रिवा डे	কপো ~~ল~~		বিবিধ	্ ভৌমিক
			,	

বিরেচক

विद्यामिनी

सूरका हम

न (को वनी

मदशम्ब

न५ मगन

[22]

অন্ত: পর	প্রমেশ	काटलाहमा	
পুরংসর	ভুয়েৰভূয়ঃ	সহাদেব	
	Balanda and an artist of the second		
ক্ষধিকরণ	পুরুষ-বিংহ	পেশী	
देवशंकत्रग	বিবেচকতা	শিরঃ	
অভিনিবেস	বিশ্সনীয়	मात्री	
डेनिद्दनी	नभरवनम!	यमी	

বিবিধ বিষয়ক পদ্যপাঠ।
দিনশেষ হোলো তাই রজনী আইল;
শাখিপরে প্রাথিগণ গানেতে থাতিল।
বাগু বহে সন্ সন্, শরীব সিহরে;
কুলবাসে চারিদিক আমোদিক করে।
এমন সময় মিছে কেন যায় তাই;
মন পুলি হাত তুলি বিতু গুণ গাই।

জগদীশ ! এক বার দাও দরশন।
তোমা বিনা, নাথ ! মম বিফল জীবন।
ভোমার কাছেতে আর কিছু নাহি চাই;
নিয়ন্ত ভোমারে যেন দেখিবারে পাই।

নাহি কয় মিছা কবাঁ, সদা খুদী মন।
সকলে ভাবয়ে যেন ভগিনী আপন।
ভাহংকার করে নাক, নাহি হিংমা রাগ।
পিভা মাডা শুরুজনে করে অনুরাগ।
নহে লাজ হীন, কভু মলিন বসনা।
দদা রভ করিবারে বিভু উপাসনা।
নাহি জানে পতি বিনা, পতি মতি গতি।
ভাবে ভালবাদে সবে, সেই হয় সভী।

এক ছুই তিন চারি পাঁচ ছর সাত আট নর শুন্ত ১ ২ ৩ ৪ ৫ ৬ ৭ ৮ ৯ -প্র— । এই সন্যত্ত শেক্ষক ছাত্রীদিগকে পাটগণিত শিশা। ইতে আরম্ভ করিবেন।

নীতি মাল।।

কদাপি মিছা কথা কহিবে না।
পিতা মাতা শুরুজনের কথা শুনিবে।
সকল মানুষের চেয়ে পরম পিতাকে অধিক ভক্তি করিবে।
কাহারেও গালাগালি দিবেনা।
চেচিয়া কথা কহা অনুচিত।
অহংকার করা উচিত নয়।

কিটুভাষী হওয়া বড় দোষ কটুভাষীকে কেহই ভাল বাসেনা। যে রূপ কাপড় পরিলে ভাষার ভিডর দিয়া সকল শরিরই দেখা যাইতে পারে কদাপি সেরূপ কাপড় পরিবেনা।

কথন ক্রণের, ধনের,বা মনের অহংকার করিবেনা। কারণ কিছুই চিরকাল থাকে না।

সকসকে আগনার মত দেখিব।
অসম হওয়া উচিত নয়। অসমা নারীরাই অমতী হয়।
কদালি মরের পাইটে অবহেল। করিবেনা।
পালীর ভাষের পার নাই।
রোজ নিদান ছুইবার করিয়া পরম্পিতার উপাদনা করিবে।
কুকাযের ভাবনা মনেও করিবেনা।
কাপড় দিয়া সকস শরীর ভাকিব। রাখিবে কখন গা আলগা কবিবে না।

পতিই নারিদিগের এক শুরু। পতি বিনা আর কাহারেও জানিবেনা যে নিজ পতি বই কাহারেও জানেনা ও ভাবেনা; এ সংসারে সেবড় মুখী। ভাহার যশেরও সীমা থাকে না।

লেখা পড়ায় অবহেলা করা, আর সুখের মাধায় লাতি যারা, সমান।

ষে নিজে জুজু নেই জুজুর তয় করে। যেমন ঘোড়ার ডিম কথার কথা, তেমনই ভাইন ভুত পেতিনীও কথার কথা।

কেহ কেহ বলে ভুমুরের ফুল ও সাপের পা দেখিলে রাজা হয়। সে মিছাকথা। ফলতঃ ভুমুরের ফুল নাই ও সাপের পা নাই। বিভুরুদ্বার সীমা নাই। হি হি করিয়া হাসা নড় অনুচিত।

্টাটিবার সময় মীচের দিকে মুখ করিয়া ধীরে ধারে পা ফেলিনে। তুপ-তুপ করিয়া বড় ভাল ময়।

িহারা বালিকাকে কেচ্ছ দেখিতে পারেমা, কাহার ও সহিত মকড়া করিবে মা।

প্রচিতার সময় গোল কর ভার্চিত, কথন ধারাপ বই প্রিং না : খারাপ ছোকের স্চিত বেছান দূবে থাক, বুগাও করিবে না।

কখন কাহাকেও খারাণ তদান। করিবে না। কাচারও নিয়ের বাসর জানিতে কাহারও সচিত থাইবেনা। পর পুরুষকে জানাসা করা বেশ্যাদের থারাগ কথা মুখেও আনিয়েনা। ভিৎসাকরা বহুদোব।

প্রে। এই উপরাক্ত নাতি গুলির নধ্যে এমন আনেক নীতি আছে নাই কিঞিছ অধিক ব্যারা বিবাহিতা দিগেরই অধিক তব উপযোগী। কিন্তু তক্জনা থে তই সমুদার অলু বয়স্কা বালিকা দিগের নিতার অনানশ্য এমন নয় যাহা হউক শিক্ষক মহাশয় মনাধিক যতু-সহফারে তই সমুদায়ের ভাষার্গ ও ইতি কর্ত্তব্যভা যাহাতে ছাত্রীগণের হাদ্যে প্রথম করিতে পারে ভাহার চেক্টা করিবনে। ও ও প্রয়াস পাইবেন যাহাতে ছাত্রীরা নীতি গুলি অবিকল মুখন্থ রাখিতে পারে। যখন দেখিবেন যে বালিকারা নিরবছিল প্রথম বাখিতে পারে। যখন দেখিবেন যে বালিকারা নিরবছিল প্রথম করিয়া বিরক্ত ইয়াছে তখন তাহাদিগকে ইহার এক একটা নীতি সধুষ্যরে উচ্চারিত করাইতে শিক্ষাইবেন। ইহা স্বারা বিদ্যার্থিনী রন্দের অনেক বিষয়ে উন্নতি হওয়া সন্তব।

क्रियदेवत निक्छे वालिकात श्रीर्थना

পিতঃ পরমেশ ' ভূমি আমারদের জীবনের জীবন ও চিরকালের সহায়। আমারা কেবল তোমারই অপার করণাতে ধন মান জীবন বাহা কিছু তাহা সকলি পাইয়াছি। ছুমি আমারদের পিতামাতার ও পিতা হায়, আমারা কিপামর : আমারা ফামিয়া শুনিয়া শুনিয়া লোমারে এক-বার মনে করি না। পিতঃ আমারা তোহারই দ্হিতা ইয়া তোমারে ভূলিয়া রহিয়াছি, আমারা যে কল গাগ করিয়াছি ভালার সীনা নাই। ভুমিআমাদিগকে সকল গাপ তাল হউতে মোচন কর, পর্যেশ থেন তোমারে মনে বাখিয়াই আমারা সকল কাম কনি, হাম, করে সে শুনির আগাত হইবে যে দিনে আমারা স্কল কাম ভিনিটিত কেবল ক্রপুটে ভোমারই উপালনা ক্রিডে প্রতির। নাথা কনে ভূমি আমাদের আশা গবি গুরুও ক্রিবে।

Handl of 1

*

১ পাঠ।

त न जाम খার আন वान या রা न मा वागा আরা जाना आन याय রার নান नाम यात द्राभ নাম लाय गान वान नात े लान गल तान नान नात्र মারা याया गाना याना ताता রামা রানা রালা नाना नामा नाता नाना नाना नागा माता माना

वानात वान । कानात मा कात वामात माना।"
वानात नाम ताम। वानात नाना माना, । वानात नाना वाना माना, । वाना ना।
वानात नाना वान माना वाना वाना ।

२ भारत ।

व इ	में ख	वर्	আই
व्य	র	ন `	व
এম	এর	এন	এল
रे म	रे त	ইন	डे ल
ই ম	न द	त्रेन	जे ल
শুস	ওর	ওন	\ওল
এমা	এরা	এনা	এলা
এমার	এরাল	এনাম	এলান
हेमान	रेतान	ইনার	डेला म
नेगान	त्रेतान	नेनाव	'ञेलाम
ভষা	ভরা	ওনা	ওলা
ওমার	ওরাম	ওনাল	७ नान

वह यामात यात्रे । जामात यात्रे नाहे । वह जामात यामात यामात वारे वामात मा यात्र वह जामात मामात या वारा वामात मामात मामात मामात यात्राम मामात यात्राम नाहे । जामात मामा यात्राम मामात यात्राम नाहे । जामात मामा यात्रा । वह जामा नामात्र । वह जामात मामात्र । वह जामात मामात्र । वह जा जामा । जामात्रा नाहे । वह जा जामा । जामात्रा नाहे । वह जा जामा । जामात्रा नाहे । वह जा जामात्रा नाहे नाहे । जामात्रा नाहे नाहे ।

ত মা**ঞ্** ৷

	ব	9		91
	আব	আগ	আক	জাগ
	এব	এপ	এক	এগ
	रे व	इ श	\$4	ইগ
	के व	जेश	नेक	क्रेग
	ওব	139	'ওক	ওগ
	বা .	911	কা	211
	অবা	আপা	আকা	আগা
	একা	এপা	একা	এগা
	हे वा	इन्।	है का	ইগা
	नेवा	क्रिशा	नका	के गा
	ওবা	1991	ওকা	1997
वाव	সাপ	কাক	গাগ	বাপ
বাক	পাব	পাক	भाग	কাব
কাপ	কাগ	गाव	भाभ .	গাক
कान	বার	বাম	পার	्रशन
কার	গাম	মাৰ	মাপ	রাগ
भाक् 🚜	নাগ	नार	नाभ	পাম

বাবা বাপা বাকা বাগা পাপা পাবা পাকা পাগা কাকা কাবা কাপা কাগা গাগা গাবা গাপা গাঁকা

আমার নাম বানা। আখার বাবার আবার কাই। মা ও বাপ মাবাপ। আমার পাপ। আমার পাপ व्यक्ति नारे । व्यामद्रा शादा शाहे नारे व्यात माला ७ পাই নাই। আমার বাবা এক আনাও পান নাই। এই বাবলা পাল। আমার। আম পালা আমার নাই। পালাও আমরাও পালাই। আক আমার নাই। এই এক পাকা আম । এই আম পাকা । আমার মামা কামার আর আমার কাকা মালকোর। ঝামরা এক পাকা আম পাইলাম। আমার কাকার নাক নাই। গান গাও আর আমরা ও গান গাই ; व्यामता गाहेलाम । अवात व्यामता गाहे नाहे । अहे স্থামার পাগ । এই এক নাগ । এই নাগ কালা। এই বাগান আমার ও আর এক বাগান আমার। आमात्र वाम, शाम मान आत थरे नाना काना। व्यामात्र ताश नाहे। धहे माशात्र ताश नाहे।

8 लाह ।

আহ হা হাম হার হাল হান হাব হাপ হাক হাগ। হাম। হার। হালা হান। হাব। হাপা হাক হাগা।

आमात जात राम नारे। देरांत हाम नारे जात कारांत ७ राम नारे। रारा आमात जाताम नारे। এই এক राम आत এই এক रात। এই रात कारांत। এই হার আমার। এই रात रातारे जा।। आमता माना रातारेलाम। ইराता जावा। शकात। तारांव। राना। आराव।

F 3

আদ আত ইদ এত দ। তা তাম দার হাদ বাদ নাত হাত।

जामात जात जात नारे। এই कारात जात। अहे ठारात जात। এই जान शाठा। এই जामात माम। जामात माम। माठा। এই ইसात ठाठ। এই এक गाता। जात ठाश नारे। जामात राज काला। এই তাম। जात এই काम।। এই এক মাতাল। ভামাক जानारे। এই मामाम। कारात। এই जामात मामाम।।

ত পাঠ।

बे न

हि

आभात हाछ काला । এই এक नीत । अই এक भीन । এই ডिল मिल काहात । এই कि । এই ডিল এই ডিল कि ইহার পিডার । ना आभात পিতার আর ডিল নাই। এই ডিলিরও ডিল নাই। এই দীর্গ কাহার । এই ডাহার পিডার দীর্দী । লাল দীর্দী আমি কীল মারিলাম । আমি কীল মারি নাই কালি কালা আর নীলও কালা । এই ডিন পাঁ আমি দান পাইলাম । এই ডিন পীল আমি দান পাইলাম । এই ডিন পীল আমি দান পাইলাম । এই ডিন পীল আমি দিলাম

কালী এক নারী। এই কার্যার লিপি। এই আন্তর্গ পিতার লিপি। এই নারী এই বালিকার আরু। এই গারু আমার দারার। ইহারা পিতা মাতা হীন। আমি দাগ লাগাইলাম। এই কি রীতি। আমার বীতি আর আমার পিতার রীতি একই আর এই তিন বালিকার রীতি ও এক।

অ

আমি অতি দীনহীন পাণী। এই নারী ও দীনহীন পাণিনী আমার বিরাম নাই। আদি রাগাই নাই। তিন দিন আমি আহার পাই নাই। তিনি আর লামি গীত গাইলাম। আমার নিকী নাই। মাতি মিতি আর মাপ এই তিন এক।

न १

णामि मानि नारे। এই रीना कारात । मानिक कि। भानि कि। हाछ। এই नातीत नाम कामिनी। এই राणिकात नाम छातिनी। आमता रात पिरे ना। देश राण पिछ ना। এই राणिका अछि ताभिनी।

। ৮] ৬ পাঠ।

व (

এল এম এক এর এপ লে মে কে রে পে নে বে বে দে তে নেপ বেগ গেন দেব তেল

এই বেলাকে তিনি আইলেন না। অনেক বেলা নাই
এই বেলাতে আমাবা গোলাম। এই বালিকারা আমানে
মানে মা। এই বালিকারা আমার পানে তাকাল
কাহার নাম নেপাল। তিনি আমানিগকে অনেক দা
দিলেন।

তিনি এক আনা বেপার পাইলেন। তিনি আই আমরা বেগে গেলাম। বাহিরে কে। মানি। আ কে। নেপাল। রাম এক দেবু আর কালী এক দেবী

न भाउं।

স শ য

আস আশ আয় সা শা ব্লা ইস ইশ ইয় সি শি বি ঈস ঈশ ঈয সী শী বী এস এশ এষ সে শে বে শেষ বেশ বিষ কেশ সেই শিব বাস শাপ শাত সিত যাণ শিষ সার দেশ

তিনি আমাতে শাপ দিলেন। এই বালিকার, আমাতে বানে না ইহারা শাসিত। নাই। তিনি এই সাত বালিকাকে গালাগালি দিলেন মেন সাত্রে এই তিন নিলিকাকে মারিবেন। তিনি তিন সিকি বেপার পাইলেন। দানার পিতার অনেক মেন। আমার কেশ শাদা। রাভাস নাইলে আমর। গেলাম। ইহার কেশবেশ বেশ। তিনি শিবের সেবাকারী আর এই বালিকা কালীর সেবা নিরিদী। এই দেশে অনেক দেবদেবী, শিব এক দেব আর নলী এক দেবী। তাহারা বিশেব এই দিনে আসিতেন। নিরেব তাহাদিগকে আসিতে দিলেন না। আনেক নাশাতে সে নিরাশ। এই এক তেতালা শালা। এক নমেব ও আমরা ভাহার পানে ভাকাই নাই। এই নিমেব আমির ভাকাইলাম। বেশ পাতাতে তাকাইও।, কিলে আনি ভাকাইলাম। বেশ পাতাতে তাকাইও।,

৮ शाउँ।

9 61

ওম	্ ওয়	ওল	*ওক
्गा	- যে	(न	কে
34	ওদ	-ওত	ভগ
Call	(म)	তো	গে

লোম সোম গোল দোয কোম কোণ তোল কোল পোল বোল

এই তোমানের কি গোলমাল। শের্ব সোমবা আমরা ছাতিশালাছে গেলাম। এই মেবের লোম শাদ আমরা অতিদোধী। তিনি আমাদিগকে কোপে মারিলেন। এই আমোদকারি লোকদের শোক না ইহারা গানে মোহিত। এই কামরার অতি ওসার এই সাহেব নানা-লোকদের হিতকারী। এই কামরা আলো নাই। এই আমার পিতার পোষা মেরপাল ভোমরা কি বোবা? না। তোমার কোপেতে আম অবোল। এই নারী বোবা আর ইহার বালি।

1 30 J

उ

আচ আছ আজ চা ছা জা ইচ ইছ ইজ চি ছি জি ইচ ইছ ইজ চি ছি জি ইচ ইছ ইজ চি ছি জী এচ এছ এজ চে ছে জে ওচ ওছ ওজ চো ছো জো চাল ছাল জাল জালা চালা ছোলা চোর চিল বাজার বেজার চালাক চায জাতি ছাতী ছানা চিনী।

এই চালার চালের ওসার নাই। এই গাছের ছাল
লাল। জোনাক পোকার তেজ আছে। এই গাছ অতি
সোজা। এই জালাতে ছোলা আছে। এই ছাতী জামি
বাজারে কিনিলাম। চিন লোকেরা অতি চালাকি জানে।
এই দেশে লোকেরা জাতি মানে। গোপ এক বিশেষ
জাতি আছে। এই গোপেরা ছানা ছাকিতেছে। এই
কামারার চারি কোণ আছে। এই দেশের চাবী
লোকেরা চাব বিনা অনেক জানে না কারালারে চোর
লোক আছে। এই তালার চাবী নাই। সাহিব লোকেরা
জাছাজে এই দেশে আইসে। আমি ভোমাকে আর
চিনিতে পারিলাম না। তোমাদের গোলমালেতে আমি
অনেকবার জাগিলাম। আমাদের অনেক নোয আছে।

3.5 m

३० भार ।

हे उ

আট আড আড় টা ডা ড়া এট এড এড় টে ডে ড়ে ইট ইড ইড় টি ডি ড়ি ইট ইড ইড় টি ডি ড়ি ইট ইড ইড় টি ডি ড়ি উট ইড ইড় টি ডি ড়ি

টাকা তাকা কাটা নাড়া নাটা চাড়া নেকড়া গাড়ী ডাল শাড়ী ডালি টীকা চানড়া ডেড় তাড়াতাড়ি কিড়িমিড়ি বেড়া ডাব ডাক পিড়ী গীড়িত ডাকাইতী ছাড়া পিপীড়া আড়াই মাড়ি।

व्यामत् मानि काणिएक शांति शांचान काणिएक मीति ন। মার্টীতে পিপীড়া রাশিরাশি আছে। তিনি নিবিড়ে कि आएं है होकों जागादक निरंगन ! ने उड़ होकों भित्नम । এই আমড়া গাছ্কে নাড়া চাড়া दिও না। আমি অনেকবার পীড়িত ছিলাম আর অনেকবার আরামর্থ পাইলাম। আমিও অনেকবার পীড়া পাই-গাম তাহাতে আমি গতি কাহিল আছি। এই বালিকার भाड़ी (इंड् जारह जात जरनक मिन छिकित्व ना । ওদিকে কে ডাকিতেছে? আমি শাড়া পাই না। আজি তোমর। অনেক ডালি পাইলা। এই সাঁপ আর কাহাকেও কামড়াইতে পারিবে না আমরা তাহাকে माड़ाईनाम । এই পाड़ात नाम कि? देश्व नाम কামার পাড়া আর এই পাড়ার নাম ভোম পাড়া। এই ডোলিতে কে আছে? এক नाती। आगि গাড়ীতে আইলাম। আমার মাতাকে আমি ছাড়িতে পারি না।

३३ भारत

वा व।

मा मा वा ता है। छा का मा
मा मा वा ता है। छा का मा
मा मत नड़ मठ कत हन गत
नड मठ वह कठ ठठ नह वह
एम्ह निह गात मिथ मत। छोक नाछ
छाछ नमी वटि छग। छना जही
मन मत् कत नछ मन वन कह
छन् कछ जड़ गछ तम् वन कन

আমার তাহার তোমার গর্মন চলন কারণ রোদন মরণ অতএব আকার কাল দান ।

धारे बालिकाडा- रक्क थण किन्यित करत ? धारे किन मिछान जामि निरुष्ठ भादि न। आमानिग्दक छ जामानिभदक किनि मान निर्मान ना स्कारत कहे जिल जनक निर्देशन कि काइन छामती शाहेना मा? তোমরা কি কোন দোষ করিলা?। এই আট্চালার মট্কা পচিল এই কারণ ক্ষবিরত জল পড়িতেছে। वात्रामिशतक विवेकात मिंख मा । अहे छाउँमा वामकतक धक हिर्ली बाक (मंड । शांश कतिएक माना बाहर কারণ পাপ করত লোকেরা নাশ পাইতেছে। এই বালকেরা এত গোলমাল করে কেন? তাহাদিগ্কে-नीत्रव रूरेटक वन । अक हिम्छ। आन । मारमानत नामक **७क नम आदेह**। तम नदमंत्र अन आगता भाग कति । **এই বালকের বড় বেদনা আছে অভএব সে অবিরত** त्तामन क्तिर्टिष्ट । अकृषि क्लम एए । मह्कान क्लम यामि हाहि ना। यामि व्याक् रहेनाम। कछवात वामि अहे रालकनिशक कैंगत्र कतिए रात्र कतिनाम । তাহারা জারবার ক্রন্ত করিতেছে কোন রকমে আমার वातव मानिन ना । माक्यमा अहे कामताटक प्राटक जान कविन ।

क के था श श श

३२ भाउँ।

. 4.	*	1 4	4
at .			
আক	•আখ	আগ	ভাষ
ক্†	zr;	5[1	स्री
ত্রক	र्थ श	<u> </u>	শ্ব্
₹	4 &	51	अ
क्रस	5.2	च १	अग
্কে	ধ্ধে	রে প্র	(শ্
ইক	के भ	391	के घ
fo	वि	नि	যি
केंद्र	ঈ থ	के श	के श
ৰ 1	ৰ্থী	গী	বা
্ ভব্	তথ	ওগ	\ওয
কো	Cडा	८ गा	হো

লেখা হাম মাহ মেহ থেলা খাতা হানি শাখা হোরতর হাট খেলা হোলা হট খাল হোড়া হর ধাইব হোষণা খোপ পাধা হোটক পাধী সখা সধী।

वरे शार्य नापाँ शाने समार्थाः रेशन नहीत नामा ७ लाया मान्। त्म मिनानिन श्राम करते। धरे থাতাতে কি কি নিধিত আছে ভাহা পড়িতে পারি না কারণ ঘন ঘন লেখা আছে। এই পাখির। সভত গাছের শাখাতে বৃদিয়া কিচ্মিচ করে। এই কালদেছ দতত ঘোরতর হড়হড় করে এই কারণ আমরা আজি घाटि श्रीलाम ना । ইहां कि नमान्त साम्या करत ? পানশাল হইতে আইলৈ আমুরা খেলা করিব। আমরা कि शारेव कि शतिव रेश जिमा मान कतिए रहात न। কারণ পরম ঈশ সকলকে পালন করে। পাখাতে বাতাস কর কারণ আজি অতি গরম আছে। হে मत्त्र आमात घटत आहम ७ मंत्रिष्टि आहात कत् গাইলে পর আরবার গমন কর। খ্রাপ কি না অসি कार। यानां जन जामि शहर मा। এই क्लांडे থোলা আছে। এই ঘোড়া স্বতি বেগৰান আর এই ঘোটক পরিমিত গামী। এই স্থীগণেরা ঘোম্টা **ोात्म ना दक्त** ! चतामी अहे हारवात महेका माहित्य । এখানে কোন ঘরামী নাই। কেন তোমরা ঘর। ঘরি वेवाम कर । हाई है गानिता आमि ट्रांगादक जाना नेर ना विश्वी देवर कड़ देवता आहे । अवारत गामता कथन आर्मिन न । आणि अन स्वातकत घरना िव ।

उठा शार्थ ।

] ज श য়ি য়ী য়ে টি টী ত an. ग्रा al T वा मा का मा ठा जा था घा यि यी वि याहा यिनि यांशन स्वन त्यां हा त्यांना ता छ রিয় का बा। ता ता। का का त्का त्का कि জ্য জা৷ জাে জাে জা ना ना त्ना त्ना ... नी मा मा ला ला ना

यारा माम्रा यान जामा यार्थन होया यान्। याराज यिनि ग्रिद्यनिया (याजा यांग विद्यांग एन मतिया कतिया क्रिया क्रिया क्रिया विस्तांग

श श श श

অতিশয় সময় য়হাশয়৽ ন্যায় দয়া৸য় শয়য়
জলাশয় রামায়৸ নারায়৸ নয়ন দিয়য় নিয়ভ
গায়ক তিয়র জিয়ল চয়ন ব্যাঝা৸ ব্যাকর৸
ইত্যাদি বিদ্যা ছেল্যে বাক্যেতে ব্যোম
জ্যোতিয় ঝাত থাদা মানা বাক্য বশা অবশ্য
য়মান্যা সদ্য সত্য কল্য স্যানা ব্যবহার
ব্যবসায় ব্যয় রাজ্য বিখ্যাত বাহ্য সহ্ অসহ
য়েছ বাহ্যে।

करें दे लिक को कि मिछा मिछ आश्रनारमंत्र तमा याश्रम करते हैं वि क्लियाया मालमा कि हो या आश्रमनारमंत्र तमा प्रमान हरें दे। विलागित हरें या तमा क्याना हरें दे। विलागित हरें या तमा क्याना हरें दे। विलागित हरें या आग्रमना करा विलागित हरें या आग्रमना करा विलागित विला

मिवटम आगारमञ्ज्ञ त्मथारमाथा मिट्छ इट्टेंट । इङ्गाकाति লোকেরা বড়ু, বিচার পাইবে নরকে ভাহাদের শোক यगरा रहेर्द अवहे वानदक्त कि वादमार बादह? ना भरे नानरंकर गारगाह नाहे। उरव किन धर्शास শয়নে আছে? সে কেবল খালসা করিয়া শয়ন করে। নয়নে আমরা দেখিতে গাই। মনে নাছা ভাছা আমর্ণ দিখিতে পাই নাই কেবল বাহা বিষয় আমরা দেখিতে शाहै। वावशाद्वरण त्नाकरम्ब मन काना याह। त्नारकदाः राग निया ना करत। सामाता मछावानी छाहारनत निया कतिए कमाणि सावभाक नार्दः तक्क गार्दाता गाप्त ও मह्तावरात ना करत छांशानिशदक कंशन १ मिता कताय কারণ ভাষ্যদের বাক্য দদা টলে। পিতামাতাকে রোগের সময়ে ত্যাগ্ করিলে বড় পাপ হয়। পিতা মাভা হইতে आमता ७ कथन जाका रहे नाहे। शियान अक तामा विस्था গাইতে ২ গায়ক। विদায় পাইলে আমরা বাড়ী চলিয়া বাইব। ইনি অতিশত্ত দ্য়াম্য মহাশ্য কারণ ভিনি গ্রীব अ व्यादमाह **लाकिक्ट्रांत जटना जटनक ग्रेंक**। वााग्न করিয়াছেন।

এই কারণে তিনি বড় বিখ্যাত হইয়াছেন। ব্যবসায় করিতে ২ লোকেরা ব্যাপার পায়। কল্যকার ঘটনার বিষয় কোমরা কি সমাটার পাও নাই। অনান্যি বাক্য না শ্লিয়া কেবল সভা বাক্য বল। জগদীশের নাম নিত্য ২ লইতে হয়। এই বালিকা কি রাজ কন্যা।

अ उह शार्थ !

ব	ৰ ভ	9	श रा
ভাব	আভ	আগ	আফ
ব	ভা .	न।	यः
ইব	. ইভ	इल	हे रा
বি	ভি	शि	< ि रिक
এব	র্ভ	এপ	এফ
বে	ভে	পে	C ₹F
ওব	ওভ	1634	ূ ওক
বো	ভো	Call	কে
ভাল	ভাষা ফুল		ফট্কিরী
ভাব্যভ	াবনা ফকী	র ভয় য	ণক লোভ
क्षी	ফিরণ ভর	न। किठाव	ন ফোড়া
ভোর	কাকী ভে	জন ভজ	না ফাতা
কড়িয়া		`	

যেন অন্যায় বাক্য বলিয়া পাপ না করে এই জন্যে ভাল লোকের! বাক্য কহিরার ছাংগে ভাব্যভাবনা করে। যে লোকেরা ভাল ব্যভিরেকে অন্যায় না করে তাহাদের লোকের কাছেও কোন ভয় নাই। লোভেতে পাপ পাপেতে মুর্ণ। দেবগণের ভজনা করা বিকল ও পাপ কদাচার লোক মুর্ণ সময়ে ভরসাহীন। এই জগতে खानात अदनक जिन जारह । त आमानिशतक आशन वाज़ीत विकास पाहेट निल ना जिन्न आमानिशतक आशन कार्मनाम । धारे जल जिन महाला जारह करें किती पिरंत विमन हरें रें विना जार जारत जामता धार करें किती पिरंत वाज़ीर बाइरें । धारे पड़ किनान लाक कड़ १ लाक कि वाज़ी निवार । नाफ कि । जामि नाक कि ए शांति ना कार्य आमात धक पड़ कार्य आमान कि ए थार लाकाण जारह । कि थ्यार लाकाण कि करत ? धारे कहीत विराण लात ना । कि इश्रा जारक और कार्य कार्य कार्य कार्य मान मान कि छा । धार कार्य का

se शार्थ।

म श श क ग ह स नग म म द श थ श य य म म छ के क ७ थ य य य म म छ म क छ थ य य य म म क

য়া স্থা কি কে গ্লোমে শ্রে

দ্লান শ্লাষা শ্লাবন গ্লানি ক্লিশিত খানি তব ক্লেশ ক্ষা কৰি নিকেপ কোভ অন্ধ কল কলিত যন্ত্ৰ রত্ন সপ্ত শপ্ত নিক্ষিপ্ত লগ্ন অগ্নি নিমা আনন্দ সন্দেহ গানন্দিত নিন্দা নিতান্ত শান্তি সন্তান ঘন্টা দণ্ড পিও খণ্ড২ জন্ম অম্বল কম্বল নম্বল স্থাদ আরম্ভ আরম্ভিত রম্ভা সম্ভব কম্পন কম্পিত নমস্কার ম্নস্কাম কোস্কা ভক্ষা পরিদার আবিষ্ট বিশ্বিষ্ট স্পষ্ট ক্টিক নফ্ট সমস্ত হস্ত কান্তিয়া পশ্চাৎ নিশ্চয় নিশ্চিন্ত আহ্লাদ।

অপকাল ব্যামোহ হইলেও এই বালকের বদন কেমন
মান ও তাহার শরীর কেবন ক্ষীণ হইয়া গিয়াছে। বসস্ত
কালের আরস্তেতে টীকা দিতে না দিলে বসন্ত পাইয়া
অনেক ছেলিয়ারা মরিবে। যাহারা ঈশ্বরকে ভয় না করে
তাহারা পরকালে ঘোরতর দও পাইবে। বিদ্যালয়ে
যাইবার আরগে বদন ও হত পরিদার করিতে হয়। না
করিলে শিক্ষক আনন্দিত হইবে না শিক্ষককে ন্মস্বার
করিতে হয় আর শিক্ষক জৈন সভোগ পায় এই জন্যে
যত্ত্ব করিয়া অভ্যান করিতে হয় কারণ অমনোযোগী

ररेग्रा लिक्क दर दिन विकासिन्छ शांभ रगा दिना (राव कवित्व पारे । मामिल रस ७ कमा गरिए रस <u>लाहा त्विरल निकंक जामिक्ठ इहेर । त्क्वल सक्</u> ट्रिलाता कमा छ। द्रिली । विकास शाहेल अत स्नानः क्षिएक इस् ७ जाजरमत नगरस প्रतिभित्र चाहेरक इस পাছে তোমরা পাড়িত হইয়া ক্লেশ পাও। আর ঘন্টা वाकिता (यन कामता व्यविलय शिवा विमालरा विमा মান হও। সপ্ত আছে বাত অহ আছে দিবস মিলন করিলে সপ্তাহ। অয়ল রদের সহিত মিফী মিশাইলে थारेट त्र खान नार्थ। नत ताक शस्त्र खानना দিপকে পরস্পর নট্ট করে। নোহের সময়ে লোকের! कल क्षांवरन नछ रूड्न आह तिरमधीत ७ अरमातीत लारकता ष्विष्ठ नके रहेन । जन भारतक नगरत रुवन अकेकन तका शाहेशाहा। आत निरमारम् दक्वन **लिम अन त्रिक इरेन। गतीय आकरक निम्मा क**तिरन নিতান্তই পাপ হয় ৷ মন্দ লোকেরা নরকের স্মিতে निकिथ हरेत । रानक काल मन किनारेख आहे । कतिएक रश विभाग कतिएल कि जानि नेहुन। मतिवा। পরকালে রকা পাইবার অস্তাবনা হয়। অন্য আমরা

[20]

जात महार भारेताहि जाशास्य जानम कतिए नी कातन (म क्विन भन्ने अमन मत्न्ह आमि कति। ना र जव गठा चाह् । दिन्न नमछ मिन मनलाभ क्रिटिड्स् জার তোমার সমস্ত শরীর কম্পন করিতেছে কেন? আন-न्मिष्ठ रूपः। आभि व्यास्ताम कतिरू भाति न। कात्रन আনার একটী সন্তান মরিয়াছে। তোসার মনসাম কি মাছে ভাহা স্পাট বল। এই জিন জন ইতর লোক নর তাহার। বিশিষ্ট আছে। আপনার স্তব করা বড় 🕾 । পাপেতে কত গোক নট হইয়াছে। ंकर टामात नव काश्रष्ट वायुख्य इहेशा तहि-শতেছ কোবাধ্যক কাছাকে বলা খায়! ভাগোৱী माधाति कार्याक वना गाप्त? य शांत करता এई কার্তিয়াতে আমি আমার হস্ত কাটিয়াছি। এই ফল ভাগ নয় ভকা লাগে আমার অনেক কোনা আছে। ্রাতে আমি অনেক ক্লেশ পাইতেছি। আর সহ্য প্রিত পারি মা। শীত কালের জন্যে করল আবশ্যক। ানার পশ্চাৎ গমন কর। আমাদের জন্মদিন আমরা ানিভে পারি মরণ সময় কেঁহ নিক্ষ জানিতে পারে न क्कीरतत भनात क्रिक्त भाना।

ি ২৬] ১৬ পাঠ।

उ

W

উকার উচিত উপায় উপকার

মু শু রু হ শু ভু জু শু
উষা উয়ী উন উহা

শূ বু দূ হু পু রু য়ূ ভূ
উপর বক উষা দূর পূর উদাসীন

কুলীন উয়ী দূত হুতন উদাহরণ
ভুলনা দুই উন পূরণ পূজারী

শ শু রু রু হ রু র গু গু কু স তু ত ভ ভ কি কি বস্ত চ্য হ্য হ্য চ্যুত ন্যুন ব্যুৎবাদৰ হ্যুতি তপ্ত বায়ুতে এই স্কার পুষ্প শুষ্ক হইয়া গিয়াছে ৮ হার ২ মনুষ্য এই পুজোর তুলা। অদা পার স্থ কলা मान भूथ । जना स्थमत कला भार करा। मस्टक्त উপরে যত চুল তত আমার মনের তুল। বাহাতে কিছু নাই তাহা আমরা খুনা বলি। কোন ভিকুক বেন খুনাহক্তে ङ्गाहरेख ना कित्र । त जन दित्तक भूना छाहात নাই পুণা ৰাজাৱে কি কিনিয়াছ? তুৰ কিনিয়াছি আমি রুণ ও গুড় আর কিছু রুটী আনিয়াছি। এই মুচী ভাল পাছকা করিয়াছে। এক যোড়ার মূল্য ছুই টাকার ভূান সং২ মূচীকে একেবারে অশুটি বলা ভাল নর ঘেহেতু इत्छ जला विस्त वहार भन चलि हरेर भारत ना মুচীর জুতায় বহু উপকার রুটি দুরে গেলে গুড়ও ভাল লাগে না। এই বালকেরা অদ্য বড় ছড়াছড়ী করিয়া भक्त क्लाटित एफ्का हाताहेता क्लियाहा। वह वाल-कात हत्स रकमन स्थमत हुड़ी जाह्इ धरे हुके मासूरपत ছ্রহ বাকা শুনিয়া ভাহার। হায় ছতাশ্বকরত ভূমিতে গড়াগড়ি দিয়াছে। এই স্তুভিয়া পুরুষ নিচু অভুত বাকা কহে ৷ এই ক্লয় মান্ত্ৰ চুই কুড়ি বড়ী খাইলেও আরাম পাইল না কারণ উহার খুড়া জল ধাইতে বারণ করিলেও च्यु तम पात्मक थाईल। এই यालक छूटे छूती छूती করিয়াছে। এই বালক এক মুক্তি ঘালুকা আমার চক্তে ছড়িয়া দিয়াছে। তোমার মুখ কেন এমন ভুবড়াইয়া

গিয়াছে আর কেন তুমি এই ৰূপে চুপ করিয়া বসিয়া রহিয়াছ। আমার মন অতি শোকাকুল হইতেছে থেহেত্ত্তামার মন্তকের উপরে যত চুল তত অনেক আমার পাল। এত ছোট বালক হইয়া ভুমি কি ২ কুবাবহার করিয়াছ? তুমি কি চুরী বা অন্য কোন ছতীচর: করিয়াছ? মা বাহেছে এমন কোন পাপ করি নাই কিছ অন্তরে আমার বছ ২ পাপ। সকল মন্ত্রা পাপে ডুবিয়া রহিয়াছে শিশুগণত পাপী হয় কিছ লেও শুক্তা পিতা ডুবিয়া রহিয়াছে শিশুগণত পাপী হয় কিছ লেও শুক্তা পাত্রয়া রহিয়াছে শিশুগণত পাপী হয় কিছ লেও শুক্তা পাত্রয়া রহিয়াছে শিশুগণত পাপী হয় কিছ লেও শুক্তা পাত্রয়া বায়।

শিশুগণ রেশুর তিণার্বাদ কর।
বেহেতুক তাহার তাণ অভিশয় হয়।
চিরকাল তোমরা দর বেন না মর।
এই হেতু করেন নিজ জীবনকে বায়।
দরালু রেশু মোর সেহময় শুরু।
তোমারই করিব গুণারুবাদ।
কদাপি আমরা না হইব ভীরু।
ভোমারি চরণে করি আহ্লাদ।

রেশু গুরুর কাছে যাও। সব হিন্দু মুসলমান। সরল ভাবে মন ফিরাও। এই গুরু ক্ষমাবান।

করিও তথা।
করিও তথা।
করিও তথা।
হর্মা এক মতি।
করিও স্কৃতি।
সেপ্তকে।

যে ৰূপে তোমরা পরিমাণ কর বে ৰূপে তোমরা পরিমিত হইরা। যে ৰূপে তোমরা বিচার কর বে ৰূপে তোমরা বিচার কর বে ৰূপে তোমরা বিচারত হইবা। চকু থোল শিশুহে কর স্কর ননোযোগ। এই কুড়িয়া মেইয়ার চুল উদ্ধ খুদ্ধ আছে। তাহার মুখ ও পরিচার নয় তাহার কাপড়ও মলিন আর তেমনি তালার মন। আমরা চুলা কিনিয়া স্তা বাটিব ইহার পরে কাপড় বুনাইব। তুমি তুই আমি ফুটা আমার অন্তর হর না স্থলার। বু কি কখন স্থ হয়। যে সব বাকা কুংসিত তাহা হি বলিতে উচিত! চলান লোক কুংসিত বাকা কুছে না।

39 भारत ।

वृष्य य ए ए देव

আটি আঠ আড আড আড় স্টা কট কঠ কড কড কড কড় এট এঠ এড এড এড এড় এ টা ঠা ডা টা ড়া টি ঠি ডি ডি ডি টে ঠে ডে ঢে ড়ে টো ঠো ডো চোড়ো

টাকা ঠেক টোল পাঠশালা আটক পাঠক টিকী ঠিক মাটা মাঠ। কুটা মাঠ। দুফ ওষ্ঠ নফ ষষ্ঠ যফি কুষ্ঠা। ডেনা ঢেলা ডোল ঢোল ডোবা ঢোলন ডেড় ঢেউ ডিম ঢিবী আঢ়ি সাপুড়া। মূঢ় ডেড়া পাড়া উঢ়া বাড়ী গাঢ় বুড়া কঢ় ভূতড়িয়া নিগৃঢ়।

এই মৃঢ় ভেড়া আমার উরুতে চূ মারিয়াছে তুমি যদি তাহাকে ভাড়াইতা না তবে সে তোমাকে চু মারিত না কারণ ভেড়া নিচুর পশু নয়। এই আমড় কাষ্ঠেতে গঠিত হইয়াছিল এই কারণ বন্যার চেউত্তেশ উঠিয়া পড়িয়াছে। অন্য লোকের সাক্ষাতে ঢেকুর श्लिष्ट वर्ष व्यवस्था इत्र । विशेष्ट लाकित्र, एक বাজার ও ঢোল মারে সেখানে আমি বসিতে পারি ন। এই মনুষ্য ঘরের ভিতরে বসিয়া তুলিতেছিল এমন সময় হঠাৎ এক সাপ চুকিয়া ভাহাকে কামড়াইল। তাহাতে দে ভূমিষ্ঠ হইয়া মরিল। সাপ সকল পশু অপেকা শঠ ও খল আছে। সাপুড়া ও ভূতড়িয়া लाकिनशक गानिल भाग इस । छेत्। कारांक वन যায়? মুতন বিবাহিতা বনিত:। যনিতা কি? নারী পাঠশালে কত পাঠকেরা আছে? আঠার জন। পাঠ করিবার সময় াকু খুলিতে হয়। আর গান করিবার সময় ৬৪ বিস্তার করিতে হয়। পাঠশালা হইতে ছুটা পাইলে খামর। মাঠে গিয়া কুপাল ঠোকাঠুকি খেলা করিব। তোমরা গড়াগড়ি দিও না ও পরস্পরে ঠেলাঠেলি করিও ना । कनिष्ठं छाहे ब्लाष्ठं छाहेरक माना कतिरव । এह ্যাবার অপরিষ্কার ,জলেতে স্নান করিলেই আমাদের পীড়া অনিবে। ভেড়ার লোমেতে স্তাহয় সে স্থলাতে ক্ষল হয়। ক্ষল দিয়া শীতকালে শরীরকে ঢাকিয়া রাধি ৷ মুড়কী আর মিঠাই ছেলিয়ারা অভিশয় ভাল বাবে । আৰু কি? আৰু আছে আরৌহিত বা কোন বস্তুর উপরে উপবিষ্ট হওয়া বেমন শক্টার্চ, যোটকাৰ্ড, মেঘাৰ্ড ইত্যাদি। টাকাতে আমরা কি পাপ ঢাকিয়া রাখিতে পারি?।

३४ शर्छ।

उडित्। वक्र

তম উম এক এক তম মো উম মৌ এক কে এক কৈ ওজ জো উজ জৌ এব বে এব বৈ ওদ দো উদ দৌ এন নে এন নৈ ওচ ঢো উচ টো এত তে এত তৈ ওগ গো ওগ গৌ এখ খে এখ খৈ

গৌড়ীর লোকদের মুখ গৌর নয়। ঐ কোটাতে চৌষটি কৌড়ি আছে। কৌমার কালে লোকেরা কৌতুক করিতে ভাল বাসে। কৌমার কাল কোন কাল। শৈশব কাল। সোণা ও রৌপা বেমন তৌল করা বায় তেমনি যেন আমরা আপনার বাক্য ছৌল করি। তোমার শিক্ষিয়া ঘৌল তোমাকে ডাকেন ভবে গৌণ না করিয়া দৌড়িয়া যাও। আর শিক্ষক যদি বৈ পড়ান ভবে কেবল মৌথিক পাঠ করিও না কিন্তু মনোযোগ করিয়া পাঠ কর।

टर राजदक्ता देवन कामता देव भाठ कतिव । कातन रेमभूत कात्म यांश राजाता मिका मा कह छ। इस्तिन कारन अञ्चिम अभ भारेगा भिका कदिए एस । देवनाम ভূমি ঐ চৌকির উপরে বসিয়। বালকদিগকে চৌকি দেও বেন তাহারা পাঠ করিবার সময় কৌতুক না করে , পাঠশা<mark>লের পরে ভোমরা</mark> লৌ**টিভে খেলা** করিতে পার আর যাহারা পড়ায় স্থানর মনোঘোগ করে ভাহারা বৈকালে আমার সহিত নৌকার উপরে চড়িতে পাইবে। কৈলাস ভাহা শুনিয়া ডাকিল আমি ভাল ৰূপ ননো যোগ করিব। স্থার আমি আমি আমি আমিও মনোযোগ করিব এমন আরও অনেক বালকের! ডাকিল ! ेरिक ७ क्षेप्रतिक लाटकत्रा शतकारंगत विद्या करत मा। ম্ভিমানী যে সে কেবল আপনার গৌরুর করে। শহতান সকল লে।কের বৈরী। তুমি স্থক্তর কৌভূকী তুমি কি কিনিয়াছ? ঐ ভৈলিকের নিকটে চৌষটি কৌড়ির ভৈল , কনিয়াছ। বৈশাখ মাদে অনেক লোক বসন্ত রোগেতে নরে। পৌষ মাস হেনন্ত কাল। বৈশ্য জাতি আপনার ेशका त्कामद्र त्राद्ध । देवटमाता किकिस्मा करत पाकरकता रेनर्दना करता।

32 कार्ड !

1

আইয় আঁচলা হা তাঁত ফাঁদ চাঁদ পেচ ঠোট ভোঁদড় চুঁচ এবং বরং বংশ অহংকার ভংকার মনঃ অতঃ দুঃনিঃ মনঃপীড়া দুঃখ নিঃশেষ

সকল পশু অপেকা হন্তী অতি হিংসক। এই জব ভাহাকে কোন ছংখ দিও না বা কোন রকমে হিংল করিও না। তোমরা ইহার এক বিবরণ মনঃ সংযোগ করিয়া শুন। এক রাজার অদেক হন্তী ছিল পরে রাজা কোন চাকর এক হন্তিকে বড় ছংখ দিল ভাহাতে তে হংকার করিয়া রব করিল। এ চাকর তাই শুনিং পলাইল। অতংপর অনা সময়ে সেই চাকর এই ইন্তিকে

णाहात मिल्ड शिर्म (म णाशनात उर्द्राङ ठाहारक मिहारमा अँकि प्रा महीरत र्रुम मिहा निश्ला र एका क्रिन । ভোঁত। ছুঁচে मीलाई करिए भारा यास ना " তুমি কেন এত ছুংখিত আছ? আমরি মনঃপীড়া এবং শিরংপীড়া উভয় স্মাছে আর অন্য ছংগের कथ। कि विविव प्रश्चिष्ट आसात वकः कार्षिता तिल। वात वामात वातः कत्। प्रभ मात्क मध वाहर । আহা আমার গোণার চাঁদ গেল রে। তাহা শুনিয়া कानाहींन रिवित्र (कन ७७ कामिर्ड्ह हे (छामात ছেলো कि उत्तर निकार शिव ना? अववा दीरमाउ र्य ना । वारमरक घरतत चुँगिउ हाँ। कता वास। कन क्षायरमञ्ज्ञ कार्यः मञ्जूरवातः माश्म थाईक मा । नारहत भगग्न मनुषा दश्तमत जन्मःकत्। अञास प्रके हिल धरे अत्मा अभिनेत जाशनिभित्क मःशात कतित्वन । जाश त्मत्र शादशत अश्भी यमि आमता हहे छत्व छाङ्गित माखित ज्यामी ३ इहेव। महीतः वाविमन्तितः। वालाः त्वाद्धान युकारङ । भट्ट भाठार नमाजादार । "

[৩৬] ২০ সাঠ।

ত	9 N	थ	म ।	্ব
আত	. 7	মাথ	*আদ	আধ
তা		था	FI.	ধ
তি		थि	मि	পি
তে		থে	(M	ধে
তু		थ	F	ধু
ভূ		থু	ं मृ	ধ
তৌ		থু খো	CF	શ્ શ્ (શ
তে		(थी	দৌ	ં દર્શ
তৈ	•	देश	टेम	रिश्
ध्य	ধ্যা	शिष्	ধ্যে	(धा
श्रा	श्रा	थिग	থ্যে	(था)
या .	ক	ৰ	ঞ্চ	জ
অন্ধ		वक	पूक	বদ্ধ
অন্ধা		लक्षा	मका	योका
সন্ধি		ल िक	कृश्वि :	বুদ্ধি
वक्रा	-	मक्ता ।	বন্ধ্য	

মিখা কহা নিয়েশ হর।
বিরোধ করা ভাল নয়।
শপথ করা অপরাধ।
হিংসা তোমরা দেও বাদ।

ह छिलियाता मायधान, शांश हरेट शनायन कत ।
कात्रव स्म किंक नास्यत रुख। शिंछा माजात व्यवाया
हथ्या वर्ष मन्न । धक वर्ष व्यवीया वालक हिल स्म
शिंछा माणात कथा वा शिकारकत कथा कथन मानिछ मा,
धवर व्यन्य वालकस्मत नहिंछ विवास किंद्रया छाहास्मत मूर्थ थूथू किलिछ। धवर श्रंथ माक्नाथ शाहेरल
छाहास्मत्र माध्यत्र धूला ७ शांथत निस्क्रंश कतिङो हेहारक

रम नामक दे असामा इहेन ७ जान लाकरणत मजात सरा कथन थाकिए भाहेंन ना। जम्म समूर्यात मामाएं मिश्रि এवर अस्कांत मसान। याजरकता छाँदित अवर मसान स्थापित प्राप्ति प्राप्ति प्राप्ति मसान स्थापित प्राप्ति भाषित । इस ७ सपू सिक वस्ता थाकिल। इस ७ सपू सिक वस्ता थाकिल। इस ७ सपू सिक वसा थाहा। यथाता जाज थाहे। मकल थिन सस्या कि थना चाहा। यथाता यूक मिश्रा थाका जान नम्न जावित । किस मकलात महिज वसूका ताथित । विस्त मकलात महिज वसूका ताथित ना। असकात असुमकान कतिला निक्ता । असिक खेयथ थाहीला जाना स्थापात साथा जाल हरेंन ना। जाहात असुक द्या अनिया चानि अस्तुकि हरेंनाम । भार्मित धारीन धाहीत मम्न रहान भारत प्राप्ति अस्तुकि हरेंनाम । भार्मित धाहीत स्था जान प्राप्ति ना। भार्मित धाहीत सम्म रहान भारत थाला भारत साथा जान

२५ शार्घ ।

के क्र

নু বু কু দু

কুপ্ত। লেখা পড়াতে আমি দদা কুগু থাকি

5

भाग शक् भाषि शक्

भ भ न व ज्ज श श श (क्) का स् भ न व ज्ज श श श

রুশ রুষাণ দৃষ্টি সৃষ্টি হৃষ্টি থুফ ঘূণ। বৃদ্ধি ভৃতি তৃগু তৃণ ভূতা বৃক্ষ গৃহ পর্ফ পৃথক পৃষ্ঠ হাফ হাদয় হত

অপবায়ি সন্তান পিতৃ গৃহে কিরিয়া আইলে তাহার পিতা হৃত্তমনা হইল এবং আপন ভৃত্যদিগকে অনুমতি দিলেন যে ভোমরা এক হৃত্ত পু্ঠ গোবৎস মার। ভোজন করিলে পর তাহারা হৃদরে হৃত্ত হইয়া নৃত্য করিল।

मसूधा मकन शृशिदीत जृत्वत क्ना। ज्व अमा इन्छे कना कृष्ठे अपा टालामस कना पक्ष इत्। राभन निन्छत्र आधारमञ्जूषय रहेगाइह टिमनि निन्छत् आमारमञ <u>ञ्जू इहेरव । निशिष्क रहत जैभरत मृष्टि कतिल ना रहर</u> **ष्ठाहा पू**र्वा कहा । कहिन जिल्लिस वस कहेरन या थाईरन मन क्थन इन्छे इन्हें कि शास्त्र मा जात कथन इन्हें इन् ना। हिना मनमः इत्कत कल थार्टेक गृद्ध कि कुछ हरेन धवः उन्हार मन कि ऋषे उहेन !। इन रख আরবার ফিবিয়া দিতে হয়। শুগাল অতি কুৎসিত পশু কারণ সে অন্য পশুর মূহ দেহ খাম। উদয়ে ক্লমি থাকিলে লোকদের শরীর রুশ হইয়া খায়। ধান্য বুনিবার সমরে কৃষাণ লোকেরা হৃতির জন্যে আকাশের शात्म पृष्टि कर । किन्छ ८२ हमानिषि विधाना भूगि বীকে দৃট্টি করিলেন ভাঁহার পানে ভাহার। দৃষ্টি করে না। পিতৃমাতৃহীন ছেলিয়ার। অতি ছুংখি লোক।

२२ शार्छ।

र्व घ्रु स्

জাল ঝাল জিত লী ঝাপ গাড়ন ঝুনী জোক বোপ বোল জড় ঝড় তুকা কুল বিকু উত্ত কাচুক মুণাত্ৰন।

यामा भीवन मध अदः छकः । भन समः चन्न नर्नात्र कार तर कृष्ण समुद्रा ज्यापि स तृष्टुम छल বাহতে না। মূগভ্ধ। কি আছে ভাষাকে বলিতে পারে ? ানি পারির রাময়ুকা ভাবিল। কি কলে ভূনি আনিত পারিরাছ? পাঙ্ত মৃহাশগ্ আমাকে বুরাইলা দিলেন। स्टर कृषि अहे मक्त यानकिनिय्दिक त्याहिशः (मन्)। नवाक्षकारम मार्थ मुख्य कतितम आडण राम छाछ ८७%, बहास भट्ड ठ८६ असम ८५४। यात्र उदर्शता कृत काश्रमादमञ्जूको मिवाइन कतिवात मदना स्मर्के मिथा। জলের নিকটে পেঁছেছিতে চাহে। কিন্তু মত দূরে ভাইার। एडिय़ा यात छ छ मूरत रम है विथाखन छाङ्। एस मूरि গোচর হয় পরিশেষে হরিণেরা ভ্যায় ক্লান্ত হ্ইয়া মতে পড়িয়া নট হয়। শূগালেরা তাখাদের মাংস খও

করিয়া থাইরা ফেলে এই মিথ্যা জলকে আমরা মৃগড়্যন स्वीिष्ठकां बिला। निकार दिलालन वासकुक जान दिला । সাংসারি**ক বিষ**য় সকল মুগতৃফার ন্যায় আরু এই বিষয় মৃগ ভূকাতে পীড়িত হইয়া লে কেল আপনাকে চিরকালের জন্যে নত করে। কড়ের সময় খামার ঘরের র্বাপ পড়িয়া गित्र:राष्ट्र । कि:वादाक कार्याक वना यात्र ? <a>छाती। क्रिकें लारकदा जाभनात मध भाष्ट्रदा चाभन साम जाकामन করা ভাল নয়। যাহাগ্রা ক্লুন্ড ব্য বিফুকে সেবা করে তাহ্যি। খ্রীউকে ভুক্ত করে। বিচার দিনে সকল লোকেরং <mark>राख श्रीरचेन माकार</mark> है। है श्रीपुरन ७ ५ ७४५ इन्हेरन । व्यक्तकारव शाकियः अकरण्या मृक्षि मिथिएन प्रकृष्ठ आश्रम। লাগে ভোমরা থাতার বিষয় না যুক্ত তাতার বিষয়ে সুতৃ।মি कतिया कथा करिएक स्ट्रीटिंग भा भति र भाकरक हुन्छ कता बिए मन्द्र । भे १५ ५ । १८ शाद कथा ७ निया परिम निवास इहीया বোলাম। 🖟 🕬 । বাট্কা ছেডু খুলিয়া গেলে অধিক জল **ভিতরে** পরেন তাহা **আমি** কাছন লইস' পুঁচিয়া ফেলিব य वालक वालिक। काक इंग राजिया जनग वाल व्यक्तिश्वक शाला গালি দেয়। তাহাদিগকে শিক্ষক ভাল বাদে না আর যে (ङ्लिशाता जालगारनत लाठ जनश खानः लाम करत স্তাহারা কেবল শিক্ষককে চুংখিত করে ও ক্লেশ দেয়।

२७ भारे।

মা ল ম ধ বব ব জ্জ ত ছ

টা টা টা ট ছ ক গ্ল থ দ ক

থামা মাল। গল হাৰ। হল উদ্দেশ

লক্ষা উচ্চ ইন্ছা ভুক্ত দত্ত মত্ত

সম্বাতি সম্বাথ সম্বাধাসমূহি উদ্বীয়ান
পটি ঠাট। উচ্চারণ পিগ্লল বিল্লী

চিক্কণ কুকরে বন্ধ ভট স্টালিকা হট

সম্পতি বিপত্তি উত্থান উত্থাপন ছিল ভিল

क्न जामहा छिन्न इते । विष्ठ हो मह्थाम विश्व छुटे माहिट देवर आह स्थान करा. छेलाहन करा। शहीन इत्या क बजा नाई अवर भाभ अनाई अहे निमिट्ड शहीन जाकिनिशंक दुष्ट करां छान नहां। जानम मलाखि शिक्तिल आंगामित छुति २ विश्वि घिटिक शादा। वह अहीनिकाटक वाम क्रिल्ड आंगामित स्टूड हरेव। अहे एडे वमन आमि इट्डे किनिनाम। छारे वालक्ता वह जाति कथात छेथाभन क्रिट्ठ भादा ना। भिश्रनी क्रम शहित जाति वेथाभन क्रिट्ड माहि ना । भिश्रनी क्रम शहित जाति वेथाभन क्रिट्ड माहि कामहा विश्व हिट्ट आमिनिशंक एड इहेदन। भें क उद्य कामहा छेटकम शहिता আযাত দিলে তোমরা থোলা পাইবা। পক্ষী আকাশে উত্তীরমান হইলে কে তাহাকে ধরিতে পারে? গলিয়াথ বীর দাবিদকে তুদ্ফ করিয়া বলিল আনি কি কুরুর যে তুই যটি লইয়া আনার সমূথে আসিতেছিস কিন্তু দাবিদ এক চিক্কণ পাধর লইয়া তাহাকে হত্যা করিল।

२८ शाहे।

ৰ্ব প্ৰ দ্ব প্ৰ ধ্ৰ দি শ্বা য শ্ কণ অনুৰ্গল সপ্ত ক্ষ আকৰ্ষণ অৰ্থ দৰ্শন চূৰ্ব কৰ্ম দুৰ্ম্মতি দুৰ্ম্মূল্য নিৰ্মাণ সৰ্ব পৰ্ব মাজ্জনা কীৰ্ত্তন বৰ্ত্তুল কীৰ্ত্তি মূৰ্ত্তি কৰ্ত্তা গৰ্দাভ অৰ্দন নিৰ্দোষ।

মার্ক নামে এক বালক সর্বাদা জালস্য করিয়া আপনার কর্ত্তব্য কর্ম কথন করিল না। এই কারণ তাহার শিক্ষক এক দিন বলিলেন হে মার্ক তোমার কর্ত্তব্য কর্মা করিলা না কেন? এই তোমার বড় অধর্ম কর্মা এবং বড় নির্বোধ ব্যবহার কারণ মৃত্যু পর্যান্ত তোমার সর্বাদা লজ্জা অনির্ভ হইবে আর অলস লোকেরা কেবল নরকে যাইবে। তাহাতে মার্ক বলিল হায় ২ এই কথা যথার্থ আমার বড় ছুর্মতি হইয়াছে আমার এই লক্ষা কে মার্জনা করিবে । অদ্যাবধি, আমি অন্য বালকদের
সহিত হর্ষেতে শিথিব এবং পূর্বের যেমন মূর্যতা ও অধর্ম
করিয়াছি তেমনি আর কথন করিব না বিশেষ কপে
ধর্মপুস্তক পাঠ করিব । কর্নেতে আমরা শুনিতে পাই
আর চক্ষুতে আমরা দর্শন করি। য়েশু খৃষ্ট সর্বর দেশের
দেবমুর্জি নির্দিয় করেপ চুর্ল করিবেন কেননা ভাহাদের
অর্চনা শয়তানের শিক্ষা। কেবল এক সৃষ্টিকর্জা তিনিও
জগৎকর্জা ও বিচার কর্জা এই নিমিত্তে মনুষ্য কর্জক
নির্দিত্ত মূর্জিকে সেবা করা বড় মূর্থ কর্মা আর বড়
অধর্ম কার্য্য আর য়েশু খ্রীষ্ট কোন দেবার্চ্চা কারী
দিগকে নির্দেশ্যী করিবেন না। মূসা জল হইতে

আক্ষিত হইলেন গরীব লোকের। তুর্মাূল্য বস্তু কিনিতে

পারে না অনর্গল খাইলে ব্যামোহ জয়ে।

নিশ্বাস শ্বেত আশ্বিন ঈশ্বর শশুর বিশ্বাস অশ্ব শশান স্বানী স্বীকার স্বভাব স্বর্গ স্বথ্ন সর্বস্ব স্থারণ বিস্ফৃত উয় দারা তদ্পার। উদ্দৃ দ্বীপ দেষ দিজ পদ্মা পদ্ম দ্বরা কবিদ্ব মন্ত্ব্যন্ত ঈশ্বরত্ব তত্ত্ব সান্ত্বনা আত্মা মাহাত্ম্য অন্বিত রাগান্বিত ক্ষ্মান্বিত পদ্ধ পরিপক্ষ পাপ্মা ধংস ধজা ধনি ধ্যন্ত জ্বালা জ্ব সাহ্বান জিহ্বা লক্ষ্মী সূক্ষ শ্বেয়া। উৎ উৎবিগ্ন উদিগ্ন উদ্বেগ উদ্বমন
উদ্বাদ উদ্বাদ উদ্বাদ উদ্বাদ
তৎ তৎবিষয় তদ্বিষয় তদ্বিদ্ধা
যৎ যৎবিষয় যদ্বিষয়
সৎ সৎবিষয় সদ্বিষয় সদ্বাদ্বা

ষ্যৎ ভবিষ্যৎবাক্য ভবিষ্যদ্বাক্য

পিতৃমাতৃ হীন ও বিধ্যাগণের তত্ত্বাবধারণ করা ঈশ্বরের সাক্ষাতে পুণ্য ও নির্মাণ ধর্মা হয়। হে ছেলিয়ারা উপরের দয়া বিশাৃত হইও নাবরং অংগীয় পিতার সকল ্পা সর্ণ কর ও আপন জিহ্বাদ্বারা তাঁহার বিরুদ্ধে পাপ করিও না। যে মনুষা একবার মিথা। কছে তাহার কথায় কখনও বিশ্বাস হয় না ৷ যে ছেলোর৷ পরস্পরে ্ছেষ করে তাহাদের শ্বভাব বড় মন্দ। রাগান্তিত হইয়া তোমরা কথা কহিও না। তোমরা যদি কোন দোব করিয়া থাক ভবে ইহার বিধরে খেদাবিত হুইয়া তাহা স্বীকার কর । ধর্মাময় আজাকে ছৃঃধিত করিও ন বরং তিনি যাহা তোমানিগকৈ শিক্ষা দেন এবং যাহা লওয়ান তাহা তোমরা স্বরায় পালন কর না করিলে শেই উত্তম আলা খেদান্বিত হইয়া তে:মাদের অন্তঃকরণ হইতে দূরে যাইবেন তাহাতে তোমাদের সান্ত্রা ধৃংস পাইবে।

1.0

ছে ছেল্যেরা তোমরা ঈশ্বরকে তাব করিয়া জয়ধুনি কর কারণ ভাঁহার তত্ত্ব ও মাহাত্মা কে জানিতে পারে। বৈথেলে शाकृव चरक्षर७ चर्भ (माभान (मथिरनन) हिन्छ्रलारकता শুমশানে মৃতদিগকে দক্ষ করে। অপরিপকু ফল উদরে পরি-পাক পায় না। পৃত্রফুল সূর্যোর কিরণ পাইলে ফুটে। লক্ষ্মী নামে এক বালিকা ছিল সে পিতা মাতার অবাধ্যা হুইল এবং শিক্ষকের অনুমতি ও সর্ব্বদা বিশৃতা হইল। এক দিন সে অপকু কল খাইলে ছার ও শ্লোমা রোগ পাইল তন্দারা তাহার শরীর অতি সূক্ষ হইয়া গেল শেষে অতিশয় ক্লেশ পাইলে মরিল। য়েশু খ্রীফ পুনরুপান করিলে পর আবার স্বর্গে উর্দ্ধ গমন করিয়া মাহাত্মা পাইলেন। অরের আর-ন্তেতে উদ্দেশের ঔষধ খাইলে ত্রায় আরান পায়। ফিছ্দা য়িকারিয়ৎ মনে উদ্বিগ্ন হইয়া আপনাকে উদ্বন্ধন করিল**়** যদিষয় ঈশ্বর স্বীকার করিয়াছেন তরিষর তিনি ,অন্যথা করিবেন না। ধর্মপুস্তকের মধ্যে যে ভবিষ্যদ্বাকা লিখিত আছে তাহা দকল দিদ্ধ হইবে ৷ শিক্ষকের অনুমতি विश्वृ इहें अना धवः छिन्निस्का कान कथा कहिए ना। ষাহারা বিলয়ে পাঠশালে পঁছছিয়া থাকে কিয়া আপনাদের পুস্তক ছিঁছিয়া ফেলে এমন ছেলিয়াদিগকে আমরা ভূল না ক্রিয়া অলস বলিতে পারি।কার্চ দগ্ধ ক্রিলে ভস্ম হয়। क्विन प्रं के लाक्ति की की आप करते।

[8৯] ২৬ পাঠ ৷

्र्बथरू फ फ क थ थ थ थ व्युक्ष **क** ठूब ख क ठू क थ्रुव **ब ख**

ন্যু গ্রাহ্য গ্রীয়া প্রায় প্রাচীন প্রাতি প্রেক দাক্ষা দ্রব দতে উপদ্রব চন্দ্র পরি-গ্রাণ সূত্র পুজ্র শক্ত ক্রটি বিশ্রাম শ্রবণ শ্রুত হদ বত তীব্র দ্রান্ত দ্রুট দ্রম দ্রমর ল দ্রকৃটি আক্রমণ চক্রবর্তী বিক্রয় ক্রোধ লুক্ষ খ্রীষ্ট ঘুণণ শীঘু স্ত্রী মন্ত্র তন্ত্রবায়

দস্যা লোকেরা উপদ্রব করিতে দ্রুত গমন করে।
কোধে ধীর লোক বলবান হইতেও উত্তম। ক্রুদ্ধ হইয়া
লোকেরা জাকুটি করে। য়েশু প্রভু বলিলেন তোমার
স্থাস্থ বিক্রয় করিয়া দরিজ্ঞদিগকে বিতরণ কর তাহাতে
স্থাতিত ধন পাইবা। পরিশ্রেমের পরে বিশ্রাম অতি
ক্রে দায়ক। যে জন কবার্ড কর্মো ক্রেটি করে বে
বিশ্রাম পাইবার যোগ্য নহে। যে বালিক। সূত্র কাটিতে

না জানে সে কুড়িয়া স্ত্রী ইইবে । তাহা শুনিয়া কান্ত বলিল আমি সূত্র কাটিতে শিখিব বস্ত্র হাটে ক্রঃ করিলে আক্রা পাওয়া যায় কিন্তু আপনি সূত্র কাটিয়া ভন্তবায়কৈ বাণি দিয়া ৰক্ত বুনাইলে তাহা শস্তা মিলি-বে । চল্র ও শুক্র গ্রহ নক্ষতের মধ্যে । সূর্য্যের কিরণ তীত্র আর চন্দ্রের কিরণ হিমমর। মনুষ্যজাতি ঈর্ষরকে ভ্যাগ করিয়া পাপৰূপ অক্ষকারে ভ্রমণ করিয়া ভ্রম रहेशा शियारह आत आश करहे आहीन वा यूवा रहेव আপন ত্রাণের বিষয় ভাবনা করে না উপকথাও আই: কথা নদ্রৰূপে তাবণ কর এবং য়েশু প্রভুর প্রেমেন্ডে প্রেমী হইয়া পুনঝার ভাছাকে প্রেম কর। কেননা তি কত সহস্র মন্ত্রণ। ভোগ করিয়া শেষে ক্রুশের উপরে শক্ত কর্তৃক হস্ত পদ ,বিশ্ব হইলে আপন প্রাণ ত্যাগ করিলেন দেখ এই সকল কেবল তোমাদের নিমিত্তে করিলেন। ঈশ্ জগৎকে এমন স্বেছ করিলেন যে আপনার অদ্বিতীয় পুত্রকে প্রদান করিলেন ভাহাতে যে কেহ বিশাস করিবে সে নই ন **হইয়া অনন্ত পরমায়ুং পাইবে। ঈশ্বর যদি আপন প্রিয়**ভগ পুত্রকে প্রেরণ না করিতেন তবে আমাদের চিরকাং নরকের অগ্নি হ্রদে যন্ত্রণা ভোগিতে হইত যে কেই দরিত ও कूज लाकरक विद्धाल करत अमन श्रकांत्र मञ्जूषाहरू 'আমর! কি ভক্ত বলিতে পারি। যাহার। অপরিষ্কৃত কখা ৰলৈ তাহাদিগকৈ আমরা কি পবিত্র বলিতে পারি নানিকা আমাদের আনেক্তির নানিকা থাকিলেও কিন্তু, লাকেরা মরলা দ্রব্য গ্রাম করে কর্ন শ্রবণেক্তির আছে য বালকের! শীঘ্র শ্রবণ মা করে ভাহাদিগকে চেভনা লিভে হয়। রুটি শ্রেষ্ঠ খাদ্য আর দ্রাক্ষারস শ্রেষ্ঠ পেয়া ছুই লোকেরা দৌরাছ্য করে কিন্তু থার্মিক লোকেরা শ্রহকেও প্রেম করে।

२१ भार्छ।

ভাক্ত ভক্ত উক্ত বক্তা উক্তি শক্তি কাকুক্তি
যুক্তি ভবিষ্যৎবক্তা ভবিষ্যৎবক্তৃগণ নিক্তী
বান্ধণ বন্ধা বন্ধপূত্ৰ প্ৰাহ্ন মধ্যাহ্
অপরাহ্ন চিহ্নিত আহ্নিক মন্থন কন্থ। মন্থর
আন্থা স্থান ব্যবস্থা প্রস্থান উপস্থিত স্থির
মুস্থ স্বাস্থ্য কায়ন্থ স্বর্গস্থ।

বিলেরাম এক ভাক্ত ভবিবাংৰক্তা ছিল। মূস। ভবিশংবক্তা দ্বারা ঈশর ব্যবস্থা দিলেন। সকল ভবিবাংৰক্ত গণের মধ্যে মুসা এবং এলিয়া অপুগণ্য ছিল। যে কর্মোতে আমরা নিযুক্ত থাকি ভাষা আম্বানের শক্তি অনুসারে করিতে হয়। যে স্থানে ভোমরা অবস্থান বা গমন কর লে স্থানে প্রাচ্ছ মধ্যাক্ত অপরাক্তে কিয়া বে সময়েই বা হউক সর্বাদা তোমাদের স্বর্গন্থ পিতাকে স্থানন করিয়া তাঁহাকে তার প্রেম ও আন্থা ভক্তি কর। স্থান্থ থাকিলে তাঁহাকে তার কর আর অস্বান্থা অবস্থা উপস্থিত হইলে তোমরা স্থিরচিত্ত হইয়া স্বর্গস্থ পিতার স্থানে থৈর্যের নিমিন্তে প্রার্থনা কর। এবং ন্মুমনা হইয়া যদি তোমরা স্থান্থতার নিমিন্তে প্রার্থনা কর তবে তিনি অবশা তোমাদের কাকুক্তি স্থাবন করিবেন। স্থার উপযুক্ত সময়ে তোমাদিগকে মুক্ত করিবেন। যাহায়া ব্রহ্মকে জানে তাহাদিগকে ভারত বর্ষীয় লোকের ব্রহ্মণ বলে। ব্রহ্মপুত্র ভারত বর্ষের এক নদ বিশেষ।

२४ भा है।

ঙ ডা ঝিঙা পাঙালবর্ণ কোঙর

গ্ৰহ থ গ ক জ্ব শকা অক সংখ্যা শথ বঙ্গো অক জ্জ্বা সজ্ব অক্ত্ৰিল্যা, বন্ধ অঙ্গুলি সক্ষেত গকা চিক্ডি মৎস্য সন্থাম সজ্ঞটনা সক্ষট গোপাজনা ভূগ তব্ৰহ্ব ব্ৰমভঙ্গ জক্বল পৰ্ধ মক্ষল লকা লক্ষ্য मञ्चाठक महीर्त्तन मङ्गिष्ठ मङ्गी উल्लब्धनीय काङ्गाल मृथ्यला मृङ्ग अङ्गात अङ्गात अयुक्त भङ्गक भङ्गभाल मङ्गलतात होङ्गी आकाङ्गा अह्नुत अङ्गुभा अङ्गुती अङ्गुष्ठ अञ्चि भाङ्गा উल्लंख किङ्गा भङ्गा।

হে ছেলিয়ারা তোমরা এখন অনেক পর্যান্ত শিখিয়াছ তোমাদের পাঠ করা প্রায় সাঙ্গ হইয়াছে অতএব তোমাদের আর গোঙ্গাইয়া পাঠ করিতে হইবে না। তোমরা যখন সম্পূর্ণ পাঠ করিতে জান তথন তোমাদের অঙ্কবিদ্যা শিবিতে হয়। বঙ্গদেশীয় ত্রীলোকেরা বস্থসঞ্চত অলঙ্কার পরিধান করে। অর্থাৎ অঙ্গুলিতে অঞ্বুরী হৃতে শঋ ইত্যাদি চরণে মল নাসিকাতে নথ ও কর্ণেতে কুগুল প্রভৃতি রাথে। বিকাফল ও চিক্সড়িমৎস্য ভাল খাদ্য দ্ব্য। ভ্রেরা পক্কজের মধু পান করে। ভয়ক্কর শিলা র্ষ্টি ছার। ঈশ্বর মিদর দেশের ক্ষেত্রের সকল শৃদ্য नके कतिलन এবং यে किছू अविभिक्ते थाकिल अमधाक পঙ্গপাল আসিয়া ভাহার অঙ্কুর পর্য্যন্ত থাইয়া ফেলিল। মুসা পিন্ধা শৃঙ্গের উপরে মরিলেন। দাবিদ অভিধার্মিক ও সাহসিক ছিলেন। তিনি অণ্প বয়ক হইলেও অহ. কারি ভয়কর গোলিয়াধ্ বীরের সঙ্গে যুদ্ধ করিতে কিছু

भाव भक्षा कतिराम भा ने छिनि निकरिवर्षि नामा इहेरछ পাঁচখান চিক্কন প্রস্তর বাচিয়া লইয়া আপন রাখালের ঝুলীতে রাখিয়া নিজ ফিঙ্গা ও যটি হত্তে লইয়া ঐ অহঙ্কারি ভয়স্কর বীরের সহিত সাক্ষাৎ করিতে গেলেন **डाहा मिथिया थे वीत ताशाखिड इहेगा माविमटक विनेत** " তোর মাংস খুন্যের পক্ষিও প্রান্তরের পশুদিগকে দি" পরে দাবিদকে মারিবার আকাজ্ফাতে দৌড়িয়া আইল কিন্ত দাবিদ শীঘু করিয়া কুলী হইতে এক প্রস্তর লইয়া ফিঙ্গায় পাক দিয়া ঐ পিলিটিয়ের কপালে ফিঞ্চিয়া মারিল। ভাহাতে সে ভূমিতে অধোমুখ হইয়া পড়িল। পরে দাবিদ দৌড়িয়া ঐ পিলিটিয়ের থজা লইয়া তাহার শিরশ্ছেদন করিলেন। হে ছেলিয়ারা দাবিদের এত বল কি প্রকারে হইল তাহা তোমরা কি জান? হাঁ, আমরা জানি কারণ দাবিদ কেবল ঈশ্বরেতে ভরসা রাখিলেন আর আপন শক্তি হেতু অহঙ্কার না করিয়া বরং সর্ব্বদা ঈশ্রকে আত্থা ভক্তি করিতেন এবং আপনার সকল কর্মেতে ঈশ্বরের মহিমা সংকীর্ত্তন করিতে আকাজ্মিত ছিলেন। ঈশ্বর তৎকৃত কার্য্যেতেও মঙ্গল দিলেন। ইশরের অনুমতি লঙ্গন করা পাপ।

্ ee । ২৯ পাঠ।

কাঞ্চন পঞ্চাশ কঞ্চী অকিঞ্চন বাঞ্ছা বাঞ্ছিত মঞ্চ চঞ্চল পঞ্চ পঞ্চানন অঞ্চল চাঞ্চল্য বঞ্চনা লাঞ্ছনা অঞ্চন জঞ্জাল পঞ্জিকা অঞ্চলি পিঞ্জর পঞ্জর বাঞ্চনা বাঞ্চাট কঞ্জর ব্যঞ্জন সঞ্চয় বঞ্চক চঞ্চু গুঞ্জ খঞ্জ গঞ্জনা উঞ্চবৃত্তি প্রপঞ্চ কিঞ্চিৎ জ্ঞান জ্ঞাতি জ্ঞাত আজ্ঞা অজ্ঞ আজ্ঞাবহ বিজ্ঞ অজ্ঞান কৃতজ্ঞ জিজ্ঞাসা তত্ত্বজ্ঞান জ্ঞাপন দৈবজ্ঞ জানাঞ্জন ক্ষেত্ৰক্ত অবজ্ঞাত অক্ঞাত জ্ঞানান্ধ জানাঞ্জন ক্ষেত্ৰক্ত অবজ্ঞাত অক্ঞাত জ্ঞানান্ধ

ভাহার৷ চঞ্চল হইয়া এই পৃথিবীর মধ্যে কাঞ্চন ও রৌপ্য সঞ্চর করিতে চাহে তাহারা আপনাকে প্রবঞ্চনা करत । वंबर याहाता धन थाकित्व क्रिशन हरेगा অকিঞ্চন দরিদ্রদিগের নিমিত্তে ব্যঞ্জন না করে তাহারাও বড় অজ্ঞান। কারণ তাহারা পরকালে কিঞ্চিৎও সঙ্গে লইতে পারিবেনা এবং মৃত্যুর সময়ে অসংখ্যক কাঞ্চন ও রৌপ্য দিলেও নরক হইতে উত্তীর্ণ হইবেনা। আমরা যদি জ্ঞান ও ধন্ম স্বরূপ ধন সঞ্চয় করি তবে প্রবঞ্চিত হইব না কারণ এই প্রকার ধন কেহ কাড়িয়া লইতে পারে না এবং পরকালের নিমিন্তে পর্য লাভ হয়। यमाशि শिक्कक श्रक्षानन नारम এक वालकरक व्यरनकवात लाञ्चना कतिया भारि फिल्मन ज्यांत्रि त्म क्राय कथन আপন পাঠ শিখিল ন।। তাহাতে শিক্ষক এক দিন ৰলিলেন ছে পঞ্চানন যদি এখন আলসা কৰ্মেতে क्लाञ्जलि ना रम् ७ ठरव जानि जात रेथर्या ना कतियः তোমাকে পাঠশাল হইতে চ্যুত করিব। তাহাতে তুমি গাবজ্জীবন জ্ঞানায়র ও অবজ্ঞাত হইবা। হে ছেলিয়ারা ভোমরা যদি জ্ঞানী হইতে বাঞ্ছা কর তবে যাহা না बुक जाशात विषय अटकवाटत किन्छान। कत ना कतिटन ष्यत्नक विषयः षष्ठान शकिया।

হে প্রিয় ছেলিরারা তোমরা আনন্দ কর কারণ এক্ষণে তোমাদের অক্ষর পরিচয় হইরাছে। তোমরা যে অক্ষর না জান এমন কোন অক্ষর নাই ও যে বাক্য তোমরা পড়িতে না পার এমন কোন বাক্য নাই আর যে

পুত্তক তোমরা পাঠ করিছে না পার এমন কোন পুত্তক नारे अवश्यक्ष श्रृद्धरक्त वहन वा शीरजत श्लाक रखामा **নিগকে মুখস্থ করাইতে** পিতামাতার বা শিক্ষকের আর আবশ্যক নাই যেহেতুক জোমরা আপনার। বারস্বার পড়িবে মনে থাকিবে ও মুখুত্ত্ইবে আর তোমরা অনায়ানে ভাষা অদেখা বলিতে পারিবা। কিন্তু এত অগ্রনুত্ প্রাপ্ত হইরা প্রিয়ত্স স্বর্গীয় পিতার প্রতি অতিশয় ক্লতজ্ঞ হওরাও তোমাদের কর্তবা,। কারণ যাহারা লেখা পড়া ना कारन कथन ଓ भिक्तिरङ পाইरव ना এমন लक र শিশু আছে, আর ধর্মণাস্ত্র দেখিতে পায় না ও পরিত্রাণের বাক্য শুনিতে পায় না এবং উত্তম মেষ-পालरकत मिक्छ तव याशास्त्र कर्त कथन ও अरवन करत না এমন ছুর্ভাগ্য শিশু কত না আছে। আর পশুতুলা অজ্ঞান হইয়া মরিয়া যার এমন কোটি ২ লোক। আহাঃ প্রিয় শিশুরা ভোমাদের কেমন সৌভাগ্য। এই হেতু

পিতাকে ন্তব ন্ততি কর মরণই পর্যান্ত কারণ তাঁহার যত দরা হয় না তাহার অন্ত আড্রাণেক্র শ্রবণ দর্শন আস্বাদ স্পর্শ জান দিলেন সেই পিতা প্রিয় এই পাঁচটি দান হন্ত চরণ অন্ধ বন্ত্র লেখা পড়ার জ্ঞান এবং সকল অন্য বিষয় সরই ভাহার দান বিশেষভঃ দিলেন আপন ক্রোড়ের একটি ছেল্যে এমন মহাশ্চর্যা প্রেম কোথার গেলে নিলে।

[**]

ত পাঠ ॥

হে প্রিয় শিশুরা তোমরা এখন পাঠ করিছে পার বটে কিন্তু অক্ষর সকলের নাম তোমরা এখন পর্যান্ত কান না। জানিতে আবশাক ও নাই কেননা অক্ষরের নাম না বলিয়া শুদ্ধ পাঠ করিলেই হর অর্থাৎ অক্ষরের উচ্চারণ করিবা মাত্র পাঠ হর ইহা তোমরা বিলক্ষণ কপে দেখিরাছ। তথাচ অক্ষরের নাম জান ভাল।

অক্ষর ছুই প্রকার অর্থাৎ হল ও স্বর ভাষা ভোমরা জান। স্বর অক্ষরের পাছে "কার" উচ্চারণ করিলে স্বর বর্ণের নাম হয় যথা

E	<u> এর</u>	নাম		ष	কার
অ	এর	নাম		या	কার
এ	এর	নাম		4	কার
3	এর	নাম	इन्द	R	কার
B	এর	নাম	m		কার
উ	এর	বাম	ट्य	উ	কার
E	এর	নাম			
છ	এর	नाम	•	. 3	কার
ঐ	এর	- নাম	, ,	ं खे	কার
	এর	नाम			
	এর	ं माम :			
粽	এর	নাম			
	4				
	এর	নাম			
			• • •		

[69]

वर প্রত্যেক হল आकट्রর আছে ''অ'' উচ্চারণ করিলে হলরপের নাম হয় যথা

本	এর	নাম	本)
থ	'এর	নাম	स ।
গ	্ এর	- নাম	ं न ।
য	এর	· नाम ·	य ।
E	এর	- নাম	~ S 1
Ę	এর	নাম	₹ 1.
Б	এর	নাম	51
Þ	এর	নাম	EI
G	এর	নাম	का ।
ঝ	এর	নাম	4 1
এঃ	এর	নাম	এঃ)
य	এর	माम	य।
34	এর	नाम	- M
र्ड	এর -	নাম	8
à	এর	नाम	र्भ ।
ড	এর	নাম	ष ।
, . . .	এর	নাম	5 1
4	AZ	नाम	4 1
ब	এর -	नाम.	3 1
ষ	93	नाम	3 1

[44]

A	এর	'নাম	5 1
4.	তাই	নাম	4 1
W	এর	নাম	₩ 1
ধ্,	এর	নাম	स ।
4	এর	नाम	म ।
ð,	এর	নাম	न ।
স	এই	नांभ	* 1
ĐĮ	এর	নাম	श ।
यह	এর	নাম	र्क ।
ব	এর	নাম	ৰ ৷
ख	এর	নাম	ভ ;
¥	এর	নাম	, सः।
ৰ	এর	নাম	N in
ব	এর	नामः	डे थ !
ষ	এর	নাম	इय ।

কথা গা ঘ ড হ কঠা
চ ছ জ ঝ ঞ য শ ভালবা
ট ঠ ড ঢ ণ র ষ ম্কলা
তথা দ ধ ল ল স দ্ভা
পা ফ ব ভ ম ব ভা

वर्ष्ट्व

	, s	म	T
UU	25	•	Ŋ
185	*	म '	
6	53	শ্ব পট	अ अश्रेष
80	৩	কর	করে দৌড়িয়া
85	•	দেড়িয়া	,
82	9	50	ভণ্ড হওয়াতে
80	4	হওয়াতি নৰ্মিত	নির্মিত
8¢	. 8	নামত কারী	কারি
8¢	• ৩	नि। की	निर्पाय
86	58		S.
85	· (C	Ħ	. *1
89	* *	<u>ক্রের্ড</u>	कर्खका
80		इ स	€M.
8%	٥٥ د د	প্রাতি	প্রীতি
. 6 8		७ग्रह्म व	ভয়স্থয়
. 60	٩.	मान	স্ম
49	>b- .@	অগ্ৰহ	অনুগ্ৰহ
4	1	জ্বান .	कान।
er	\$8-	ख।• ग ⋅	য
¢a		আছে	外位更
¢à	₹₹		

विखाशन।

এই পুস্তক পাঠ করিলে বালকর্মণ প্রথম পিতা মাতা खोड़ां छित्रामि चक्रनभर्भत विवत् अवर थे मक्न भरमंत्र তাৎপর্যার্থ, এক এক শব্দের পৃথক্ পৃথক্ নাম ও নানা অর্থ অবগত হইতে পারিবে। দিতীয় কোশ্ ধাতু হইতে কোশ্ শক উৎপন্ন তাহার অর্থ কিরুপে গ্রহ হয়, আর পিত্রাদির প্রতি কিরপ ভক্তি শ্রদ্ধা করিতে হয় ও ভাঁছাদের কিরপে সেবা ভ্ৰম্মা করিতে হয়, ভাতাদির প্রতি কিরপ স্থেত্ত সম্ভাব রাথিতে হয় এই সকল ও ভত্তাবতের সহিত সহবাসের প্রথা পরিপাটীরপে জানিতে পারিবে। সুতরাং তথন শিশু সন্তানপ্রতির অসং স্বভাবের অনেক পারিবর্ত্তন হইবার সম্ভা-वना, धरे উष्ट्रिया चामि धरे शुक्क वहना कविनाम। যদিও আপাততঃ নিতান্ত বালকের পক্ষে ইহার অনেক ञ्चादनत व्यर्व (वांधरामा इन्डमा ख्रुक्टिन इहेटल शादत वर्छे, ভথাচ অভ্যাস থাকিলে পরে পরে সাধুভাষা শিক্ষা বিষয়ে विस्मय छेशकात मर्नाहेट शाहित्। अक्रम विमानग्राधाक ও ইনিস্পেক্টর মহোদয়গণের সমীপে আমার সবিনয় নিবে-দন এই যে, আপনকারা অনুগ্রহ পূর্ব্বক এই পূর্বভাগ পুস্ক-কের আলোপান্ত একবার অবলোকন করিয়া ষদ্যপি वानकवारहत भारोभरयांशी हहेंगा थारक, उरव जाव পাচশালার পাচ্য পুস্তক মধ্যে ইহাকেও গ্রহণ করিয়া আ-मात छेथमार वर्षन कतित्वन. किमधिकः विकारतम्।

পারাজ ···· সন ১২৬৭ সাল। ২ জাষাতৃ।

बिबनानक हरहोशीशायमा!

शाजू अमीन।

मंद्युत मृत्य थां वृ । क्षथम उः थां वृ मृत्य क्षणात, यथं। वृामि, व्यामि, व्या

বাচ্য 1

ষাহা কথিত হয়, তাহাকেই বাচ্য কহা যায়। যথন যে কারক বিশেষ করিয়া বলা হইবে, তথন সেই কারক বাচ্য হইবে। কর্ত্তা কারক বাচ্য হইলে অর্থাৎ বিশেষৰূপে কথিত হইলে কর্ত্ত্বাচ্য হইবেক। কর্মকারক বাচ্য হইলে কর্মবাচ্য হইবে। এইৰূপ করণ বাচ্য, সম্প্রদান বাচ্য, অপাদান বাচ্য, অধিকরণ বাচ্য। এতদ্বাতিরিক্ত আরও একটি বাচ্য প্রচলিত আছে, তাহার নাম "ভাব বাচ্য,,! ধাতুর অর্থই ভাব, যথন ধাতুর অর্থ মাত্র বাচ্য হয়, তথন তাহাকে ভাব বাচ্য

কছে। ভাব বাচ্যের প্রতায় নিশার পদসমূহ কোন কারক পদের বাচক হয় না বলিয়া সংজ্ঞামাত্র হইয়া থাকে, কদাপি কাহার বিশেষণ হয় না। যেমন গম ধাতুর অর্থ গমন ভাব বাচ্যের অর্থ ধাত্রর্থ মাত্র বলিয়া ভাববাচ্যে গম ধাতুর উত্তর অনট করিয়া গমন, জি করিয়া গতি ইত্যাদি সকল ভাব বাচ্য হওয়াতে সংজ্ঞা পদ হইল। ভাববাচ্যের সকল পদক্ষে জিয়াবাচক সংজ্ঞা বলা যায়। সয়য়, সংকৃত ভাবায় কারক মধ্যে গণ্য নহে, এজন্য সয়য় বাচ্য নাই।

যাবদীয় কৃৎ প্রতায়ান্ত শব্দের মধ্যে অন, ক্যুপ, এবং ও প্রতায়ান্ত শব্দসমূহের স্ত্রীলিক শব্দের ন্যায় প্রায় আ মুক্ত হইয়া ব্যবহৃত হয়।

থাতু	ধাতৃৰ্থ	প্রভায়	প্রত্যরার্থ	সিদ্ধপদ	অ্থ
₹	করণ	অনট	भाइकी।द	করণ	সাধন
36 1	বোষ	অনট	À	उ क् न	टेछ्जना
Fit	अ देशम	अगर्षे	ঐ	শয়ন	निज्ञा, भंगा।
म	मान	অনট	À	मानं	অর্পণ
f 6	চয়ৰ	অনট	ঐ	চর ন	আইরণ
#	শ্ৰবণ	অনট	ঐ	শ্ৰবণ	কৰ্ণ, শুনন
ĕ	সত্তা	অনট	Ď	ভ বन	গৃহ
秦	করণ	অনট	À	কিরণ	রশ্মি
*	স্থিতি	অন্ট	A	স্থাপন	द्रक्
গম	পাদবিহ	অনট	ঐ	গমন	প্রস্থান
本	রণ আহার	অন্ট	B	ভক্ষণ	ভোজন

ধাতু ধাত্বর্ষ প্রত্যায় প্রত্যায়ার্থ নিদ্ধাপদ অর্থ দৃশ অবলো- অনট ধাত্র্থমাত্র দশনি অবলোকন কন

			AND, 412 (Pro., professor Annual Confessor Annual Confess		
मिन	হয়	অ ন	সি,কর্ত্তা,বিণ্ড	ানন্দন প্রত	, হ্য জনক
তপ	ভাপ	षम	ঐ	डिक् ड	स्या, शीप
র্ম	कीष्ठा	ব্ৰ	D.	র্মণ	জ্ঞন
देश	গাল	অন	ð	গাঁয়ন	গানোপজীবী
इत ग्थ	সম্র	অম	Ģ	कू र्या!४न	কুত্ৰংশকাত রাজা
कृत-भाग	া শ∤সন	অন	खे	ब्रुःगामन	হাহাকে কটেশাসন
					কর। হায়
मू-मृक	লুখা হি	অ্ন	િ	श्रुप्रको न	ग्रम्भा, विकृहक
रू (क ास	) দন্ত!	अन	ঐ	ভাবনা	চিষ্কা
বন্দ	স্তব	অ্ন	ĬĎ.	वम्मन ।	স্তৃতি
रिकेस	खान	অ্ন	Ğ	(वभूगः	रा था
			positioners and office to take		
ভূ ধৃ	ধারণ	অল্	দি,কর্ম,বি(২	()क्रिप्त र	अर्स ७
বিশু-ক্	হরণ	অল্	ঐ	বিষ্হর	शहर,व्यं
मिदा-कृ	দিবাক:	া এল	Š	मियांकत.	ऋर्य। .
পূর্দ্-সূ	অগ্রগম	म थन्	खे	প্রঃসর	ष शरङीं
জি	ক্তয়	অন ্	শান্তর্থ সাত্র	S A	পরাভব কর
ली	অমূশ ন	অল ্	ঐ	मञ्	বিনাশ
स्मि	ভেদ	ञ्जल	À	ভেদ	विटक्स, विसंत्र
ক্ষয	সম্ভোষ	का अं	खे	হয ি	वांस्तान
হন	र्नन	অল্	ক্র	বধ	হত্যা

- (১) मिक्षशाम कर्खात वित्नायन धवर मर्खक ।
- (२) मिष्रभए कर्त्मात्र विरम्भिय धवः मर्वात ।

ধার্টু,,	ধাত্বৰ্ধ	প্রতার	প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধাপদ	च र्थ
मा	मान	ভূন	দি,কণ্ডা,বি	দাতা	मामकर्छ।
ৰচ	ব†ক্য	ज़ न	ঐ	বক্তা	(य वोका वर्तन
मि-यम	নিরপণ	ভূন	ঐ	নিয়ন্ত	নিয়ম কর্ম্ভা
की	ক্য	জন	ঐ	কেত	ক্রম কর্ত্তা
ক	ক্রণ	তৃৰ	ঐ	কৰ্ত্ত;	যিনি করেন
যুখ	সংগ্ৰাম	ज़ न	ঐ	যোদ্ধা	যুদ্ধকৰ্ত্তা
बूध	বোধ	ভূম	ঐ	বোদ্ধা	रिटव ४क
क्रूंट	দে হন	ভূৰ	ঐ	দোঝা	দোহনকর্ত্র।
গ্ৰহ	গ্ৰহণ	<u>ড</u> ্ন	Ğ	গ্ৰহীতা	গ্ৰাহক
मुक	मुजन	তুৰ	B	প্রফী	সূজনকর।
मृथ	मर्ग न	ভূন	ঐ	प्रके।	नर्भ नकर्छ।
পট	প†ক	ৰ ক	मि,कर्छा,वि	পাচক	পাক-কৰ্ত্ত।
नी	অয়োগ	নিণ্*	ঐ	नांग्रक	প্রদর্শক
পু	পবিত্র	প ক	à	পাৰক	পবিত্রকারক
35	শোষণ	बुङ	ğ	শোষক	শোষণকর্জ:
वि-धा	रावम्।	ণক	ख	বিপায়ক	ব্যবস্থাকারক
इन	ৰধ্	ণ ক	હે	ঘাতক	रमनकर्छ।
নৃত	শৃ তা	el sk	è	न ई क	ন্তাকারী
म् ७	শ্ভা	94	ভক্তী(১)	नर्खकी	ন্ তাকারিণী
রদ্জ	রাগ	অক	D	রজক	পরিষ্কারকর্ত্ত।
द्रम् ख	রাগ	ej 🌴	ঐ(স্ত্রী)	तककी	রজক পত্নী
E	ভক্তধার	ণ পক	્હે	ভদ্রধারক	শিবোক্ত গ্রন্থারণ
					কৰ্ত্তা
<u>ৰুধ</u>	বোধ	লক	ঐ	বোধক	পণ্ডিত

(e)					
ধাড়ু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধ পদ	অৰ্ধ
গ্রহ	গ্ৰহণ	ণিশ্	সি,কর্ত্তা,বি	গ্ৰাহী	গ্ৰহণকৰে।
∢म	অবস্থান	ণিন্	À	বাসী	বসতিকারী
न्य	त्रोम	ণিন্	Ď	नाशी	প্রতিভূ, ভারগ্রস্ত
* <u>*</u> **	স্থিতি	লিম ্	ঐ	স্থায়ী	স্থিতিশী ল
मश्मृख	সংস্থা	निन्	@	সংসর্গী	একত্রবাসী
প্রতিযুক্ত	বিরোধ	লিন ্	A C	প্রতিযোগী	প্রতিপক্ষ, তুলাভা
					কারী
পরিতার	ভ্যাগ	शिन_	ঐ	পরিত্যাগী	दिवर्ड क
५ नू-वक	প্রীতি	निम्	<u>છે</u>	অনুরাগী	অভ্রাগবিশিউ
বি-বিচ	বিচার	निन्	ঐ	विदवधी	বিবেকবিশি উ
পরি শ্রম	কান্তি	ণিন্	&	পরিশ্রমী	পরিশ্রমকর্ত্র
역· 박자	উপশ্ম	બિ ন্	À	প্ৰশ্মী	শমভাবিশিক
न स्र	ভূল	ণিন্	Ğ	जमी;	জাতিযুক্ত
वं की	বেচা	निन्	Q	বিজয়ী	বিক্রেত।
31	শ্বিতি	निन्	ভবিষাত	इ ।शो	যাহা থাকিবে
5	উৎপত্তি	निन्	ভবিষা ত	ভাবী	याश इहेंदन
वां-शम	অগগমন	विन्	ভবিষাত	অ1গানী	ভাবী গমনশাল
:श	গাৰ	থক	সি,কন্তা,বি	গাখক	গানকৰ্ত্তা
£18-\$	কুষ্তকরণ	ষ্ণ	ঐ	কুষ্তকার	द्न†स
ोना-कृ	মালাক-	₹e]	ঐ	শালাকার	পুষ্পাঞ্চীবী
5	রণ				
5 लान्ड र	হ পাছক া-	ষণ	<u>à</u>	উপানৎকার	জুতা কারক
"Zenali	করণ	. 35.	5		
•	ক্লেশকর		₹ •	ক্লেশকৃত	वज्ञिविद्या ष
	শক্তহন			শক্রম	শ क्यम्
े ७-इन	কৃতহ্মন	টক্	ঐ	ক্তমু	কৃতহন্ত।

ধাত্বৰ প্রভার প্রভারার্থ বিদ্ধাপৰ অর্থ मि,कर्ड़ा,वि वमहत বন-চর বনেচরণ টক্ অরণাবাসী खन-छत्र खल्डाइन छेक् मि,कर्डा,वि खनाठत कम्बर् নিশাচর রাত্রিচরণ টক্ সি,কর্তা,বি নিশাচর রা**ক্ষ্য, চোরপ্রভৃ**ত্তি यः मृभा मर्भाम টক্ সি,কর্ত্তা,বি সুদর্শ युष्गा मि,कर्छो,वि इक्वर इत-भृष धर्मण টক্ প্রগল্ভ **ऐक्** তদদৃশ দশ্ৰ উপমান তাদৃশ ভদ্ৰপ **हेक**् যদদৃশ দশ্ৰ **छे**नमांन शापृत्र যদ্রপ **हे** क এডদদৃশ দশ্ৰ **डेश**यांन এতাদৃশ এতদ্রপ সমানদৃশ দুশ ন টক্ উপমান সদৃশ कु लग इप्रम्भ प्रमंत টক্ এইরপ উপযান अमुभा कौमृम কিমদূশ দশন টক্ উপমান কিরূপ

Cata সি,কর্ত্তা,বি বুধ পণ্ডিক ৰুধ ক मि,कर्जा,वि विष বিদ खान া বিদ্বান ক शी সি,কর্ন্তা,বি প্রিয় বেহণাত্র, সামী প্রীতি ቖ मि,कड़ी,वि ভूक़र বৃক্ষাদি উদ্ভিজ্ঞপ-ভূমিতে **ত**-**কৃ**হ ैमार्थ क्यान সি,কর্ত্তা,বি অস্থ্যাস্থাশা ষেচ্চন কথন সূর্য্য অন্ত্র্যাদৃশ স্থ্রোর অদশ ন (मर्थन। সি,কর্ত্তা,বি কৃতার্থকন্য আপদাকে চরি-কৃতাৰ্থমন মানাক খাশ তার্থ বোধকারী নি,কর্ম্বা,বি পণ্ডিতশ্মন্য পণ্ডিতাভিমানী পণ্ডিতমন মান্যকু থশা কৃতকর্মাভিমানী मि,कर्छ।,नि धनाभागा थना-मन गांनाकत्वथमा দি,কর্ন্তা,বি সুভগশ্বন্য ঐশ্বর্যাভিসানী সুভগমন মানাকরণখন

	(9) .	
ধাতু ধাত্বৰ্থ প্ৰত্যা	র প্রত্যরার্থ সিদ্ধপদ	অৰ্থ
বস-ধৃ রজ্মারণ খ	मि,कर्छ।,वि दशकाता	शृ िथवी
প্রিয়-বদপ্রিয়বাক্য থ	সি,কর্ন্তা,বি প্রিয়খদ	প্রিরবক্তা
वन दम मानीवीका थ	সি,কর্তা,বি বশবদ	বশীভূত
বিশ্ব-ভূ বিশ্বভরণ খ	সি,কর্দ্তা,বি বিশ্বস্থার	विकृ
अंतर पृ विषाद्रभ थ	দি,কর্তা,বি প্রবন্ধর	हे ज
ধন-জি জয় থ	দি,কন্তা,বি ধনঞ্জয়	वर्ष्ट्र व
াব-তপ তাপ থ	সি,কর্দ্ধা,বি পরস্তপ	প্র পী ড় ক
শ্বয়ং-ত্র বরণ থ	ঐ(স্ত্রী) সমন্বর	বেচ্ছাপূৰ্ব্বকবিধা-
		रका दिनी
व्यक्ति नम नमन थ	সি,কর্ত্ত:,বি অরিক্স	अक्रमक्त
रेत-मन सर्व ऋष च	দি,কর্ছা,বি ইর শ্ব দ	বিছাদপ্রি
সর্ব্ধ-সহ সহন ধ	थे 'डी) गर्सरगरः	पृथिवी
ভয়-কু ভয়করণ ট	সি,কর্ত্তা,বি ভয়কর	ভয় জনক
्कन-कृमञ्चलकृ हे	সি,কর্ডা,বি ক্ষেমস্কর	শুভজনক
অগ্ৰ-জন উৎপত্তি ড	দি,কর্ত্তা,বি অগ্রজ	জ্যেষ্ঠভাত া
শোক অ.অপই- ড	সি,কর্ত্তা,বি শোকাপহ	শৌকহন্ত্র
. १ - इस सम		
जन-मा बनमान उ	मि,कर्छ।,वि जनम	মেঘ
পার-গম পারেগ ড	সি,কর্ত্তা,বি পারগ	कर्मा सक्क
মন		
গিরি-শীপর্বতে ড শয়ন	সি,কর্দ্তা,বি গিরিশ	म श्रीटम व
পত-গম পক্ষা ড	দি,কর্ত্তা,বি পতঙ্গ,পত	- পক্
त्र) रामन	দ্বম,পতগ	
বিহায়- আকা- ড	সি,কর্তা,রি বিহন্ধ,বিহ	- পকী
স্-গম শেগমন	क्रम, विद्	r

প্রত্যয় প্রত্যয়ার্থ সিদ্ধাপদ 'অর্থ ধাত্বৰ্থ দরা-গম শীগ্রগ সি,কর্ত্তা,বি তুরজ্ঞ,তুর- অশ্ব ভ মন क्रम, जुद्दर्श मि,कड़ी,वि चूजक, चूज- मर्भ ভূজ-ক্ষেত্রেগ ড গ্ৰ न्य, डू अर्ग यन मि,कर्ड़ी,वि উরত্ব,উর-উরস্-বক্ষেশ ন্ত अभ, छेत्रः গম मम

আগ্ন-ভূ আত্মভরণথি স্বার্থপর সি,কর্ভ:,বি আয়ম্ভরি উদর-ভূ উদরভর-খি উদরম্ভরি পেটুক मि,कर्छ।,वि কুক্ষি-ভ উদরভরণ থি गि,कर्छ।,दि कुकिञ्चति খাদক कि সি,কর্ন্তা,বি জলধি कल-था शांत्रन जलशंद्रन करत (य रात्रि-धा शांत्रव मि.कर्डा, वि वोहिषि কি जनशंज्य करत (य কি অন্ব-ধা ধারণ मि,कर्ड भी अशुभा जन्मभात्र करत या কি मि,कर्ड , वि निधि नि-श धात्रग রত্ব मि,कर्ड।,नि मिक्त সংধা সংগোগকু কি মিলন गि,ट ई।,वि धरुक्ति অন্তর্ধা অদ্শ ন কি ভিরোধান বি-ধা বিধান কি मि,कर्ड ,नि विधि নিয়ম বি-জ্ঞান বিজ্ঞানজ কিপ मि,कई।,वि विकानविश विकानभाजक সংরাজ দীপ্তি किंश मि,कड़ी,वि नग् भंडे সাধীনরাজা हेस-जि हेस्रक्षिशक्ति मि,कर्छ।,वि हेस्र्जिष রাবণপুত্র ঞী-যু যুক্ত কৃপ দি,কর্তা,বি শ্রীযুক্ত তদ-দৃশ দশন ক্রিপ তাদৃক উপমান তদ্রগ ক্রিপ यम-पूर्ण मर्भान উপদান যাদৃক যক্রপ ধাত্রর্থমাত্র ক্রিপ গিপাস| ভূষ ভুকা ভূষা

			,	,	
ধা.তু	ধাত্বৰ্ধ	প্রত্যর	প্রত্যরার্থ	সিদ্ধ পদ	অৰ্থ
স্বযংভূ	উংপস্তি	E _	সি,কৰ্ম্ভা,বি	ब द्र हु	স্বয়ং উৎপত্তি শীল
শংভূ	উংপত্তি	ডু	ক্র	गमु	শিব
বি-ভূ	উংপত্তি	ড	D	বিভু	প্রভূ
-ব্ল-ছ	উংপত্তি	ড	ঐ	প্রভূ	কামী
अङ्	সহ্য	इसु	à	महिसू	अ ह म णील
বৃধ	বৰ্জন	2 30	a	व कियु	ব ৰ্দ্ধ শীত
5	চরণ	इंकू	ब्रे	ठ ब्रिक्	हर् न भीक
कि	ब्ह म्	\$p	À	জি ফু	कर नाम
গ ধ	লোভ- করণ	A ,	ď	ग्रंभ	লোভশীন
क्य	কামন। কর্ণ	উক	Ē	কামুক	काम भी, व
গ্ৰ	গম্ব	উক	ঐ	পাযুক	গম্ভা
Ž.	উংপত্তি	উক	ঐ	ভারুক	ভাৰগ্ৰাহক
अङ्ग	य हेव्हा	উক	3	অভিদাবুক	मन्भ्र
द्रय	वय व	উক	ঐ	বৰ্ষু ক	वर्ष ग-भीम
হন	বধ	ढेक	ঐ	ঘাতুক	হিং অ
म श्र	मग्र	আলু	खे	प्रशाल ू	मग्राभी न
নি-জা	নিজ।	व्यान,	Ď	निक्रान्	নিজাশীল
4	ভক্তি	वान	ঐ	শ্ৰহ্মাল,	अकागीन .
The state of	अं ग्रन	আল	ঐ	ने ग्रील	শয়ন শীল
স্পৃহি	डे ण्ड्।	আলু	ঐ	স্পৃহয়ালু	(नानू भ
ভঞ্জ	ভাঙ্গা	উর	ঐ	ভঙ্গুর	उन ्गीत
ভাস	প্ৰকাশ	উর	B	ভাস্র	मीखिमी न
ভিদ	ভেদ	কুর	ঐ	ভিচ্র	ट्डम भीम
क्रि	CEF	কুর	D.	ছিছুর	(इमनीन

		41	(5•	)	,
ধাতু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধপদ	অৰ্থ
•	জান	কুর	সি,কৰ্ন্তা,বি	বিছর	শান্তস্বভাব
नर्भ	নাশ	বর	্ট	নশ্র	मार्थमील
জি	জয়	বর	ঐ	জিত্বর •	अप्रणी न
SP*	अ 5	বর	এ	इ न्देत	প্রভূত্দীল
ভাগ	मी खि	বর	ক্	ভাস্কর	সূৰ্য্য
3	স্থিতি	বর	ঐ	छ।वर	অচলপদার্থ
ক্স	বিকাদ	ट इ	ক্র	কশ্বর	বিকাসিত
হিংস	পরানিষ্ট	র	<u> </u>	इि :अ	हि ॰ग'नील
ন্ম	सगन	র	ស	नम्	नम् भीन
खङ्ग	অবিশ্র	ম্র	Ĕ	অজ্ঞ	निइङ्ब
দীপ	में। धि	क	ক্র	नी श	भी खिमीन
हिन	मीथि	র	ঐ	च्या	শশাস
পিপাস	পাবেচ্ছ	ু উ	क	পিপাস	পিপাসাশীল
3 61	জিজাস	ह, ह	Ø.	জিজামু	জানিতেইছ্ক
A :- 262	इक्।	উ	ঐ	আকংস্থ	অভিলাধযুক্ত
कांग	নিজাক	য় ঊক	ঐ	ভাগরক	कांगत्रभील
ব্দ	অতিবল	, উক্	ঐ	বাবছক	श्रनः श्रन र जा
দন্শ	प्र ्क्षेन	कह	: ঐ	मन्म शूक	দর্প, রাক্ষ্য
যক্ত	Cम वर्ष्ट	্ৰ উক	ঐ	যাজজুক	প্রোহিত
জপ	দেবনাৰ	্উক	ঐ	জংজপুক	সদা জাপক
	শারণ				
ভী	ভয়	ক্ৰ,	ঐ	ভীৰু	ভ यमीन
*te	অনিষ্ট	To.	ঐ	<u>ক্ষা ক্র</u>	বিপক্ষ
বিদ	ए ढ म	ৰস্থ	Ð	विषम्	বিহান_

ধাতু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	নিদ্বাপদ	অর্থ 🗼
7	উৎপত্তি	माष्ट्	ভবিষাং	ভবিষাৎ	যাহা হইবে
ठल	ठ ल।	শভূ	সি,কর্ত্ত ; বি	, চলং	অস্থায়ী
क्व	खनम	শতৃ	ঐ	क्लए	প্রস্থালিত
গল	গলা	শতৃ	ঐ	शंख ६	शल म ील
জীব	চেতনবস্তু	শত্	ले	জীৰং	वर्डमान
भी	শয়ন	भान	ক্র	नग्रान	ां ग्रन
द्रड	বৰ্ত্তন	* 7	A	বৰ্মা ন	য াহ। চলিতেছে
রুধ	বৰ্জন	শান	3	বর্জন/ন	द्रकिमीन
নহ	সহন	শান	ঐ	সহ্ ম ∤ন্	নে জন্য
আস	জা সন	min	ঐ	অাসীন	উপৰিষ্ট
দীপ	অগ্নিশিখ	শান	ক্র	দীপ্যমান	প্রভাক
विम	তন্∙ন	শান	ঐ	বিদ)মান	र रुंग¦न
ş	মরণ	site:	<u> </u>	মিহুম{ন	অ रम#
मुख	प्रकृति	শান	ঐ	ज्ञाग ाम	যাহা দেখিতেছে
শেৰ	নেব।	mita	ď	সেব্যম্ন	ষাহাকে সেবিতেছে
গৃহ	গ্ৰহণ	भौग	ঐ	গৃহামান	যাহা-গ্রহণ করিতেছে
7	नान	শান	ঐ	দীয়মান	শাহা দিতেছে
\$ 1	পাৰ	শান	<u>ज</u>	পীয়মান	মাহাপান করিতেছে

সামান ভবিষাৎ বক্ষামান বলিব ধাহা 15 কথন স্যমান ভবিষাৎ করিষ্যমান করিব যাহা করা 亦 সামান ভবিষ্যং গনিষ্যশান ষাইব ষেখানে গ্ৰ গ্যন ত্রিমক্সি,কর্মা,বি, কৃত্রিম 季 কর্ণ কাণ্পনিক মার্র মারণ যোগ্য তবা ঐ শ্ব শারণ 3.3 जे গমন ভবা গন্তবা সুশ্ম

ধাতু	ধাত্বর্থ	প্রত্যয়	প্রতায়ার্থ	गिक्षाभम	व्यर्थ
2	উৎপত্তি	ভব্য	थां वर्ष	ভবিতৰ্য	नेर्वे तांधीन कर्ष
विम	च्छ न	ভ ব্য	मि,कर्म,वि	বেদিতব্য	জানিবার বিষয়
*861	বোধ	তব্য	ঐ	জাতব্য	জানিবার খোগ্য
रू ज	श्रुक्त	ভ বা	À,	পুক্তিত্ব্য	পূজার যোগ্য
मृष	मृ जन	<u>ত্ৰ্</u> য	ঐ	শ্রষ্টব্য	সূজনোপযুক্ত
मृ न	मर्भाग	ভ ৰা	ঐ	এই ব্য	मम सिर्ग शर्क
न्ल/ भ	m) alone	ভব্য	ঐ	न्त्रभू चेवा	ক্সমান যোগ্য
न्ध्	ग्रदन	व्यतीय	· B	न्यद्र शैय	ন্মৃতি যোগ্য
গম	গমন	वनीय	A	गमनीय	গমৰোচিত
পূজ	পূ জন	অশীয়	ঐ	পুজনীয়	পূজোপযুক্ত
,					
बि	उ न्ध	य	@	ক্ষেয়	~~জে~~ তন্য
4	শ্ৰেবণ	ষ	ঐ	ভাষা	<u>অবণ্</u> যোগ্য
শক	मं कि	ষ	Đ	शंका	যোগাতাপন্ন
সহ	সহন	Ų	ð	সহ;	क्रमा, अरुमीय
लक	লাভ	য	B	লভ্য	নাভ
গম	গমন	ষ	à	গম্য	গমনোপযুক্ত
स्म	नमन	य	ঐ	ani	नमनीव
রুম	कीश	ষ	ঐ	র্মা	त्रम ीय
গদ	কথন	ষ	& .	भमा	ছন্দোরহিতবাকা
মদ	শন্তত ্ব	ষ	D	ममा	সূরা
हर्	আচরণ	ষ	ঐ	हर्षा	ব্যবহার্যা
খন	খন্ম	য	@	েখ য়	খাত, পরিখা
পা	পান	¥	ð	পেয়	পানোপযুক্ত
W	म्राभ	য	ঐ	टमञ्च	माम्या गा

			( )	)	
ধাতু	ধাত্বৰ্ধ	প্রত্যা	র প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধপর	অৰ্থ
বি-ধা	विश्वान	य	সি, কর্ম্ম, বি	वे विद्यम	উচিত্ৰ
গম	গমন	ক্ত	ধত ্তীত	গভ	অতীত
মৃ	मज़ न	ক্ত	অতীত	মূত	গত প্ৰাণ
ক	क्य	(30	অতীত	ঞ্জিত	क ग्रयूक
ষ	গম্ম	ক্ত	অতীত্ত	ষ্ত	গত
আ-শা	আগিমন	<u>ज</u> ुन	অতীত	আগাত	সাগত
₹	করণ	ক্ত	অতীত	কুত	করা হইয়ারে
**	শ্ৰহণ	735	অতীত	শ্ৰুত	শুলা গিয়াছে
क्रुं भ	কে'ধ	ক্ত	অ তীত	ক্ দ	রাগা হিত
गु र	নোহ	190	অভীত	गृथ	মোহযুক্ত
मृभ	सर्गन	ক্ত	অতীত	मृ ष्ठे	८मथा शिहारष्ट्
সূত	গু জন	ক্ত	জ ভীত	मृ ग्	मृजन श्हेग्रार
াহ	প্রভেশ	ক্ত	অতীত	থাক	অভিশয়
লিহ	লেছন	ক্ত	অভীত	नीष	र्गाव
स र	গোপন	E. S	প তীত	शृष्	গুপ্ত
মুছ	মোহ	ক্ত	অ তীত	মূচ	মূর্খ
ब्र ू	দোহন	ক্ত	অ তীত	夏华	গোরস
সংদিহ	मत्स्र	ক্ত	অতীত	गियः	সংশ্যাপন
थन	थनन	ক্ত	অ তীত	थाउ	ভল া শয়
क्ष	জনান	ক্ত	জভীত	ক্তান্ত	উংগদ
छ् म	(इ न	ক্ত	অ তীত	ছিন্ন	ছেদ হইয়াছে
ভিদ	ভেদ	ক্ত	অতীত	ভিন্ন	ভেদ হইয়াছে
বি-পদ	বিপদ	ক্ত	অতীত	বিপন্ন	বিপদ্ গ্রস্ত
আ'-সদ	গমৰ	**	অভী ত	আসর	মি কট

ধাতু	ধাত্বর্থ	প্রভায়	প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধপদ	অর্থ -
ञा-इम	ছাদ	18 2	অতীত	- আহিছ্র	আয়ত
कूम	क्था	ক্ত	অতীত	- কুগ্ৰ	ক্ষুধিত, ছংখিত
ক ক্ত	হোগ	ক্ত	অতীত	ৰু গ্ৰ	রোগ গ্রন্ত
ভূজ	ভোজন	ক্ত	অতীত	五式	~~সূত্~~ ত
মস্জ	ভোৱা	ক্ত	অতীত	মগ্ৰ	প্রবিষ্ট
मी	অভাব	ক্ত	অতীত	जी न	দরি এ
উৎ ডী	উড়ন	3.	অতীত	উড্ডীন	উড়িয়াছে
কি	क्रम	ক্ত	অতীত	क्रीन	ক্ষয়যুক্ত
वि-ख्	তরণ	ক্ত	অতীত	বিন্তীৰ্ণ	প্রসারিত
আ-শু	কর্ণ	ক্ত	অতীত	আকীৰ্ণ	ব্যাপ্ত
W)	ভমুক্রণ	ক্ত	অতীত	मीर्व	কুশ
ক্তৃ	জরণ	ক্ত	অতীত	-জীর্ণ	পুরাত্র
et f	मल्लांप्रव	₹	অতীত	अर्	পূর্বিড, শেষ
हूड	医罗克	ক্ত	অতীত	ह ृर्ग	গু জা
रेझ	হয কয়	न्दुक	অভীত	क्षांन	বোগী
देख्न	विमोन	3.	অভীত	ल्लान	टितम, विश्व
হুী	ल ज्हा	रकृ	অত:ত	হ্ৰি,হ্ৰত	न क्रिउ
লা	গদ্মত্রাধ	ক্ত	অতীত	ঘ্ৰাণ, ছ্ৰাভ	গন্ধ
ठेळ	ত্ৰ†প	ক্ত	অ তীত	ত্ৰাণ,ত্ৰাত	ज़ क ।
ক্লিশ	कस्रे	रकुः	অতীত	ক্লিশিত,ক্লি	ট ক্লেশযুক্ত
%	হরণ	ক্ত	অতীত	হৃষিত, হৃষ্ট	আহলাদিত
্ ৰু ষ	ক্রেধ	186	অতীত	ৰুষিত,ৰুষ্ট	ক্রোধিত
वि-मीम	প্রতায়	ক্ত	অতীত ়	বিশ্ব সিত	বিশ্বীস যৌগা
नक्र∤ग्र	বৃদ্ধি	**	অতীত	স্ফীত	(क्वां
প্যায়	বৃদ্ধি	ক্ত	অতীত	পীন	মাংসল

4,					
ধাতু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	সিদ্ধাপদ	অর্থ
मङ	नाज	ক্ত	অতীত	লক্ষ	প্রাপ্ত
নু ভ	লে'ভ	ক্ত	অতীত	लुक	লোভী
ক্ষুত	ক্ষোভ	ক্ত	অতীত	কু ক	কোভবিশিস্ট
ज न् र	स्र्वं	ক্ত	অতীত	मर्खे	দংশনবিশিষ্ট
স্মনু-রঞ্জ	অভ্রাগ	ক্ত	<u>হাতীত</u>	অনুরক্ত	আ্যাক্ত, রঙ
আ-সন্	জ সঙ্গ	ক্ত	অভীত	আসক্ত	<u>ভাগর</u>
স্তৰ্ভ	শুমুন	ক্ত	অভীত	ন্তক	স্পাল্র্রিচ ত
ख न्भ	অধঃপ্তন	' ক্ত	অভীত	ভৰ্ট	নফ, চ্যুত
धृ म्भ	मां मा	<u>130</u>	অভীত	४ ख	হত
•	যশঃকীর্ত্ত	न दुक	অভীত	প্রকার	প্রশংসনীয়
গ্রন্থ	গ্ৰন্থ	ক্তি	ষভীত	গ্ৰথিভ	ক বি।
মন্থ	गध्न	ক্ত	অতীত	ম্থিত	বিলে ড়িত
यङ	टम राक्षा	TO .	অতীত	बे के	বাঞ্জিত
ব চ	शंका	ক্ত	অন্ত্ৰীভ	উপ্ত	ক পিত
শ্বপ	শ্যুন	ক্ত	অতী হ	মূ পু	নিডিত
বপ	কেশযুগু	নক্ত	অভীত	উপ্ত	বীজবপন
বহ	र श्न	ক্ত	অতীত	উঢ়	পরিণীত
গ্ৰহ	গ্ৰহণ	ক্ত	অতীত	গৃহীত	প্রাপ্ত
প্রচ্ছ	জিজ্ঞাস	ক্ত	অতীত	পৃষ্ট	ভিজাসিত
नि यम	त्रीजिशां- लन्	-জ	অ তীত	নিয়ত	गर्समा
রম	ক্ৰী হা	ক্ত	সভীত	রভ	আসক্ত
ন্ম	नगन	ক্ত	অ তীত	নত	नम्
হ্ন	श्नन	উ	অতীত	হত	বিশাশিত
মন	मनन	ক্ত	অতীত	মত	म ् व

	ধাতু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	ৰিজপ	वर्ष
	750	नाव	ক্ত	অতীত	\$ 5	ঘা, ব্ৰণ
	তন	বিস্তার	ক্ত	অতীত	তত	বিস্তৃ ত
	আ ক্রম	পাদৰি- ক্ষেপ	₹	অ তীত ·	আকান্ত	অক্রিমণ বিশিষ্ট
	क्रम	কৃত্তি	ক্ত	অতীত	কুৰি	কুান্তিযুক্ত
	জম্	ভাষ্ডি	ক্ত	অতীত	ভাষ	बम्यू क
	অম	আৰি	ক্ত	অতীত	ব্রাম্ভ	অমযুক্ত
	मग	नमन	<u> </u>	অতীত	मानु	স্থাসিত
	শম	শান্তি	ক্ত	অত ীত	अभिन्न	শিষ্ট
*	শ্বন ম	क्रम्	*	অতীত	क्रांख	गर् नभी ल
	मिय	ক্ৰীড়া	ক্ত	অতীত	ছ াত	ক্ৰীড়া বিশেষ
	পরি-মা	পরিমাণ	ক্ত	অতীত	পরিমিত	পরিমাণ বিশিষ্ট
	স্থা	গতি :	ক্ত	অতীত	শ্বি ড	হাগী
	প্র-দা	मान	ক্ত	অতীভ	श्रमञ	সমর্পিত
	বি-প্রা	विश्वान .	9	সতীত	বিহিত	বিধেয়
	আ-ছে	আহ্বান	3	অতী ত	আহূত	নিমন্ত্রিত
	পা	পান	ক্ত	অ তীত	পীত	পাৰকৃত
	देश	গান	ক্ত	অতীত	গীত	গান
	रा	তাগ	3	অভীত	शैन	রহিত
	टेक्क	क्य	ক্ত	অতীত	ক্ষাম .	कूर्रान
	5 4	শোষণ	ক্ত	অতীত	एक	मीद्रम .
	পচ		ক	অ তীত	পৰু	পাক
	f	বত, কুল,	তুৰ্, প্ৰ	গৃতি কতকং	कि अम नि	পাতনে সিদ্ধ।

জি জর ক্তবতু ভবিষাৎ জিতবান জরশীল কৃ করণ জ্বতু ভবিষাৎ কৃতবাদ কার্যাশীল

ধাতু	ধাত্বৰ্থ	প্রত্য	র প্রত্যয়ার্থ	निक् शन	वर्ष
ም	कड़ब्	ঘাণ	मि,कर्च,वि.	ক্ৰিয়	কর্ম্ম
2	হরণ	ঘ্যণ	সি,কৰ্ম,বি.	হার্য	হরণীয়
ভিদ	ভেদ	श्रान	সি,কর্ম,বি,	ভেলা	ভেনোপযুক্ত
ৰুধ	বোধ	चान	मि,कर्भ,वि	বোধা	বেংখোপযুক্ত
यम	যান	शान	গি,কৰ্ম,বি	म (गः)	म <i>ं</i> ल्लीय
বই	বহন	श्:स्	मि कर्मा, वि	বাহা	द ङ्मरयां शा
সিচ	সেচন	যাণ	সি,কর্মা,বি	टम क!	(महनीय
পট	পাক	चान	সি,কর্ম,বি	भाज	পাকিষে গ্যি
ভাজ	ভাগ	मान	मि,कर्भ,वि	ত্য জো	জাগা হ
य 👺	८म र्वाक	घ) ल	मि, कर्मा, वि	শাঙ্গ	যাজনে:পযুক্ত
ব্চ	কথা	शान	मि,कर्मा,वि	বাকা,বাচা	বলিকার ফোগ্য
ভক্ত	ভাগ	यान	मि,कर्म,वि	ভাগ্য,ভাগ	।। ভজনীয়
ভূজ	অশন	যাণ	সি,কর্ম,বি	ভোগ্য,ভো	জ্য ভোগোপযুক্ত
युष्	যোগ	षान	সি,কর্ম,বি	(यांगा,(यांड	য় উপযুক্ত
রাজন্	ত্প্ৰসৰ মি	- ঘাণ	সি,কর্ম্ম,বি	রাজস্থ	মজ্জবিশেষ
অমা-বস	পাতন: বাস	যাণ	সি,কর্ম.বি	अभा दगा	ভিথিবিশেষ

কাপ্ দি,কৰ্ম,বি ভৃতা माम ভরণ প্রাতর-কু করা কাপ্ দি,কর্ম,বি প্রাতঃকৃতা প্রাতঃক্রিয়। ন স্ত্ৰক कार्श् मि,कर्म, वि নৃ ত্য नांज्य न् ७ ক্যপ্ দি,কর্ম,বি **डेशरम**र्भाई िया अभि भागम . সি,কর্ম,বি काश् গোহতা। গো বধ গো-হন হনন সি,কর্ম,বি <u>স্ত্রীহত্য।</u> कार्भ স্ত্ৰীবধ -क्षी-इन इनन সি,কৰ্ম'বি ক্যপ্ ব্ৰহ্ডা उ मिन्य उक्ष-एम र्नन

ধাতু	ধাত্ব	প্রত্যার	প্রত্যয়ার্থ	নিদ্ব পদ	অৰ্থ
পরি-চর	আচরণ	काश्	ধাত্বর্থমাত্র	পরিচর্যা	দেব।
विम	ड ांन	কাপ'	धाउर्थ	বিদ্যা	उ न
মৃগ	ज त्स्य ।	ক্যপ্	शाष्ट्र	মূগয়া	वनाश्य वथ रहकी
委 .	কর্বণ	ক্যপ্	शांचर्थ	ক্রিয়া,কৃত্যা	কৰ্ম
X	শয়ন	কাপ্	ধাত্বৰ্থ	শ या।	বিছেনা
इन	इमन	কাপ্	ধার্থ	হতা	বশ্ব -
পিপাস	পানেছা	অ	शाइर्थ	শিপাসা	ভূষা
জিজাস	कारन का	অ	काउर्थ	জিজাস!	প্রশ
তপস্য	ক্ষতাহণ	অ	ধাত্র্	তপস্য	ने बताताथन।
সেব	८म रन	Ø	ধাৰ্থ	মেব!	তঞ্জাবা -
ব্ৰহ্ণ	র ক া	B	ধাত্র্থ	বুকা	পরিক্রাণ
x 3	ভয়	B	থাত্ত্ৰ	ME	ভয়
ক্ৰীড়	ক্ৰীড়া	3	ধাবর্থ	कीएं	(थन)
निम	निया।	ঙ	ধাত্ত	विना	কুৎসা
চিন্ত	र्खाटम।	18	ধাহৰ্থ	চিন্তা	ভাবনা
পূজ	शृ ज्ञन	1.	श ंडर्थ	পূজা	अर्क ना
শোভ	শেক্তিৰ	3	শা ত্বৰ্থ	শোভা	কান্তি
পীড়	পীড়ন	18 *	ধাত্তথ	পীড়া	বাদোহ
আ-জা	জ্ঞাপন	**	ধাত্রপ	আভা	অমুমতি
উপ শা	मृखें। इ	6	शायर्थ .	উপমা	দৃষ্ঠান্ত
প্র-ভা	मीशि	B	বাৰ্থ	প্রভা	मीथि
আ-খ্যা	चारि	8	দ্বাত্ত্ৰ	আখ্যা	নাম
অব-স্থ	_	E	धाउर्थ	ভাবস্থা	मन्भी .
কৃপ	কর্মণ	B	वावर्ष	কুপা	ज श
	क्व क्र	E	शक्षे		তিত্তিকা

ধাতু	ধাত্বৰ্ধ	প্রত্যা	র প্রত্যরার্থ	मिश्र श्रम	অৰ্থ
म ञ्	অনুকলা	8	<u> শাহ্বর্থমাত্র</u>	म श्	কুশা
ट् य	বাঞ্	8	শাত্র র্থ	हेम्छ।	অভিলাব
ত্বর	পীড়া	18	थां उर्थ	জ্ব গ	রোগাকান্ত
ত্বর	হত	18	शाइर्थ	षुद्रा	শীগ্ৰ
ত্রপ	लक	B	शाक्ष	ত্রপা	ल ङ्का
ব্যথ	ক্লেশ	13	भाउर्थ	ব্যথ।	द्यमग
স্বপ	শয়ৰ	=	थावर्ष	ৰপু	निजांवचांव रमधा
যত	যাত্র	ब	श ंदर्श	যত্ন	८७ छो।
राष्ट्र	(मर्वार्फ)	म्	ধাত্র্থ	य ५७	যাগ
প্রত	জিজাস	म	ध † दुर्थ	ব্ৰয়	अ रशयन्।
ষাচ	ভিকা	ম	খা প্ৰ্	याह्यभ	প্রার্থন।
at of	আকোশ	যঞ	ধার্থ	শাপ	অভি শৃন্গাত
4.34	न्त्रं मः	म्य	शादर्श	नाम	धुःम
পা	পাক	र्व प्र	शाउद	পাক	প্ৰ
युष्क	একত্রিক- রণ	- খঞ	গান্তর্থ	যোগ	মিলন
~~তু~~	উৎপত্তি	चक	ধাৰ্থ	ভাব	অভিপ্ৰায়
म्।	पांच	श्री	शायर्	माम्र	বিপত্তি
7 3) ₂	শ্বরণ	ক্তি	হাত্ত্	ন্ <u>ধ্</u> তি	শ্রণ
20	শ্রবণ	To	भावर्थ	ঞ্চতি	বেদ, প্রবণ
J ai	क्रेक्ट	কি	ধাৰ্থ	मृ ष्टि	मित्री का व
म् ज	অসুমান	ভি	थावर्ष	মৃত্তি	বৃত্তি

ধাতু	ধাত্তৰ	প্রত্যয়	প্রত্যয়ার্থ	मिक् शम	वर्ष .
রুধ	জ্ঞান	ক্তি	ধাত্বৰ্থ	রুছি	প্রজা
শ্রম	क्रम	ক্তি	ধান্বৰ্থ	শ্রাম্ভি	ক্লেশ
देश	হ্ৰ ফ্র	ক্তি	ধাত্বৰ্থ	अ ंमि	ा खि
देश	विद्यान	ক্তি	ধাত্বৰ্থ	न्नानि	শলিনতা
হ	ভাগ	<u>তি</u>	ধাত্বৰ্থ	হানি	ক্ষতি
			gassen di dipplicabilità		
엋	শোধন	है ज	গ্ৰহৰ্থ মাত্ৰ	পৰিজ	শুক
চর	গম্ন	हे ख	भोषर्थ .	চরিত্র	ব্যবহার
বস	आंक्ष्री मन	Ē	मि,कर्म, वि,	বস্ত্র	কাপড়
সূপ	গতি	इ म्	সি,কর্ত্তা,বি,	, मिर्भ इ	য়ত
नी	ध ार्थन	<u>ī</u>	দি,করণ,বি,	নেত্ৰ	万零
মন	অনুশান	অশ্ '	সি,করণ,বি,	म्बः	বুদ্ধিত্যন
D#F	सर्भ न	উস	मि,कड़न,बि,	চক্ষুঃ	নেত্ৰ

প্রতায়ান্ত পাতু।

ধাতুর পর ঞি, সন, যঙ, এবং শব্দের পর কা,ঙা প্রভৃতি প্রত্যয় করিয়া যাহা নিষ্পন্ন হয়, তাহাদিগকে প্রত্যরাস্ত ধাতু বলা যায়। প্রত্যরাস্ত ধাতুর পর ক্রৎ প্রত্যয় হইলে, তাহা বাঙ্গালা ভাষায় ব্যবহৃত হইয়া থাকে।

প্রভায়ান্ত ধাতু পাঁচ প্রকার, চুরাদি, এগ্রন্থ, সনন্ত, যপ্তম্ভ, লিধু অর্থাৎ নাম ধাতু। কতকগুলি প্রভায়ান্ত ধাতুর উদাহ-রণ নিম্বে প্রদর্শিত হইল। বিদ্যার্থি সমূহ ইহা অভিনিবেশ

পুর্বাক পর্যালোচনা করিলে অন্যান্য সমস্ত অনায়ানেই ক্রদয়ঙ্গম করিতে পারিবেন।

চুরাদি	Ì
S111	•

মুল ধাতু	চুরাদি ধাতু	রুৎপ্রত্যয়াম্ব পদ	অর্থ
च ंडे	ঘটি	খটনা	যোজন।
স্থা	ख्रीशि	স্থাপন	স্থিতিকরণ
ব্যখ	বাথি	ব্যথা	८ वमना
কথ	কথি	কথা	উক্তি
ग हे	ঘটি	পটি ভ	मः हिस्से
বাণ	ব্যথি	বাথিত	গীভিড
কথ	কপি	কথিত	উক্ত
রধ	ব ৰ্ছি	বৰ্ষি ক	উন্নত
季	কারি	কারিত	কর।
539	ठ †िस	চালিত	চ্মিত
বি-জ্ঞা	विक्रांशि	কিজ্ঞাপ:	বিজ্ঞান্তি যৌগ্য
या	যাপি	যাপিত	যাপন করা

এঃ সু

ভী	ভীষি	ভীষণ	ভয়ন্বর
পা (রকা)	भावि	পালন	ভরণ পোষণ
পা (পান)	পায়ি	পায়িত	গীত
<u>রুহ</u>	রোহি	রোহণ	বপন, পোতন
<u>কুহ</u>	রোপি	ব্যোপণ	বপন, পোত্তম
अधि-देड	অধ্যাপি	অ্যাপন	নিধান
क्र य	দোৰি, ছুষি,	क्षियंग. प्रयन	किना, प्राप

ৰুগ ধাৰু	শ্ৰীলন্ত গাড়	কুৎপ্ৰত্যয়ান্ত পদ	वर्ष
হন	যাতি	ঘাতন	वथ, गांत्रव
4	অপি	অপ্ৰ	প্রদান

		সনন্ত ধাতু।	
মূলধাতু	সনস্থা তু	কুৎপ্রত্যয়া ন্তপদ	অৰ্থ
পা	পিপাস	পিপাসা	পান করিবার ইচ্ছা
ভ ত্ত1	জিজাস	জিজাসা	জানিবার ইল্ছ।
खीर	জিজী বিষ্	জিজীবিষা	ব পঢ়িবার ইছ।
a	एड ोन्	শুক্রাখা	শ্ৰবণে ছা
ভূজ	বু ভূক	বৃভুকা	ভোজনেদ্ধা
ज़ र्	निमृक	मिमृक्	मर्भ त्मण्डू
3	জিহীৰ	कि रोग्	হরণেচ্ছ
ৰপ	मृश् भ्म	সুৰূপ সা	भाग्र ामम्
উপ-কু	উপচিকীয	উপচিকীৰ্যা	উপকাবেচ্ছা
for	জিণিষ্	জিগীযু	कर ग्रह
इन	জিঘাৎস	ভিযাংসা	३नरम क्
অধি ইঙ	অধিজিগাংস	ব্যাধিজিগাংস্থ	অধ্যয়নেক্
निव-्म।	নিশিংস	নি শ্মিংস।	নির্মাণেক।
IF	निदम	मिर्ग।	कांटनक् ।
প্রতি-বি-ধা	প্রতিবিধিংস	প্ৰতিবিধিংদা	প্রতিবিধানেন্দ্র।
मङ	निभ्म.	লিপ্ সা	मारजन्हा
শক	শিকা	শিকা	শক্তির ইচ্ছা
পত	পিংস ্	लिश्म। , 🤲	পতনেচ্ছ
শা	তিষ্ঠাস্	তিষ্ঠাদা	স্থিতির ইন্ছা
Ą	गुसूर्व	मृष्ट्या :	मृजू। रेन्ह।

সূল ধাড়ু	ৰনন্তথাভূ	क्रथग्रास भन	ष्पर्थ :
23	खीश म्	জীপ ্দা	ख्वाशटनक् र
শা ন	भीगां(म्	मी गांश्या	সিদ্ধান্ত
কি ড	চিকিৎস্	চিকিৎসা	রোগ ছুর করা
তিক	তিতিক	তিতিকা	ক্ষম
छ श	क् अभ्म	জুগুপ্স	निन्मः
		যন্তম ধাতু।	
মূলধাতৃ	गङ्ख्यः दु	শানপ্রতায়ারপদ	অর্থ
मीश	८ ममी शर	(मणीशामान	অতিশয় দীপ্তি পাই-
			তেছে ধাহা
खन	क्षा	জ্বামান	ষ্পতান্তঞ্জলিতেছে যাহা
পা	পেপীয়	পেগীরমান	বাব্যার পান করি-
			ভেছে যাহা
म	८म भीस	८ म मी ग्रमी न	পুনঃপুন দিতেছেযাহা
শ্	मान्यर्गा	मान्यवामान	পুনঃপুন স্মরণ করি-
			তেছে যাকে
मम्भ	मन्द्रभी	प्र न्या मान	বার্থার দ ংশন করি - তেহে শ ে ক
टेग	কেগীয়	জে গীয়মান	পুনঃপুন গান করি-
44	CWAIN	CMUINAIN	তেছে যাহা
775	21201	বাৰদ্যমান	অত্যন্ত বলিতেছে যাহা
বদ	वांबमा सरीकार्थः	_	श्रुनःश्रम (मथि-
मृ न	मदीष्या	मजीप् भागमा	
			তেছে যাহা

নাম ধাতু। শব্দের পর প্রতার যোগে যে ধাতু উৎপন্ন হয় তাহার

নাম নামধাতু। শব্দ গুল প্রতার শব্দার, তৎপরে শান প্রতার শব্দার্মান। এই রূপ ধূমার্মান। অমৃতার্মান। প্রথার্মান। দ্ভার্মান। থেদার্মান। ইত্যাদি।

ধাতু মালা।

পাঠকদিগের আশু বোধার্থ কতকগুলি ব্যবহার্য্য প্রয়ো-জনীয় নানাবিধ ধাতু নিম্নে প্রদৃশি ও হইল। ইহা দারা ধাতু পরিচয় বিষয়ে অনেক উপকার দশি তে পারিবে।

ধাতু	অর্থ	প্রতায়	तिका श्रम
ल्ड	के क	অন্ট	লোচন
বচ	বনা	व्यन्ध	বচন
উপ-অর্ক্ত	অর্জন	অন্ট	উপাৰ্জন
গযৰ্ভ	গৰ্ভন	অনট	গড়্জন ়
মার্জ	मार्क्स	অন্ট	मार्ज्जन
इंख	जा ग	অ্নট	বৰ্জন
देख	রকা	অনট	ত্রাণ
देश	वित्रम	অ ন্ট	था ।न
Cati	ভীক্ষু করণ	अम ढे	भौन
বি-লোক	मर्ग न	অনট	বিলোকন
निश	(লখন	অন্ট	লেখন
(मान	বা লন	चनर	८म जन
व्या-इम	আবরণ	অন্ট	वाक्षित
বীঞ্	ব্যজ্ন	অন্ট	বীক্তম
ন্ধা-ভ্ৰা	গন্ধ গ্রহণ	অনট	আদ্রাণ
30]	বিদিত হওয়া	अम ह	खान
WI	मान	चम्छे :	नान

e proprome		-	
ধাতু	অর্থ	প্রত্যর	गिक्त श्रम
প!	পান	व्यम्छ	পাম
পরি-মা	পরিমাণ	खबढ	পরিমাণ
य।	গসন	অমট	ग्रंम
व्यक्षि-दे	পঠিকর!	ष्यमह	ञ् शायन
fs	ठ श्रन	অন্ট	हरा न
K İ	2199	অনট	नग्रन
4	শুনন	अमर्छ	শ্ৰেবণ
क्ष (विक्र)	প্রাপন	વ્ય ગડે	अर्भप
क्यां-इ	आंक्षान	ত ান্ট	অ বৰণ
*	বিক্ষেপ	অনট	কিবৃণ্
था-८२	আহ্বান	ध्यम्	আহ্ান
শিক	অব্যক্ত ধুনি	জনট	ि । क्षम
পরি অট	গম্স	অ নট	পৰ্যাটন
প্র-কট	বিৰয়ণ	অনট	श्रक हेम
च ंड	ষোজন	অনট	ঘটন
বট	বৰ্ণ্টন	थम्	वन्त्रेम
न्रे	চে বা	অনট	न् र्थन
षा-मू फ़	मक्न	व्यवदे	আলোড়ন
वि-स्टूड	মস্ফ	অনট	বিলোড় ন
র্ম ব্	ज्य म १	अम ह	घृ र्वन
চূৰ	পেৰণ	अन हे	চূৰ্ৰ `
द्रव	्र् पम	अम ि	कर्डम
কৃত	म ्भंक	अमर्छ	কীর্তন
পত	পড়ৰ	অৰট	পত্ৰ
প্রথ	शंथिम ्	व्यवप्र	গ্ৰন্থ
		(8)	

`

ধাতু -	व्यर्थ	প্রত্যায়	লিজ পদ
মথ	মশ্ল	व्यवदे	बङ्ग
क्फ	ক্রীড়া	अमंद्र	क्फॅन
वम	46	खमरे	বদৰ
खां-श्रम	खाशन	অন্ট	আহাদন
ज्यान्य	क्रिव ९कम्भान	अन्छ	कश्याम्
मान्स	ऋत् न	অন্ট	भागमन
4	शक	অমট	त्माधन
সাধ	সি কি	खनरे	সাধন
ধন	ধনন	অনট	थनम
मम	८व ंश	অন ট	ममम
इन	वध	অন্ট	इनन
किथ	কেপ	व्यन्ते	<u> </u>
ভূপ	ভৃত্তি	જાનઇ	डर् न
সূপ	গতি	ভানট	मर्शन
ट्र म	<u>कृशम</u>	অনট	क्र् चम
জ্ব-লম্ব	অগ্রহ	अ न्हे	क्रवलग्रम
রম	ক্ৰীড়া	ज म है	রমণ
ব্য	উদিনারণ	অমট	ক্যন
ভায়	'গতি	अ न्य	পলায়ন
বি-চর	গমন	्ञम ्डे	বিচরণ
স্কুর	ক্রি	धम्	ক্রণ
इल	গভি	व्यम्	इसन
उँ९-भीम	- ज़िरम्ब	অন্ট	- जेगीनम
জীৰ	বাঁচৰ	ंकन हे	জীবন
शांव	ক্রভগতি	जानचे	-ধাবন
4 4 4	•		

(२५)

ধাতু	षर्थ	প্রত্যয়	নিজ্বপদ
ঠিব	थुंब .	অন ট	निश्चित्न
অশ	ভে:জন	অনট	অশ্ব
দন্শ	म् भाग	অন্ট	म ्भन
नुमा	के सक् भ	অন্ট	मर्ग न
ই শ্ব	मर्भ म	অন্ট	चे ऋ व
আ-কৃষ	আ কৰ্ণ	অ্মট	আক্র ণ
पूर्व '	ं चर्य व	অন্ট	शर्व ब
लिय	চূৰ্ন	অন্ট	্গয়ধ
ভক্ষ	ভোক্ত	जम इ	ভক্ৰ
मृ स	क्रम	অন্ট	मर्य १
A. 24.	মু কাল	अन्ते	म् क्ल
রগ্	পালন	'শ্ৰন্ট	রক্ষণ
অত্য-শ†হ	বিলে'ড়ন	জানট	অবগাহন
• इस	344	অনট	ভূবন
লিহ	শ্বাহ	व्यवदे	লেহ্য
বহ	বছন	অদট	বহুন
ভূ ল	পরিমাণ	खम	जू जन।
অমৃ-শুচ	conta	অন	असू-त्याहमा
व्यक्त	পুজন	द्यम	व्यक्ता
₹ 5	क ि	অম	ट्राइम े
₹ 5 .	क्रिक	অন	রোচন।
ध-वर्ष	वाह प्रा	অ্স	প্রার্থকা
স্ব	ग ९क्षेत्रः	অ্স	र्श्वा

तम

(**૨**৮)

•

ধাতু	অর্থ	প্রতায়	নিজ্প দ
द्रह	द्राच्या	ष्यम्	রচনা
বৰ্ণ	বর্ণন	অন	বর্ণনা
ৰাত্ত	বাত্তনা	অন	শ্বারন।
& (tas)	किंख	ख्य	ভাবনা
कन-अर्फ	गोजना	অ ন	क्रम फ्रिन
मन	इव	ञ् स	ममम
জা-রাধ	সিদ্ধি	অন	আরাধনা
কুপ	ক্লোৰ	অন	কল্পানা
र পরি দিব	८म वन 🤫	অম	श्रतिर एवन ।
गू य	ছোৰণ	অন	ঘোষণা
क ९ म	छए अम	অন	छए गम।
•			
लग्क	ल का	3	मङ्गा.
मि-टेख	निजा	Œ	নিজ!
神器	ভ্ৰাঙ্গ	•	-
कथ	বলা	•	কথা
কুপ	म श्च ।	•	কূপা
न् र न्युष्	বাঞ্চা	3	क्किन् इं
নি-জা	খু মান	**	নি জ
আ-ভ।	मीखि	*	আভা
ক্ৰীড়	८थमम	•	ক্রীড়া
<u> পীড়</u>	পীড়ম	**	পীড়া
ব্রীড়	सक्,	18	ব্রীড়া
অব-হেল	चम मृत	* 3	खारहरू
ব্যথ	इ श्च	. 😘	नाथ:

		,	
ধাতু	অৰ্থ	প্রত্যয়	সিদ্ধপদ
दांश	প্রতিরোধ	13	ৰাখ!
अभ क	সংহ্ব	**	79/51
I M	लड्डा	' \$	ত্রপা
ক্ষম	मर्ख न	E	क्रम ;
ध इ	(इं ग	E	ক্ রা
प त	ं नश	Œ	স্থা
হি স	इि ९म्म	*	हिश्मा
		e per veliki the Pinjarijih, ujaké	
'অভি-সিচ	দেচন	A To	क्र ভিষেক
यु क	मग†ि	रकः	বেশ্ব
অমু-রন্জ	রাগ	चक	व्यस्तान
उँ९-रिक	ভয়	elab	উদ্বেগ
নহং-অহ	भूज ः	খঞ	মহার্থ
外形	পচন	Eals	পাক
F _{le}	বিদারণ	श्राक	विमान
পরি-শ্বন ্ত	আ'নিঙ্গন	খঞ	প বিষ্
मम	* T	ঘণ্ড	नाम
ি-সদ	গতি	च्या	नियाभ
আ†-নপ	ভাষণ	ঘঞ	. एशंगांश
নভ	প্রাণ্ডি	र्वक	नांड
প্র-নম	म्मम	শ্ৰ	তান্হ
প্ৰ কাশ	ছ্যুতি	Arth	12, 4
অভি-লয	স্পৃহ া	স এঃ	অভিলায
ত্রস	ড়য়	যঞ	ত্রণ্স
শ্ব স	শ্বাস	स्क	क्षेत्र

ধাতু	व्यर्थ	প্রত্যর	নিদ্ধ পদ
मृश	मङ्ग	র্ক	मार
षां स्वप	ट्योनन	चक	चास्ताप
প্রস্থ	ভিজ্ঞা সা	Ħ	প্রশ
যজ	टम वार्का	न	যক্ত
या ह	যাচন	7	या ह्या
শ ত	s.d	न	यञ्
স্থপ	শয়ন	न	সপ
	-	₩ 100 \$61\$*-0*************	
खां-तांक	मीखि	তান্	আলোক
সংকৃচ	সক্ষোচ	অস্	मदकां
कि	ऋग्र	ज्ञात् :	क्रम
জী	ক্রয়	অস্	क्य
ভৌ	ভয়	অল	७ ॥
IX :	গৰ:	थम	জ ব
₹	ধুমি	অস্	র ব
গ্র-স্থ	∘প্ৰসৰ	व्यम ्	প্রসব
₹	ন্তব্যি	অল্	স্থাব
श-मूष	इ य	অল্	श्चमांक
ক্ৰুশ .	কোপ	चम	কোপ
বুধ	জ্ঞান	थन्	टवोध
কুপ	কো ধ	खल्	কে†প
অগ	জ প	खन ्	ल भ
मृश	গর্বব	ज स्	WO.
सिन	<i>কে</i> পম	ভাষ	' লেপ

ধাতু	षार्थ	প্রতায়	मिक् शह
मख	গর্বব	অস্	मञ्
উপ-ক্রম	শাদবিকেপ	ऋन	जिल्लम
সংযম	বির তি	थन्.	স ং শ্ৰ
डू न	क्षां नम	অল ্	टम इस
ক্লিশ	উপতাপ	অল	্ক্লশ
जर्म	অধঃপতন	ख्म	ज्रा भ
ध विभ	প্রবেশ	ক্সল্	ৱা ৰেনা
পরা-মূশ	মশন	અમ ્	क रामिक
কুৰ	বিকৃতি	थन्	टक्रांच
ভিষ	टेबन	অ ল ্	८भ्रद
কৃ ষ	ক্রেণ্	खन्	্রাধ
भू क	atimi	'ঙ্গল্	8,621
স্থা-ভাস	मीखि	ञ्चल ्	<u> জা</u> ন্ত/স
<u> अ</u> ह	<i>कि</i> यारमा	স্ধ ্	(जि
गुङ	रेविष्ठ	অ ল	मा इ
শ ট	নৃ জ্ঞা	এক	শটিক
ছাত	मीख	বৃস্	দ্যোত্ত
নৃ ত	मांड्स	্ক	गर्छक
थम	ভক্কণ	ৰ ক	থাদক
পুষ	শেষণ	e ক	८ भी यक
ভিদ	ভেন	ণক	েন্ডেম ক
मम	শন্ত ভা	ণক	यामक
उक	আহার	ं क	ভক্ত
পচ	with the second	লক	外子母

		•	
ধাতু .	অর্থ	প্রতায়	मिक् भभ
প্রতি-পা	রক।	न क	প্রতিপাদক
ঞ্চ-ডর	প্রতারণ	e ক	প্রভারক ;
প্ৰ-বন্চ	বঞ্চনা	4 76	প্রবঞ্জ
অনু-গ্ৰহ	অনুগ্রহ	ं	অনুগ্রাহক
		an reference region described described.	
মূ ক্	মোহ	₹.	মূন্তি ত
म 🚱	atgen	3	লাঞ্ছিত
दिय-धन्छ	म्कल	₹.	নিষা ক্ত
ভন্জ	ভালন	3	र 1
মস্জ	निग छून	S	মগ্র
क्ष	বোগ	*	₹ 1
रे झ	কান্তিক্ষয়	ক্ত	ন'ৰ
fर-खर्भ	বিতক	ৰ্জ	বিতৰ্কিত
শ্ৰু	শক্তি	ক্ত	শক্ত
क्र	मदश्र ह	ক্ত	কৃথিত
সংপৃচ	সম্প্র	ক্ত	সংপৃক্ত
ब्रिष	বিয়োগ	<u> </u>	রিক্ত
গর্ক	मर्भ	ক্ত	গর্বিত
मख	শাসন	ক্ত	দণ্ডিত
বি-চিত্ৰ	চত্ৰকৰা	B	বিচিত্রিত
নি শ্ৰ	म ९८म् ११	ক্ত	মি শ্রিত
রছ	ভ্যাগ	ক্ত	রহিত
वि-धा	খ্যাতি	*	বিখ্যাত
ভাষ	हिं क्	&	অক্বিত
व्यव-धीत	कृ क	*	ज नभोत्रिङ

ধাতু	অর্থ	প্রভায়	সিদ্ধাপদ
জা-ভ্রি	সেবগ	ক্ত	আ্তিত
শ্মি	প্রকাশ	ক্ত	শ্বিত
বি—শ্বিত	আ*চর্য্য	ক্ত	বিশিত
ভী	উড়ন	ক্ত	উজ্জীন
मी	ক্ষ	ক্ত	मोन
ভৌ	ভৃগ্নি	ক্ত	প্রতি
नी	क र	ক্ত	लीन
A,	मलक्ष्म १ ७	ক্ত	প্ত
শু	মিশ্রেণ	ক্ত	যুত
₹	मखा	ক্ত	कु ड
বি—লু	ছেদ্ন	'ক্ত	विज्ञ
জা গু	জাগরণ	હ :	জা গ্ত
অ া— দৃ	অাদ ন	ক্ত	আদৃত
**	· প্র।	জ	শূ ড
Á	म्बर,	ক্ত	भृङ
₹—1 <u>1</u>	निशन्व	ক্ত	डेफ़्ती न
3 5	জীৰতা	ক্ত	জীৰ
₹	উত্তরণ	G	উত্তীণ
જો.	পূৰ্তি	ক্ত	ઝ ન
14-34	বিস্তার	ক্ত	বিস্তীৰ
देश	গান	ক্ত	গীত
८५व्हे	(ठक)	ক্ত	চে ডি ভ
न्यनु है	প্রকাশ	ক্ত	ক্টিত
পঠ	शहन	ক্ত	পঠিত
39	কথন	*	ভণিত
		(¢)	

ধাতু	অর্থ	প্রতায়	निक् शम
বৰ্	বৰ্ন	ক্ত	বর্ণিত
প্রথ	খ্যাতি	জ	প্রথিত
অদ	ভক্ষণ	ক্ত	ত্যের
गम	ভাষণ	Œ.	গদিত
ছি দ	ছেদ	ক্ত	ছিন
श-रूप	প্রেরণ	~~(~~ ~~6~~)	श्चरणामिङ
ভিদ	ভেন	ক্ট	for
变	क्र्या	ক্ত	ক্ষিত
বন্ধ	उक्तन	ক্ত	ব'দ্ধ
যুখ	যোগন	ক্ত	70
₹.	ব্রোধ	ভ	इन्ड
বিশ	८वध न	ক্ত	बिक
z K	इ कि	ক্ত	3 5
সিধ	मिकि	ক্তি	गिष
ज्ञ	क्रम न	₹	क िं
194	গোপন	জ	@ 3
्रों का	বিকশন	.	পুলিপত
मूश	লোপ	3.	म् अ
र्माश्र	* to	ক্ত	x 3
37	গ্ৰন্থ	ভ	্ গুন্দিত
কু ভ	কোভ	ক্ত	अ क्त
वि—व्ष	ক্ স্থুণ	ক্ত	दि क ्षिड
জা—রভ	আরম্ভ	ক্ত	ভা রক
मुख	CATE	ক্ত	न् क
ত্ৰন_ভ	বিশ্বাস	ক্ত	বিজ্ঞন

-			
ধান্তু	অৰ্থ	প্রতায়	निक् लभ
म्य	मगन	ক	मांड
अभित्र	मोहि	&	अ निस्तु
আ-কুল	কাতর	ক্ত	আকুনিত
टवक	বেষ্টদ	₹	বেষ্টিত
श कुल	বিকাশ	€÷	প্রফুর
বিল	बिलन	3	মিলিত
উৎ-মূল	উৎপটিন	ক	উন্ম লিভ
20/26	• वन	ক্ত	শ্বলি ড
গৰ্ক	मभ	ক্ত	গর্ম্বিড
ar at	मांभा	**	नर्छे
इ य	14804	ক্ত	हे के
আ-কাল্ক	' না কাল্ফা	@ *	জাকাজ্জিত
थ ्स	श्रीवस्त .	'	भृ क
ল 🗫	मगन	ক্ত	লক্ষিত
शिय	८ क्षंग	3	हिं के
िम का	শিক্ষণ	₹	শিক্তি
₹ ₹	হ্ধ ′	*	क्रमे
গ্রস	প্রাদ	3	গ্ৰন্থ
গ্ৰহ	গ্ৰহণ	ভ	গৃহীত
গ ৰ্ছ	কুংসন	ক্ত	গহিত
खड्	সংবৃতি	G	গুড় `
মুহ	দোহন	3	5 4
ব্লিহ	ক্ষেহ	3	শ্বি খ
		ade-different fills and dispurp	
রাজ	मीख	- भाज	বিরাজমান

(38)

• .

ধাতু	क्रार्थ	প্রত্যয়	সিশ্বপদ
*ী		भाग	শয়†শ
বি-ধূ	কম্পন	শান	বিধুয়মান
য়ত	বর্ত্তন	मान	গৰ্ভমান
विभ	সত্তা	माम्	विमागान
প্ৰ কাশ	: প্রকাশ	*ita	প্রকাশমান
মৃ	युत्न	= न	मि युग्देश
থিদ থিদ	Cराम	भारत	रिमामान
•			
मू ह	टगा हर	ক্তি	শুক্তি
হা	তাৰ	জি	হানি
প্রতি ই	গম্ন	ক্তি	প্রতীতি
অ-হ	হেশ্য	ক্তি	আত্তি
वि-ख	বিশুক	रिक	বিস্তু, ভূ
*1 2	न्या है भी	ভি	শু তি
22 1	क्रम	for	প্রানি
অ†-সন্জ	অনু রাগ	ক্তি	অশস্তি
भुक	র চন	জি	मृष्ठि
উৎ-পদ	উৎপন্ন	ক্রি	উংপত্তি
বি-আপ	-वागंशन	• ক্তি	বনপ্তি
मीश	मीखि	ক্তি	मीखि
क्रम	शानि	ক্তি	ক্লান্তি
গম	গম্ন	জি	গতি
শ্রম	শ্রম	ক্তি	ज्यानेरिय
তুয	ভোষণ	ক্তি	তুটি
a. श्रुष	त्भामन .	ণিক্ত	পরি

ধাডু	অর্থ	প্রকায়	त्रिक् शप
इ ष	, तर्य न	ক্তি	ज़ कि
≈ †#	. भागम	ক্তি	শান্তি
জন-ধা	भारत	কি	জনপি
٠٠ ~~١~~	রক্ষা	তৃন	পাতা
কৃ	করণ	তৃন	সর্ভ।
9	उद्ग	54	ভৰ্জ i
멋기	পোষণ	इन	পোষ্ঠ।
অভি-যুজ	অ ভিযোগ	ত্ন	অভিনোক্ত
হন	इनग	ভূন	হন্ত:
গম	গ भन	ভূন	গস্তা
হ	হ্রণ	তৃন	₹€1
ति भ	fanta	ত্ন	বিধান।
ভূজ	অখন	<u> হ</u> ুন	নোক।
মুগ	সংগ্ৰাম	তৃন	(या दिश
দ্বিদ	দেষ	ড়ক	८क्षचे:
গুহ	গ্ৰহণ	ভূম	শ্বহীত।
		Section of the sectio	
क् रे	तक	क्रि भ्	2,1
প্র-সূ	প্রস্ব	कि श्	প্রসূ
앷	Cबोधन	ইত্ৰ	পৰিত্ৰ
চর	हे ब्र	ই ত	চরিত্র
খন	খনন	इंक	খনিত
3	পোষণ	काञ	ভূতা
तिम	ক্ষান	- কাণ	विषाः

ধাজু	অৰ্থ	প্রভায়	निक्ष श्रम
জগ্ৰ মূ	ণমন	· 🕏	অগ্রসর
কিত	ৱোগাপনয়ন	সম	চিকিৎসা
মান	বিচার	ज म	মীমাংসা
গুপ	কুৎস!	मन	জুগুপ সা
5 म	मोशि '	্ব	च्या
গৃধ	লিপ্স।	柔	গৃধু
প্ৰ গল ভ	ধষ্টত্ব	অ ,	প্রকাত
চু র	অপহরণ	'হা	চোর
		-	
গল	গলন	শতৃ	গলং
জ্বল	मीखि	শভ্	ख्लर
के	खेश्वर र	বর	ঈশ্ব র
ভূ-ৰূহ	क्रमम	ক	ভূকহ.
পা	পান	ভব্য :	পাতব্য
জিজ া স	ক্ৰিজ্ঞাস	ত ৰ্য	জিজানিতব্য
Mi	রক্ষা	ভ ৰ্য	পানিত্বা
म। '	नान	ত ৰ্য	मांख्या
মন	भगन	তব্য	মন্তব্য
জি	জয়	ভব্য	জে তব্য
ভী	ভয়	ভৰ্য	ভেতব্য
ि	চয়ৰ	७ वा	চেত্তৰ্য
नी	প্রাপন	তব্য	নেতব্য
শী	শয়ন	ভৰ্য	শয়িতবা
3	ন্তব	ভৰ্য	শ্ৰোতব্য
C	भारत	<u>তব্য</u>	শ্ৰেগ্ডবা

ধাতু	অর্থ প্রতায়		সিদ্ধাপন
न्य	স্মরণ	ত ব্য	শৰ্ক্তবঃ
গ্ৰহ	গ্ৰহণ	ভব্য	গ্রহীত ব্য
মিছ	মেছন	ভন্য	মেড়বা
मङ्	प्रम	ভব্য .	म श्रुवा
मञ्	সহন	ভংগ	ং শাচৰা
डम अ	गर्छ	ভব্য	ভ্ৰমীৰ্য
मृज	मार्जन	ञनी ग	भार्कनीय
মান	অ্ট্ৰ	अ नी ग्र	भाननीय
%।	পান	खनीय	পানীর
क्रम	:अधेह।	অনীয়	नमनी ग्र
অহ	ट्यां भाइ	अ नीत	का ईनीय
मन्भ	सर्कान् स	अनीय	म ण्यांनीश
কণ	কথ	अनीय	कथनीय
45	বহন	राज	বাহা
⊉	क्वा	चान	कांगर
₹ 5	হরণ	भा व	হায';
2 3	পূৰ্ভ	श्राक्ष	পূৰ')
চু य	চোষণ	ঘ্যণ	তো ৰঃ
বি-শিষ	শিষ বিশেষ খ		বিশেষ্য ্
ছুহ	দেহিন	খ্য ল	দোহ্য
\\ \\ \	উৎপত্তি	খাণ	ভাব্য
शह	পাক	शाव	পাকা, পাঢ়া
অর্ধ	अर्फन।	श्राद	व्यक्ता
পূজ	পূ ञ्च	चान	পূজ্য

ধাতু	অৰ্থ	প্রকায়	निक्षभन
ত্যজ	ভ্যাগ	श्राद:	ত্যাক্য
यं ड	(मर्गार्क)	খ্য ন	যাক্য
ভুজ	ভোজন	সাণ	ভোজ্য
যুক	যোজন	যাৰ	ধ্যাগ্য, যোজ্য
ত. বচ	বাক্য	चा न	वांका, दोहा.
অ চর	আচরণ	न्त्राच्	আচার্য)
मृज	সূ জন	વાન	সর্গা
		F1 0000000-0000000-	
30 pm	শক্তি	য	শক্
≉ात	भाग इ	य	अभा
নস	नमभ	য	मभा
नड	নাভ	ম	নভা
मा	प 1न	য	८म ञ्
टेश	গান	শ্ব	শের
टेश	চিন্তা	য	CALध
সেব	সেবন	2/	(সব্য
সহ	म र् ग	য	সহ)
প্রতিগাল	त्रकः।	घ	প্রতিপাল্য
পা	পান	য	পেয়
পাপ-হন	इनम	ठेक	পাপস্থ
E	मख ।	ঞ্ক	ভাৰুক
কম	কাম	ধ্যু ক	কামুক
হন	इ नन	क्षु क	খাতু ক

উলিখিত ধাতু মালাতে যদিও এক একটি প্রত্যয় যোগ করিয়া কতকগুলি সিদ্ধপদের উদাহরণ প্রদর্শিত হইল, ত-থাপি শৈক্ষার্থীগণ নিবিষ্টসন। হইয়া ইহা বিলক্ষণ অভ্যাস করিলেই অন্যান্য প্রত্যয় যোগ করিয়া কি কি পদ সিদ্ধ হই-বেক অনায়াসেই ভাহার নির্দ্ধারণ করিতে সক্ষম হইবেন।

डेभगग् भतिहत्।

প্র-আদি যে বিংশতি অবায় শক্ষ, জন্য কোন পদের সঙ্গে না ব্যিয়া পৃথক থাকিয়া আপন আপন অর্থ প্রকাশ ক্রিতে পারে না, তাহাদের নাম উপসর্গ।

বথা প্র পর। অপ সংনি অব অনু নির্ ছুর্বি অধি স্ উৎ পরি প্রতি অভি অভি জুণি উপ আঙ এই বিংশতি শক্ উপসর আখ্যায় বিখ্যাত।

উপদর্গ সহত প্রায় ধারুপদের সহিত যুক্ত থাকে। যথা প্রাদান, পরাক্রম, অপবাদ, দংগ্রহ, নিবাস, অবগত, অনুষ্ঠান নির্ণয়, ছুর্গতি, বিভাগ, অধিকার, স্থবোধ উৎপাত, পরিভাপ, প্রতিকার, অভিমান, অতিক্রম, অপিধান, উপভৌগ, আমোদ ইত্যাদি।

কুচিৎ সমাসৰূপে ধাজুর সহিত মিলিত না হইরাও প্র-কাশ পায়। যথা উপবন, আ-সমূদ্, আ-জন্ম, নিরুজের, প্র: তিগ্রাম, প্রতিনিধি ইত্যাদি।

উপদৰ্গ তিন প্ৰকারে বিভক্ত।

১ম। কোন কোন স্থানে উপদর্গ ধাতুর অর্থের অনুবর্ত্তী

(&)

হ্র। যথা সব---প্রসব। গাড়---প্রগাড়। স্বাদ--আস্বাদ। আণ--আজ্রাণ। হ্লাদ--আহ্লাদ। পকু--পরিপকৃ। ইত্যাদি

২য়। কোন কোন স্থলে উপসর্গ ধাত্তর্থের কিঞ্চিৎ কিঞ্চিৎ বিশেষ করিয়া অর্থ বোধ হয়। যথা প্রবত। সংমান। প্রদান বিনাশ। নিবাস বিগত। স্কৃদ্যা। নিপাত। স্থনিদ্রা। স্থসাদ ইত্যাতি ৷

তয়। কোন কোন স্থলে ধাত্বর্থের অন্যথা অর্থ বোধ ক-রায়। যথা স্থান. প্রস্থান। দান, আদান। বাদ, উপবাস। গমন, আগমন। চিন্ত, নিশ্চিন্ত। তরণ, বিতরণ। হার, প্র-হার আহার সংহার বিহার অপহার প্রতীহার নীহার পরিহার। চয়, অপচয়। বাদ, প্রতিবাদ। শৃথবা, বিশ্র্যান। ক্ল, প্রতিকৃল। কার, প্রতিকার। কপ, বিরুপ ইত্যাদি।

তদ্ধিত।

শব্দের পর যে সকল প্রত্যয় করিলে শব্দই থাকে সেই সকল প্রত্যয়কে তদ্ধিত প্রত্যয় বলা যায়।

অপত্যাদি অর্থে ফি, ফ, ফের, ফ্যা, ফারন, ণীর, **ফিক,**প্রভৃতি প্রত্যর, ও বিকার অর্থাৎ ৰূপান্তর বা ভাবান্তর অর্থে,
ইদম অর্থাৎ এই অর্থে, ভাব অর্থে, এবং স্বকীর প্রভৃতি অর্থে
ফ, ও ফ্যা প্রভৃতি প্রত্যয়ের উদাহরণ ক্রমশঃ নিম্নে প্রদশিতি
হইল।

× कि	প্রত্যয়	নিদ্ধ পদ	অর্থ
দশর্থ	िक	দাশরুথি	मगतरथंत्र श्रुख
অগ্রিশর্মণ	कि	আ্যিশ্বি	অগ্নিশর্মার অপত্য
পাও	₹3	পাশুৰ	পাণ্ডুর প্র
শূবৰ্	\$3	८मी वर्ष	স্থবৰের বিকার
হিম	8 3	टेश्म	হেমেন বিকার
রঞ্জত	स्र	রাজক	রজতের বিকার
বিষ্ণু	ষ্	रेनस्थन	विश्ववत दे मि
শক্তি	২ য়	শাক্ত	শক্তিয় ইনি
યુ ર્ ષ	2 33	সেহার্দ্দ	স্ক্রদের ভাব
গুরু	26	গৌরৰ	গুকর ভাব
वस ू	2/3	र ांक्र र	शार्थ (वर्षा ९ तम् हे १ है)
পৃথিবী	8 3	পার্থিব	বাহা পৃথিবী হইতে হয়।
ব্যাকরণ	₹9	বৈয়া করণ	ন্যাকরণবেত্তা
		-	
ছুৰ্গ।	কেয়	ट्मोट र्गग्र	ছুর্গার অপত্য
সুমিত্রা	বেগ্র	সে মিত্রেয়	স্মিতার থার

শ स	প্রতায়	সিদ্ধাপদ	তার্থ	
কৃত্তিকা	(स्वम्	কার্ত্তিকেয	কৃতিকার অপত।	
उक्तन ्	स्३१	ব্ৰাক্ষ্য	ব্রক্ষের ইনি	
বাজন্	<i>न्</i> ।	রাজা	রাজার ই হ।	
গো	स्य	গৰ্য	গোর ইহা	
शीह	खा	देधर्यः	ধীরের ভাব	
यूजन	7 83	দে)জন।	প্জনত।	
পুত্ৰগ	3 333	দৌভাগ	হৃ ভগদ্ব	
বহুল	भग	বাছল।	বহুলত '	
牙骨	ব্যায়ৰ	मांकाय-अ	দফের অপত।	
গ্র	হৰপুত্ৰ ন	গার্গায়ন	গগের অপতা	
পিড়ম্বসূ	<u>न</u> ीस	পৈতৃৰজীয়	শিতৃষ্দার অপভা	
নাত্ নুস্	ींग	মাতৃত্ব শ্রীর	যাতৃশুসার অপভা	
মনু	लीन	मान योग	মহুর অগতা .	
युष्टाम	बीघ	ধ্দী য়	তোমার ইহা	
्राचा भ	भीत	युत्रामी ग	ভোমাদিগের ইহ।	
অশাদ	वीव	ग कीश	আনার ইহ,	
ভাশাদ	बीग	ञ्यक्ष भेश	আমাদিপের ইছা	
ভৰ্ব	विन क	তাৰ্কিক	ভক্ৰেন্ড;	
মন দ	faces	মান গিক	লাহা মনে দ্বারা হয়	
হেৰতী	শ্বিৰ	হৈবতিক	নেবভীর পুত্র	
অশ্বপ াল	ক্ষিক	আশ্বপালিক	অশ্বপালের প্রত	
ভূপাল	বিণক	ভৌপালিব	ভূপালের থত	
देश	বিঃক	ঐ হিক ·	ধাহ। ইহ কালের	
পরত্র	বি জ ক	পারভিক	শাহা পরকালের	
* जीतित्य पायामा देलांपि।				

* 4	প্রভায়	সিদ্ধপদ	অর্থ
माम्	ষিক	নৈয়াযিক	নাগ্য জাত
দার	যি ক	দ্বোবারিক	ছারপাল
সাধু	ভা (১)	সাধুত।	সাধ্ব ভাব
47	ত।	শঠত৷	भटिय जान
জন	ত।	জনত:	জনের সমূহ
বয়্	5;	বন্তঃ	বঞ্র ভাব
	३.गम ्	মহিম,	মহতের ভাব।
ल भू	देशन ्	लिंगम '	লঘুর ভাব
গ্ৰু	≩ भन्	গ্ৰিম	প্রসূত্র ভাব
4 3	<u>केसस्</u>	রক্তিশ।	রজের ভাব
ট েল	5,8	জন:ং	कल अपृष्
८सघ	5,C	्रम्य व ः	মেহ সদৃশ
च्या	Ens	७ ख्युद	७ छ अप् न
रहर्य)	5,0	श्य रिवर	र्गं उज्ला
ଖ୍ଳି	b ₄ \$	धृति वर	भृतित नाम
ऌ १	हुँ इ	তদ্বং	তাহাব নাগে
প্রাম	ह ्द	<u> গ্রা</u> মবং	গ্রাম নদৃশ
অ†ঝ	ъ с	অ শিয়াব ং	আগনার তুলা
त म	ृ ष	বনবং	ন ন্তু ল্য
गृ ९	गग्रहे ।	पृश्वभग्न (२)	যাহার মৃং আগা

⁽১) ভাবার্থে ত। এবং ছ উভয় প্রতায়ই হয় যে শব্দের পর ত। প্র-তায় হয় সেই শব্দের পর অ প্রতায় হয় এবং ত। ও ছ উভয়ের একই অর্থ যথা, সাধুতা, বা সাধুত্ব। মন্ধাত। বা সম্ধত্ব ইত্যাদি।

⁽२) जीनित्य मृश्यो देउ। वि

m W	প্রতার	সিদ্ধাপদ	অৰ্থ
জ্যোতিস্	भग्रहे	জ্যোতির্ম্মর	যাহার জ্যোতি আয়া
আলোক	<u>মুখুট</u>	আলোক মন	যাহার আলোক আত্মা
म †क्	নয়ট	দ ারু ময়	যাহার কা ত আ খা
এন্তর	ময়ট	প্ৰস্তৱ ময়	যাহার প্রস্তর আত্ম
ক্ষত্র .	ইর	क्यादिय	ক্ষেত্রের নিমিভ সাধু
পিতৃ	क्ष	পৈতৃক	लिङ्गक्षती य,
শ্ৰেক ্	नीन_	প্রাচীন	পূর্বকালের '
187	To 70 8	ব ণীকৃত	অভূত তন্ত্ৰাবাৰ্থ (১)
<i>पृ</i> इ	চ়ি কু-জ	দৃ ঢ়ীকৃত	অভূত ভদ্যবার্থ
রাশ	क्रिक छ	রশৌকুত	ভূপাকার
র পা	চি-ভূ জ	ব শ ীকৃত	অহুত ভদ্তাবাৰ্থ (২)
भूक	ত্-জু-জু	দূ ়ীভূ ত	অভূত তদ্ধারাথ।
শ্ব	ব্-িকু খণ	e स्रोकात	প্রতিজ্ঞ৷ '
ত ক্স	िंह क्-षर	০ অসীকার	शौकांद
विश्व	মত্	नृक्षिमां न	থাহার বৃদ্ধি আছে
(a)	শ হ ম ূ ত্ত	শ্রীমান (৩)	যাহার লক্ষ্মী আংছে
८ कृ ष ्	মন্ত্র মন্ত্র	চক্ষান ্	शाहीत वक्कू आह
জ্যোভিয	মতু	জোতিয়ান্	যাহার জ্যোতি আছে
द्धी	মতু	श्चीमान ्	যাহার স্ত্রী;আছে
প্রবৃত্তি	মতু	প্রতিয়ান_	খাহার প্রকৃতি আছে
र खी	মতু	र ङीगान्	নাহার হস্তী আছে

- (১) अर्था६ (य वर्भ क्लिन। जाहारक वन कत्रिन। धनः मर्सक
- (२) अर्थाए (य नम हिलन नां तम नम इहेल धरः गर्त्रजः
- ০) স্ত্রীলিঙ্গে বুদ্ধিনতা শ্রীমতা ইত্যাদি

भक्	প্রভার	निक् शन	অৰ্থ
लक्षी	বড়ু (১)	লক্ষীবান	যাহার লক্ষ্মী আছে
য া স	বতু	गर्भा श्रुपंच	শাহার যশ আছে
किय ्	বতু:	কিম্বান	বাহার কি আছে
भ न	ंटाकु •	श्रम्यान	গাহার ধন আছে
ক্ৰ'ন	ব ত্	জানবান	যাহার জান আছে
निमा	বভু	क्लिप् रवान	राहात निम्हां खोटह
ভাসং	বভূ	ভাষান	मीखिकारह दांव
বিস্থ	বতু	विद्याद्धांम	সংগ্রু বি হ্যে আছে
		delayer general medical design step	
<u>অ</u> ক ্	বিন	ত্ৰধী	ग्रादेश यान आंटल
মেধা	বিদ	দেশার্গী	त्यामूकः
ata!	विस	<u> মায়(বী</u>	साहाद माहा लिएक
তেজন	रिन	তেম্বর্ধী	ভেজাগ্ৰহ বা ক
খনস্	বিদ	मनभी	উত্য তিত বিশিষ্ট
হশস্	fam	যশ স্থী	স্থয়াতি নিশিষ্ট
ধন	इ म	थ नी	४न वीन
गर्ग	हेन् '	* निह	মান্য ক্যক্তি

⁽১) শব্দের পর অস্তার্থে মতু এবং এবং বতু প্রতার হয়। কিন্তু সাধারণ শব্দের পর বতু প্রতার হন না, তাহারি বিশেষ এই, মুকারোঙ শব্দ অর্থাৎ অন্তা বর্ণের পূর্দ্ধ বর্ণ নকার হয়, ও অবর্ণোড অর্থণং অন্তা বর্ণের পূর্ব্ধ বর্ণ অবর্ণ হয় এরশ শব্দ, এবং মহারাগ্ত শব্দ, অবর্ণান্ত শব্দ, ও বর্ণের পঞ্চম বর্ণ ভিন্ন যে কোন বর্ণায় বর্ণ অন্তে পাতে নরপ শ্বেদর পর অস্তার্থে বতু প্রতায় হয়।

Ж औलिए मानिनी

भक	প্রায়	সিদ্ধাপদ	অৰ্থ
হন্দ্র	हेन् 🔍	रडी	হাতী
কর	हेन ्	कड़ी	হন্তী
কেস র	हेन्	কেসরী	সিংহ
শিখ	इ न्	শিখী	নয়ূর
-28	মিন ্	ষ ামী	যাহার স্ব আছে
əte	মিন্	বাগুয়ী	নাক পটু
মল	ইন	गलिन	মলাযুক্ত
রজস্	ৰল	व्यक्त्रस्य (५)	র জে ।যুক্ত
কৃষি	পল	कृषीवन	কৃষীজীবী
প্ৰ	শালীন্	धन र्मानी	ধনবিষ্ট
3	শালীন্	গ্রীশালী	बीमन्त्र म
भ छ	উব	मसुत्	উন্নতদশ্ব •
মধু	র	मधूत	মিক্টরুস
বাত	উন	বাতুল	বায়ু গ্ৰ স্ত
চূড়া	લ	চূড়াল	শিরোরত্ব যুক্ত
রোম	AT "	<i>রোমশ</i>	লোম বিশিষ্ট
লোম	36j	লোমশ	লোম বিশিষ্ট
কেন্দ্ৰ	4	কেশ্ব	मोत्रोग्रन
প্রকা	4	প্রক	পণ্ডিত
विधम् ।	তর	বিদ্বত্তর	উভয়ের মধ্যে বিদান
এক	তর	একতর	ছুয়ের মধ্যে এক
বিজ্ঞ	তর্	বিজ্ঞতর	উভয়ের মধ্যে বিজ্ঞ

⁽১) স্ত্রীলিঙ্গে রজন্মলা

			•
m de	প্রভার	সিদ্ধপদ	অৰ্থ
ञ्जा .	তৰ	`অনাতর	इर्यव भर्दा, १क
মূখ	<u> তর</u>	মূথ ভির	উভয়ের मধ্যে মুখ
এক	ভেম	একতম	বছর মধে এক
বিশ্বস	-5ग	বিদ্বাহম	ৰভাগ মধ্যে বিদ্ধান
অন্য	- হয়	ষ্ণাত্য	बळ्व घ.शा इक
বৈ জ্ঞ	全式	<u>ৰিক্তত্ম</u>	নহর মধ্যে বিজ্ঞ
সুখ	ভিষ	মূথতিম	বহুর মধ্যে মুগ্
সেয়	हे छे	लिथिष्ठे	कुरे न नल्त मात्रा नधू
शांशिन	30	भारित्रहे	हरे वा यह सामा भाभी
(मधादिम्	65	মেষিষ্ঠ	ष्ठ्रे नः तहत मध्य दुक्तिमान
इ क	₹£	्रका छ	कुरे ता दहत भरभ तक
अन्म;	30	জ্যেষ্ঠ	क्रूटे वः वस्तु भाषा अश्रम
73	E B	প্রথিত	कृष्टे वा वहाव बर्गा विशाल
যু্বন	30	म निष्टे	অভিশয় ধুনা
यू दन	हे रहे	कबि है	অতিশয় যুব:
न घृ	त्रेष्य	ल ची शंन्	प्रकेष, दल्द मरधा लच्
भागिन ्	छेग्न रू	পাপীয়ান (১)	कुरे व। वह्त भाषा भाभी
মেধাবিন	ने ग्र म्	মেধীয়ান	भूहे न। वल्य महश्च वूकिमान
श्रमम	त्रेगुसू	जागिन.	हरे तः वहत्र मरशा अधान
র দ্ধ	केशण,	জ্যায়ান	हुई व। वहत्र मर्था तक
প্রভেগ	के शस्त्र	अ ण्णीश्राम्	অতি কুদ
অল্ল	क्रिशस्त्र	কলীয়ান	অতি কুত্ৰ
বিশ্বস্	কল্পে	বিশ্বৎকণপ	ঈশছন বিছান
অাঢ্য	চর	আ'চ:চর	भूरस्य छाणा हिन
		. 9	7

⁽⁾ खीलिक भाभीशमी

भारत	প্তায়	সিধাপদ	অর্থ
বহু	চশস্	<i>বহু</i> শঃ	ज त्नक
ভূরি	हमां भ	ভূরিশঃ	अरमक
প্রকা	চশস্	অ ংশাঃ	অল্পে অল্পে
<u>ত্</u> যোক	हलाम .	उड़ किमोर	ब्राक्त ब्राक्त
क्रम	हमा न	ক্রমশাঃ	क्रांच क्रांच
জ্ঞ	उन् र	जनग ं १	करल निर्क्श
অ্ম	চসাৎ	অগ্নিসাং	অগ্নিতে নিকেপ
भू नि	চসাৎ	धुनिमां ९	পূলিতে নিকেপ
CF 3	<u> </u>	দেবত্র	८मनरक श्री नख
ব্ৰহ্ম	I	दश्च	उम्मन्ति धन
मर्ख	4	मर्क व	मकल छ∤रस
য দ	Ğ	ग्ज	যেস্বাদে
ভদ	. ख	3 4	তথ†য়
এক	ব	একজ	এক স্থানে
বন্ত্	ত্র	বছত	অনেক স্থানে
কিম্	<u> </u>	কুক্ত	टर्नान् स् रिन
ड्रे न्म	Œ	পত	এই স্থানে
श्रु द्व	2 3	ফলিত	क्ल कांड
গিড়	ব্য	পিতৃর।	খুড়া
মাভূ	ভু ল	মাতুল	নাতার ভাত
দ্বি	अ ष्ट	ছিঃ	ढूर
বি	স্কুচ্	ত্রিঃ	তিন
চভুর্	ऋ ह्	চকুঃ	চারি
কিঞ্চিং	মাত্র	कि कियां ज	কিঞ্ছিৎ পরিমাণ
	স†ক	তনাত	তৎপরিমাণ

क वह	প্রভায়	সিদ্ধপদ	অৰ্থ -
এতৎ	ম ত	এতশাত	এই পরিমাণ
স ভাব	তস্	স্বভাৰতঃ	ষভাব হইতে
বি শে শ	ভস্	বিশেষতঃ	বিশেষ হইতে
गर्रव	তস্	সর্ব্বতঃ	চতুর্দিক
ভদ	তস্	ভতঃ	ভদনন্তর
किय ्	ত্তম্	কুডঃ	কোথা হইতে
हे स्म	তস্	ইতঃ	ইহা হইতে
4.2h	ত্তস_	অ তঃ	এই হেতুক
किम ्	म	ক্ষ	কোন কালে
অন্য	न	অ্ন্যুদ	অনাকালে
এক	म	একদা	এককালে
য়াঞ	म	यम:	যেক(লে
ভদ	म्।	তদা	ভংকপ্ৰ
5 %	मानीर	उनानी ?	ভৎকালে
देगम	प !नीः	इ मानी?	এই কালে
इनग	হ	इ ं	এই স্থানে
ত্তর	ত্য	ভত্ৰভা	সেই স্থানের
ৰ ক	তা	যত্ত)	বেশ্বানের
স্তাত্র	ত্য	<u> স্বত্য</u>	'এই স্থানের
দ কিংগ	তাণ	দাকিণাত্য	मकिय मिनीय
अ ण्डांद	তাণ	পাশ্চাত্য	পশ্চিম দেশীয়
অদ্য	তন	অদ্যতন	ञ्जा मधनीय
পূৰ্ব্ব	তৰ	পূৰ্ব্ব তন	श्रुक्तं कानीय
প্র।	ভ ন	পুরাতন	श्रुक्त को नीय
Ņ	তদ	स् उन	অভিনৰ কালীয়

भ वह	প্রত্যয়	निक शम	অৰ্থ
柯	ভন	সন ্তন	নিতা কালীয়
আদি	21	আদিশ	প্রথম উংপন বস্তু
মধ্য	ম	মধ্যম	মধ্য স্থিত
দ্বি	ভীয়	वि डी प	ছুয়ের পূর্ব
F	তীয়	ভূতীয়	ভি নে র পুরণ
চতুর	গট	চভুৰ্থ	চারির পূর্ব
ষধ্	থট	<i>ষ</i> ষ্ঠ	ছমের পূরণ
পঞ্ন	মট	જ રહ્યા	প্রাচের পূর্ব
गश्रम्	यष्ठ	मश्रम	মাতের পূরণ
অফ্ন	म छ	অন্য	আটের পূরণ
नतम्	क्छ	न्तम	নয়ের পূর্ণ
একাদশান্	र्घ स्	এক দেশ	এগারর পূরণ
वामणन्	र्छ	वाम म	বারর পূরণ
म छ	ভেমট	ষ্ঠি কুম	ধাটির পূরণ
म छ 🕒	ত্ৰট	সপ্ততি স	সতরের প্রন
অশীতি	कु इन्ह	অশীতিভয	আশীর পূর্ণ
ন গতি	ভমট	ন বতিত্য	নব্ধুয়ের পূর্ব
मर्का	अस्	সর্ব্বথ।	मर्ख शक। दत
ও দ	- থাচ্	তথ।	দেই প্রকারে
` टे -≶ध	थःह	উভয়থ:	डेलग अकारन
জন্য	थार	ञन ाथ।	. अमाधकारत
দ্বি	ৰ †চ্	দ্বিধা (১)	ছুই প্রকার
ত্তি	পাচ্	ত্রিধা	তিন প্রকার
म 🖈	ধাচ্	मन्धाः	म र् ग वर्गत
(2) FA	পাত্ৰে দৈ	ध्यमिक इंडेरवर	F I

×	প্রতায়	मिक्र श्र	অৰ্থ
fe	তয়ট	দিভয়	ছি অ বয়ুব
<u>ত্</u> রি	ক্ৰয় ট	হিত্য	ক্রি অধ্যব
४ ७ ३	ভ ষষ্ট	চতু স্টব	দৃারি অব্যব
হি	অযট	দৃষ্	<u>উ</u> ভয়
13	অ (য়েট	ភ្ន	fsa

-

কতক গুলি আদেশ শংক (অর্থাৎ একরূপ বর্ণের স্থানে বর্ণান্তব হইয়:) পদ সিদ্ধ হইয়াছে। তথ্যধো থথা কথঞিৎ নিমু প্রদর্শিত হইল।

* 4	व्यादन-ग	প্রভাগ	निक् शिक	অ্থ
ख <i>ृ</i> क्ष	23	इंस्	अ विष्ठे	ग) १ मृह्य
জ্ৰ	ध्य	\$ in	ल िक	<i>यह</i> द
A. L	्भाम	' इ क्ष	्य ामिष्टे	অতি ছোট
ক্রির -	Ŋ	के ह	ঙেই	অতি স্থিব
୍4≅୍ଟ	₹%₹	重数	বংহিষ্ঠ	অন্তেক
হ ুশ	रुम	क्रिक्	ক ্ষিষ্ঠ	অভান্ত খৰ্ম
প্রেশ্বনা	**	多数	শ্রেষ	প্রধান
বাঢ়	সাধ	जेगुन,	সাধীয়:ন	অভ্যন্ত সাধু
যুবন	যব	ঈয়স	যবীবান	অত্যন্ত কুদ্ৰ
প্রিয় •	e	त्रेयमू	(श्रमी (क्री)	প্রিয়ত্ম।
इक	ৰ ষ	जे ग्रञ्	वधीं ब्रान्	অতি প্ৰাচীন
इका।	বৰ	त्रेशसू	वसी शमी	অতি প্রাচীনা
डे प्रम	ভাধু	' না	অধুন:	वहे कारम
मी र्च	अपृष्	हे श्व	<u> প্রাথিম।</u>	मी मंद
3 F	পর	- देमम्	গ্রিমা	অহকা র

ইৎ প্রকরণ।

ধাতু বা শব্দের পর যে সকল প্রত্যায় হয় তন্মধ্যে অনেক প্রতায়েরই কতক কতক অংশ ইৎ হয় অর্থাৎ তাহা থাকে ন!। কিন্তু প্রতায়ের কতক অংশ ইৎ হইরা যে কি ফলোদ্য় হইয়া থাকে, বঙ্গভাষা শিক্ষার্থি ছাত্র সমূহ মধ্যে অনেকেই তাহা জ্ঞাত নহেন, এবং জ্ঞাত হইতে ইচ্ছুক হইলেও নি-তাশ্ব সহজে বিশিক্ট কণ জ্ঞাত হইতে পারেন না। অভএব কোন কোন প্রতায়ের কোন কোন অংশ ইৎ হয় এবং তা-হাতেই বা কি কলোদ্য় হয়, তাহা পর্যায় ক্রমে নিম্মে প্রদ-শিত হইতেছে।

	কুৎ প্রত্যয়ের ইং	र कल
প্রতায়	₹ ७.	इं एक ं
অ্ন ট	हे (द्वीनिव	) ঈপ
অল	ଜ୍	অপ্ৰভায় হইতে পৃথক স্চক
ज ुन	7	সংজ্ঞামাজ •
ब रु	ej	বৃদ্ধি হয়
विम्	લ્	বৃদ্ধি হয়
য়ৰ	व्ष् (द्वी	) नेभ् ७ इकि द्य
म	हे अी	) ঈপ হয়,
ढ ेक	हें इ (क्वी)	कें के अर् अर्थ निरम्ध
ক		छ। नित्यध
4 1	থ্মা	মন্ও র সংজ্হের
খ	খ্ .	মন ্হয়
<u>~</u>	ড ্	পূর্ব্ব টির লোপ হয়
िथ	4,	ग न् इऱ

প্রভার	रे ९	इं ९क ल
কি	ক্	छ। निरमध
কিপ	কুপ	তন প্রভৃতি হয
ড	ড	পূর্বা টীর লোপ হ:
泵	₹.	গুণ নিষেধ
क्त :	ক্	छन् निरम्ध
জু	×.	छनं बिर्थम
বস্থ	ङ	(图) 第9
শ্য তৃ	*	ं छे । केश
শভ	अ श	तमर्छ। अ नेश हम
শান	M.	हुम्९५०) इष
তিমক	ক.্	क्ष्मं निरम्भ
ক্ত	ক্	ভূগ নিদেধ
ক্তৰভূ	क_डे	७ न निरंग्ध ७ केल <i>्</i> श्य
ঘান	घ्ष	b, ज जारन क, भ ७ तकि क व
কাপু	ক্প	.গুণ নিষেধ ও তন হয়
\$	હ્	क्षण निरमभ
মূক্ত	য ়া ঃ	छ, ज खारन, न, न उत्सि इस
क ि	ফ্্	छन निरमभ
সন্	म्	वास्त्र म इग
ঞুক	ঞ্	ं इसि दश

उक्तिउ প্রত্যায়ের ইৎফল।

প্রতার ইৎ ইৎফল ফি ষ্ণ্ ^{স্পার} দি

	(24	)
প্রায়	2 2	ই ং ক ল
183 1	व ्	ঈপও বৃদ্ধি হয়
ষ্ণঃ ;	स्व	ঈপও द्विक्ति रुग
ফা য়ন	a 5.57	ঈপ ও বৃদ্ধি হয়
কণ্	41	রদ্ধি হয
નીમ_	· •;	বৃদ্ধি হয়
पृ ष	য	ভাবায় হয
ময়উ .	75	ঈল হয
fş	fo	অব্য হ্য
মত্	હે	ঈপ হয়
বতু	T	क्रेश् इष्
इ न्त्रभ	3	क्रेश्र घ्य
চশ্স্	ъ	'শ্বাৰ হ'
हमा ६	ъ	অবায় হয়
ডুল	ग्रु	शूर्कि हिव लाल इय
ত্যপ	Ø	বৃদ্ধি হয়
য ট	Ē	किश हर
ডট	उं हे	টির লোপ ও ঈপ হয়
थड	₹	ঈপ হর
ভমট	ট	क्रेश रुग्न
थाह्	ъ	· व्यदाग्र द्य
शांह	5	অবায় হয়
তয়ট	ট	केश रुग
অ য়ট	~~5~~	.क्रेश इस

संख्त वाच्यावली

वर्ण परिचयः

षाहरी उक्त कर कह लहर में की की भा डे हे छ छ ॥ ए २ २ थ थ ७ छ ভা qi गघडाच क्जम न। ४ ८ ड ६ ख न य अ। इ इ इह सा ८०। हे है फ 2 त द ध म। य व भ स ध ų ड संमधन। श्राप्त ड भागत **6**¶ श्यस इहा है। व म स म इ ९ ३। 4

का कि की कुयू के के को को कं का का कि की कृ, कृ कि कि को को के का का स्ट ट ह ह ह ए एट ट प्रहू। कु ए ए ह ई न श्रूष्ट में का

का एवं गांधा था का का का वा वा वा वा या या या प्राया का था भा भा भा का का का का का का था भा भा भा का वा भा मा या वा वा भा वा का ,य पूजा च ह प्रभ च व य च हा। कि धाष्ट्र के स्थ के स देश दे है। का मा प्रभा । के से से से।

कि व क्ष स्व त्य ह आ न्य श्व स्व । क गृष्ठ भृष्ठ भ्र व स्व स्व स्व । क म स ल प्र श्र क्ष का का। क श्र प्र श्र श्र क्ष के। के के के के के।

प्रयमाध्यायः।

पापिधमं जयति। बुधरैश्वरमाश्रयति। पुत्रं प्रमूयवेनारी । सेघे। सूर्या स्मूप्तेनारी । सेघे। सूर्या स्मूप्तेनारी । साधुः पाप्रं

त्यज्ञति । वायुगैन्यम् इरित । तिजैधान्यं विविसयते । एजः पितरसाक्ष ति । गानं गायतिगाधकः । देहं जलेन प्रज्ञानयति । राजे।जने(निदा ति। पद्मं सङ्घोचिति चन्द्रात्। खिपाञ्चे चति काहेन। यहां त्यजित विरागी। शासं पठित वासकः। मुणिर्ममिति तीर्थः। सुखाय यतते होताः। भूमेलि। उति वालकः। धान्यं दाकेण दाति। धनं राति। भन्ने ग तुष्यति विष्युः । तत्युत्या सक्त्रीं मण्यति । अवधीरित सहहाका स्य मलमेतत्। वालातुं समर्थासित्रादन्यः। नजिम्नि न प्रामन्ति न पश्यिमा गतायुषः । नश्चिसः दुःखेळिना सभते । विदानि हि जा-गाति विहक्कान परिश्रमं । निह्नवन्ध्या विजानाति गुर्व्यो प्रसद्वेदशां कालेबालस्थानि खादसि । उट्येशिनं पुरुष्टिनि मन्पर्। तबाबासः कुत्र। किंकामें वासु श्रकीषि। त्यश किं भे कियं। मन काचित् ग्राधाः कि भोक्षं न प्रकाते। सर्य तदेशीय भाषां याक् न प्रकाते । वि वर्त्तर्थ । कीमां प्रिक्रियिंतु सक्षेति । केनाक्षमुभनेक पछितं प्राप्त्रा-मि। जन्तव परामर्शः। नथयामि ऋगुः यस उपायाभवित् महे निः यताहक दुः सं वास्मिन काले नामूत्। चास्माभिरपराधे प्रते परमे-श्वरताम सहस मन्चितं । वं जस्मादामक्सि । तुप प्रथासित् । सया सार्दे देत्रीयि दिनानि वा स्थातुं शक्तीवि। सम्प्रत्य ई काशीं प्रयासि विचम्बेनार्सः भवनस्य मञ्जलंबदः। भवनस्य बुग्रमं मर्व्ये हि प्रागिष्ट कुप्रचिनः सन्ति। तत्समस्तं मङ्क्षां। तत्र चिन्ता गास्ति। लंकः चिकाताच्य नगरे यास्यमि । यास्यामि सम कतिचिदिनानि विचली भविद्यति । सम्पति किर्मापं कार्यमत्ति । तलार्ये तन्तरं दिनिदिना-स्थानारे यास्यामि । अङ्मपि यास्यामि मम कति चिहिनानि विलम्बेड-चिता चावां मिचिता यास्यावः। यदा यास्यसि तदा मामवध्यं वाय-यिथसि । नावया पदत्रजेन या यास्यसि । नावयागमने मम सङ्ग-तिर्नास्ति। क्रेन प्रकारिय यास्यसि । पदनक्रेन यास्यामि ।

हितीयाध्यायः ।

तस्य बञ्जातयः कुटुम्बाः सन्ति । भदायि सर्व्य वर्मीयि प्रश्रंसा-र्षां अवन्ति। धनेनच समकोलाभी भविष्यति। धरिमन् विषये कक्कव परामग्रेः। बाखा दबसः किं समृत्तरं भवतादातु मर्श्वते। मद्-प्रकार कोऽपि कि कर्त्तु न धर्कोति। भवता येखीका दशस्ति रमगीय बस्तारताः । रते जानका विद्यामधन्तं मनीनिवेशयन्ति । किसस्य प-श्रोनीम भवान वेसि । खख्तु कार्पण्यस्यावधिनान्ति । तव पाठशालाया महरदः कति वासका कामकान्ता केमेदं पुक्तकं विरचितं। लमेता रजतमुद्राः पेटके स्थापयिला स्रग्रप्तं गच्छ । तेने। प्रधेन अनतः किसुप-कारदर्भितः । परमेश्वरखानुग्रहेणाष्ट्रं सुखोऽमेवं । बच्चस पुष्पेसम्पन्ने प्रसाधामपति। अस्मिन् गृन्धे वङ्गीमानिर्विद्यते । उत्नीपसादानं दानमि गर्हितं। अखतु सर्जेशिक्सारी मसीपरि। तस्मिन् कापि चिन्ता नास्ति। वापिभीतिनास्ति। आसनं सङ्किलोपविश्यायव्यय पर्व जिला। सञ्चान् भेषाऽभवत्। महती दृष्टिभैविधातीत्वनुमीयते। तेषां कथायां निह मदिशासी जायते यस्मादनेकथा ते मिथ्यां कथ-यन्ति। परमेश्वरी दयालुसैनेव ममदुः स सानामा जाता । अस्मान महङ्गारे । माभूत्विन्तु मत्यरामं ई प्रशुक्तः । तस्त्रतु कीऽपराधीजाती बेनेथती प्रास्तिसंद्या। लं किमर्थं विभेषि परमेश्वरीऽस्मान् रिचतु श्रकोति। अन्याः को भिरः केनाई तं चातुं श्रकोमि। अस्मितितर प्रतिबन्धिना किन्त परिश्रमचित्तनिवेशास्थामेव सिधात । न प्रभा-रिधको स्टब्सः। नगुरोरिधकः शिष्यः। युवायोः को विवादी जातः। गदिप परमेश्वरं प्रतिवर्त्तयं यसमनुष्यान् प्रति वर्त्तयमस्तितदुः यतां। मया तस्मै दलमाधर्ध किन्तु प्रतीकारः कोऽपिनामृत्। तेषु कारायः हात् पचायितेषु सर्वेषां दुःखं भवति । तैर्वे ऋधाक्कोत्ति विकिता कि-व्यक्तं तस्मिवविश्वस्ववान् । खरिमन्देश्रे श्रस्य जननाभावात् सम्बेरनु-

मीयते यदच दुर्भिच्चं अविध्यति । तत्याचयेऽय वश्वोचोत्रा भन्नदि ष्यन्ति किं तत्र भवान् निमन्तितः। विपरिपतिते। उद्दं किं करोमि म-मात्त्रीयः नेाऽपिनास्ति । तस्य निन्दिताधारेण तत्तितुर्दःखमभवत् । येचेश्वरस्थाचां पालयन्ति ते परत्रावनां सुखं भोचान्ति । नमानिपीतिर्धन वित यदि सहवासी भवता विधीयते। मृद्धि विदेशं ग्रातवान् किमर्ष जाने तडीयदर्भनं याप्यामिन वा । यदतेऽत्यन्तासस्यवद्रेन कालं या-पयन्ति तस्मादेवं मूफ् तया मरिखन्ते । महतः चुडानिष जनान्प्रति समादरण मस्मालमुचितं। तस्य यदुपनारमहं छतवान् तिलाश्चि-दिप तेन न नमर्थते। सिंह ज्ञत निजदीवनक्रीन किमधाख्यातुं न क्र-को ति । यद्यपि चानशीने। भवति तदा तस्य धनेन कि । अस्मार्क परमायुरत्यत्यमते।ऽदीव शरकालार्थे चिक्तभीयं । यदि वर्य बन्धुभ्यः प्रेमार्थन कुर्थंगमक्तदा कस्मै करिष्यामः। मस भद्रा सेधानास्ति य-ते। उद्दमन्यस्य विस्मरासि । तेष्टि सतत मेव गर्हितं कुर्वेशना चतादः-खेन यापथन्ति आएं। तेष्टि निजदेषिया महाविपदि पतिता। परे-युर्ममपुत्रस्य विवाशे भविष्यति अते।ऽत्र समाग्रत्य भवानिभनन्द्यतु मां । किमहमपराधं कतवान् यन्नांविनिन्दसि । हे महाशय मधिन्त-म्यतां नार्चं भवते दुःखं दातुभिक्कामि। मया ज्ञातं यदन्मिन् वि-षये ममसान्तिर्जाता । इदानी विं कर्त्तेयां। सिंह समाग्रत्य सर्वेः सष्टकलाई करोति स्थतस्तदागमनं वार्य। दीनेभ्यः कर्णा सहिद्सः करणीया। नारं नारमी खरसाराधनां साधनः कुर्ळन्ता। सहि री-गेवात्यन्तरमस्त्रस्य सुस्यताया चच्चां गास्ति । विवेचनाम्मतिर्मनुष्यावा-मेव न पश्चनां। इदानीं खेटः समुचितएव परत्र खेदेनासं। यथार्थरू-पेग ययविषुरचेतसां धनेन किं प्रयोजनं। विजिप्रदानादीश्वरस्थाज्ञानु-्रयाचनं वरं। तथा सभायां निर्ज्जने वा स्थितास्खमनुभूयते। प्रेमण्ड्यकं प्रसिश्वरखाद्यां पालयंनि केवलं तएव परित्राव भागिनः

सुः। सर्वेषां मञ्जूषिष्ठासमात्रमुषिता। कारसमनारेश वास्त्रविदस-नुष्टि नेक्षणेत्रा।

भवनः सावधानाभवन्तु तेषामित्र निन्दिताचारं मानुर्व्वन्तु । योष्टिं परमेश्वरं न मन्यते तेषां कीटणी दुर्दशा भविष्यति । हा वयं कीटक् पापं कतवनः । चाण्यं सिना मनुजा खनादानन्तस्य परमेश्वरस्य कणं तत्वं जानन्ति ! यखात्मानं चुद्रतरं मन्यते सिन्त महान् भविष्यति । किन्तु यो महान् खलात्मानं सन्यते सिन्त सच्चद्रतरो भविष्यति । परमेश्वरोनित्यः सर्व्वशक्तिमान् सर्वेद्धः वशमनित्या दुर्व्वना खन्नाः नाख गतन्तमादयं विभिन्नाः ।

हतीयाथायः।

विद्यार्थिपछितयाः कथापक्षभनं ।

हे महाश्रय तव मङ्गलमासां। केशभवान् ?। पिछितोई। सस्मा हाशसि ?। वराहनगरात्। किज्ञामधेशभवान् ?। श्रीरागचिरः नामाई ब्राह्मणः। छहे। भवान् पिछितोसिसिविधिमागस्यतां खरिमन् दार्ळासने सम्पविद्यातां।

सुखनागतीस कुण्यली भवान् ?'! श्रीमतां सिंग्न वेंग जायते कुण्यलं दावात । किस्मन् किस्मन् प्रास्त्रे भवतं विद्या विद्यते ? खाक-रखादि प्रास्त्रे धर्मणास्त्रे च । भवान् दर्णम विद्यावान् न वा ? । खस्ति मे किस्मिन् दर्णनेऽध्ययनं । वाष्ट्रं वेदान्तणास्त्रे किमधीती भवान् ? । म-ष्टाप्रय तदधीतवानष्टं । किं चेतिस समाधाय सम्प्रति समागतोसि ? । महाण्य खबधीयतां एकं पिखतमनुसन्द्यासि भवित्रति श्रुत्वा तवा-निक्तमागते।ऽष्टं ।

हे परिद्रत त्यवा का का भाषा चायते !। हे महाग्रय यते। इं संक्रुतशास्त्रे निदायान् कतरन तङ्काधायां मम काग्रसं विद्यतरम यरं तु वयं शक्कोद्भवास्तरमासदेशीय भाषाप्यस्मानमयतः स्वभाइति यस्मादरमानं साभाविकीयं वाशी।

वाएं। तद्भवत उभय भाषायां केश्वस्थानकीति विद्यातं मथा। खहन्तु प्रथसतः संस्कृतां भाषां शिक्तितुं प्राधिये त्वं मां शिक्तियतुं मर्हे सि ? हे महाश्रद यदि मामत्र संस्थापयसि तदाऽवश्यमेव शक्तीमि। त्वया मासि मासि काष्ट्रित केश्वते ? हे महाश्र्य भवान् भन्ता धना खाँ।ऽपि मामात्रितं प्रति विवेचनेन यदायाति तदिधीयतां। त्वमन्यं कमिप पाठितवाज्ञवा ?! त्यां खहमेकं विद्यानं त्रीन् वत्सरान् पाठित यान्। तेनत्वभवतः विभिन्नीतं ? प्रथयता वक्षदेशीय भाषा तद्यीवन्यास रीतिस्थ परतः मंस्कृत्वशास्त्रमिष्। सतु कीट्यावदावान् जातः ?।

चधीत विद्यायां प्रश्नंसाचक्याः हे प्रस्ति मझिके पुस्तकं नास्ति तत्। किसन् समये सतिदिनसामिष्णामि !! महाइध चहुमेव दाखामि तत्। किसन् समये प्रतिदिनसामिष्णामि !। प्रत्यष्टं दश्रविकाश्चन्तरे खागमनीयं। भदं तदानीमेवागमिष्णामि । खाजाप्य खस्त्रानं अनामि। भदं सखेन गस्य ता। नस्खाराः सन्तु। नस्खाराः सन्तु।

मित्रयाः एरस्पर क्यनं ।

महाश्रय सागस्थतां। वद्धदिनानी साक्षाण्यसं। कयं वर्तते ?।
भवदीयानुग्रभेग कुश्रणेनासं। भवद्गातरः कुश्रणिनः सन्ति ?। सां
कुश्रणिनको भवत्यसादात् परन्तु सम क्येष्ठभाता रेगार्ने उभृत्। हा
केन रेशिंग पीडिती वभूव ?। वातरेशिंग पीडितीऽस्मि। विश्वेषिऽम्
ववा ?। सम्पत्ति मनागुपण्मेशाताः। भवं शीमुमेव येन प्रतिकारो
सवित तदिधीयतां ददानीं किस्कित्सति ?। किस्वित्रपुण तरे।
महाश्रयः। भवं तदालरित मेव प्रतिकरिष्यति । किस्वायं रेगाः
सोश्रसाध्यस्य कृतिदिनानि सोश्रिय्यति । सन्यद्भवं भवद्भवनस्य ?।

* **

परने सर्ति ग्रहात् सन्ने भश्मेव। भवतुक्तः किं करोति १। लेखनं पठनं करोति। भद्रं सतु विद्यास्थासे धाविष्टी न वा १। पर्नु वाल कच्चापि तचानुरागीवक्ते। भद्रं यत्ने पाठियत्वः। भवंत्वधुना किं करोति १ केन वा भवतः परिवार पे। धणं भवति १ करिमदानी राजसिवधीतिष्ठामि तेनच कस्मिन् कम्मीया मां नियोजियाता किषि द्यनं दीयते ज्योन तेन परिवारं पोषायामि। भद्रसवकाश्वत्रोनाच करा करायागमनीयं त्या। व्यामेवं सदैव भवत् स्विधाने जागच्चा मीति ममेच्छा। नश्चीवं कार्यश्वानी छत्वा गमनीयं त्या किन्तु साव कार्योन त्या गन्त्यं भवद्यनेनाचं सुत्वी भवाभीत्यस्मादेवं क्रयया कि। ममाप्रताद्वी मनोद्विक्तियेथोचते भवन्। चाल्यं गच्छामि। वाष्टं हरानी गिम्छासि। नम्सारिक्तियेथोचते भवन्। चाल्यं गच्छामि। वाष्टं हरानी गिमछासि। नमस्कारीऽस्तु। समाप्रि नमस्कारीऽस्तु।

स्तामि भूत्ययाः कथापकथनं ।

हे महाप्रय रजनी प्रभातः प्रयनात समृतिकः। हे सत्य जनमः नय मुखं प्रदालयामि । समानीतं जनं ग्रहाम मुखं प्रज्ञालयः। रे स्त्य स्नानार्थं तैन्नमानीयतां अद्य सत्यरमेव दंहियास्यामि ।

हे प्रभो कि तेल मानयामि ? पुत्रानासितं तेलं । परिधेय वस्तं देहि । नीयनां महाग्रय । सहो पानीय अलं समानय किमिय भक्ती यमि एवस मम मातरि निवेदय यन्त्रीष्मेवामं प्रेषयित । स्विय म हाग्रय श्रीमकाना भवन्तमाङ्गयित । कुत्राको अमनी मम ? स्वन्तः पुरे भोजन एके । भरत्य मम मातरि एक्ट कि कि पक्षमभूत् ? महाग्रय मस्त्रमांसादिकं सर्व्य नेव प्रकृतम् । इदानी क्षणमाङ्गयित माता ? । प्रस्तामं भोजियतुं । क्षण्य वज्ञामि । स्रहो भरत्य नामुनादिक मक्त्राप्यिता यानवाहानाङ्ग्यामि ? प्रभो तदाक्षाप्य । स्व दूरे गन्तवमिन स्वीतानाङ्ग्य । यथान्तमस्त्र ।

मम भदाणि वासांसि समानय! किं किं वस मानयास्य प्रश्नी सूधां परिश्वेय वक्षम् उरुष्कदं प्रिरोवेष्ठन उसनं प्रावस्याञ्च तृर्णं समानीय-तां। अक्षे भर्यः। प्रभी मामावापय किं करोगि। उदानदृश्यालं पुरती देशि परन्तु सम वेला प्रवेशक्षय यक्षं कृष्णं। प्रभी भवदीय दार्शनिकेत रस्य पेठकेऽस्ति । भदं निःनास्य स्वीता सन्द्रामि। भ्राय सूचतां दशम्द्रा निःभार्थं सन्द्रामिन दीयतां प्रश्लीका सन्दर्शमानि

प्रतिप्रकासमार्थं जर्म दीमतां। दत्तं ग्रहामः। यहान्तरं देष्टि कतदक्तसम्बद्धा अक्षान स्थापणः। पानीयजनसानीयतः पिपासा नाधनंत्रेच मां। सम्मृति भावं वर्त्तते दीषः प्रज्यान्यतां खच्छादारे स्थाप्यतां ज्ञासने प्रतिष्कृत्य ज्यवेशनार्थः विकार्यः। रणान्तः प्रभा राज्यं विभ दासि। सन्दर्भराज्याच्याचेत् ग्रहं मः (सि। सन्दं याष्टि किन्त् प्रभातं ज्ञासन्त्रः)। तदस्तु समतु विधिविवेदनमन्ति। वर्ष्यः सम स्थाता ग्रहात् समागतः सस सासिक स्टितं क्रपणः देष्टि पर दिने तं ग्रहं प्रेष्ट् प्रेष्ट् प्रेष्ट् प्रदास्थानः।

धितापुत्रयोः कथायक्षणां ।

हं पितः को सासस्जत् ! तत्कायत्ताः पुक्त परमेश्वरक्तां स्टान् । यस्मेश्वरः किम्पूर्वारः ! परमेश्वरः परमाश्वरः ! परमेश्वरः परमाश्वरः परमाश्वरः । परमेश्वरः परमाश्वरः परमेश्वरः परमाश्वरः । परमेश्वरः परमेश्वरः । कि जित्तिमितः एक प्रद्या दितीयो नाक्ति । सद्यं परमेश्वरः । कि जरोति ! । सिहः त्वां सर्व्यदा रच्चित् पतिपाल- यित च । परमेश्वरिवष्ठयक सस्माभिः कि करणीय मिति । तस्मु- यहनाभार्थं यस्रखदाचापालन्द्वास्माभः करणीय मिति । तस्माचा कीट्यी ! । न को भः करणीय इति यते हि । शास्त्रे जिखितं की भात पापं प्रजायते पापान्भृत्यस्थ भवतीति । खपराचा कीट्यी ! । माहतं

वत्ताच्य मिति असे हि शासे शिषरिस्त येच मिण्या वा दिने भविना तेचाच निन्दनीयाः परच निरद्यम्भिन इति । चन्याचाच ?। चात्मनः पितामाता च माननीयेति यस्मास्तिस्ति मित्त येच मातापितरा निर्भतं सयन्ति तेवां यावच्चीव मण्णाचं भवतीति । हे पितरन्याचावच्तेते ? छां वच्तेते श्रूयतां । परदाराम्र गच्छेत् न चैार्थं कुर्यात् माहिंस्यात् सर्व्यभूतानि मादिवदेदित्यादि । हे पितः चस्माकमन्यान प्रति निं कर्याय मन्ति ?। श्रूयतां वत्स । चात्मवत् चन्येषु प्रेम विद्ध्यात् चन-यव सास्त्रस्य लिखनं चात्मवत् सर्व्यभ्तेषु सः प्रश्नाति स प्राहतः इति ।

ये ने ना परमेश्वरस्य सर्वाचाः पाचयन्ति तेथां जि यसं भवति ? तदवधीयतां वत्स रहिं ते एरम सुखं भुक्तः परचानन्त सुख्यां जो भवनीति।

म्रुक्षित्रयोः क्यापक्षयनं ।

हे गुरो अमेग शानरश्मिधानं काश्यशास्त्रभ्य यशत् शिशूनां पठनीय मस्ति तत् सर्वं श्रीमताभवता पाठितं श्रह्मपि तत्तत् समधीत-वान् इटानीमहं किमधिथे ! तदाचापय।

हे जिख्य याकरणादि पाठेन संस्कृत आस्त्रो सवाधिकारे। जातः स-मृति तक्तनिर्णय प्रधागं दर्षेन शास्त्रमधीयतां। द्ययि गुरो कतिविधानि तानि दर्षेन प्रास्त्राणि !। द्यवधीयतां प्रिष्य तानि च षड्विधानि सन्ति कानिच तेषां नामानि !

वेशिषक न्याय मीमांसा सांख्य पातञ्चल वेदान्तानीति अभण ना-मानि । श्वाय गुरा न्यायदर्शने मुनिना गातमन किं निरूपित मस्ति ? । श्रूयतां धीमन् तस्मिन् शास्त्रे वेड्शिव पदार्था निरूपिताः । तेन किं भवति । निरूपित पदार्थ ज्ञानानन्तरं नित्यसुख्जानविशिष्टं जगला-नीरमीश्वरं जानाति तज्ञानान्तिहिति । हे गुरो तस्मिन्नवं वर्ष- ते ? तदाव श्वमेव पठितव्यं मया । गुरे। वैशेषिकात्य दर्शने मुनिना क-सादेन किमस्ति निरूपितं ? । शिष्य न्याय वैशेषिकयो मेनवेल द्यस्यं नास्ति यः किस्तियोविशेषे विद्यते सचावसरवशादक्तव्यः ।

द्या गरो मुनिना क्रीमिनिना मीमांसा दर्शने निं निरूपितं ?। तिसन् कर्मा प्रधानके प्रास्त्रे कर्माण्य मुसिरिति निरूपितं। कर्मा-णिच यज्ञत्रत तेणेदान वेदाध्ययन प्रस्तीति।

हे गेरे सांख्यनामक दर्गने मुनिनः कपिनेन कि निरूपितं ! तत् छाया मामुपिद्धः। ऋगु पिछा अक्ततेरिधस्थान माहेक जगन्तनाविभे-वन्तीत्यभिधाय थागचर्यया इत पापानां तत्त्वज्ञानादयस्तेनामुक्तिरिति निरूपितं।

पातञ्चल दर्शने मुनिना पतञ्चलिना कि निरूपित !। शृयन्ता तत् चनक दिद्यन्तत् प्रक्षति पुन्धयोत्री स्वार्थितः विपरमकार्यादि निरूप्य स्वार्थितं । तत् पापानां सुनिद्धिः निरूपितं । विपरमकार्याकः गुरे। सर्व्यदर्शनसारे वेदानो मुनिना व्यासेन कि निरूपित सन्ति !। श्रुदतां वतम जगल्कार्यामदितीयं चिदानन्दरूपमेक भेव ब्रद्धिति निरूप्य चार्यास्य प्रदेश प्रयोग मुक्तिरिति निरूपितं । हे गुरे। स्वमेष वरानादर्शनं तदादी मामध्यापय यदधीत्य परमेश्वर प्रदेश अविद्यासि ।

संस्कृत सद्यमं।

ग्रञ्जातटे पृत्वं वेदगर्भनामा बाद्मण कासीत्। सच मध्येषां शा-स्ताणां पारद्या। ततः स पाठशानां क्षता बहुन् विद्यार्थिनः शास्त्रा-णि स्वध्यापयत्। तदानीं सेऽध्यापनः शिष्ट्येः सद्यानि यानि कर्माणि कतवान् तानि तथा यानि यानि संस्कृतानि वाक्यानि कथितवान् तानि च मया परीपकारार्थं प्रदर्शन्ते।

प्रथमतः तावत् समीप यामवासिना विश्वतिविद्यार्थिना वेदग्रभस्य

पाठणात्ताम् खागत्य नानाणात्वां ग व्यथियते समः ततत्त्तस्याध्यापत्रस्य वक्किवदावन्त्व स्थाति नेवक्षास्य सम्मान्त्रात् शृक्षा वक्षदृरात् विद्यार्थिनः क्षमणः द्यागत्तुम् व्यारेभिन्दे । व्यथकता वेदगर्भस्य पुत्रि विद्यागर्भः पाठणात्तामाग्रतं विद्यार्थिनं सेवं तृष्ट्या पद्मव्य क्षत्वम् ! विद्यार्थिः प्रत्यु वाच वृश्वस्थाऽहं । विद्यार्थसः पुत्रस्त्यकत् करनात्रागति ! विद्यार्थिः पुत्रस्त्यकत् करनात्रागति ! विद्यार्थः पुत्रस्त्यकत् करनात्रागति ! विद्यार्थः प्रविद्यार्थः पुत्रस्त्यकत् करनात्रागति ! विद्यार्थः प्रविद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः प्रत्यार्थः विद्यार्थः स्वयः प्रवाद्याः प्रविद्यार्थः विद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः विद्यार्थः विद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः स्वयः स्वयः विद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः स्वयः विद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः विद्यार्थः विद्यार्थः स्वयः स्वयः स्वयः विद्यार्थः स्वयः स्वयः स्वयः स्वयः विद्यार्थः स्वयः
तता हो ससुपायाते। विद्याग्रभः पणक्क तै। कोयुवां ! वाक्तरणवादाम् कृतः वस्त्यदिक्तागते। गयाचित्रादिक्तायाते। विद्याध्ययन देतुमा। विद्याग्रभं स्नतः प्राप्त व्याख्ये वाख्यातुमक्षः॥

ततको श्रीमाधव देवश्यमीहम् श्रीदादव देवश्यमीहम् इति स्त स्त स्त नामभी भीचतुः। ततेर विद्यागर्भेण अनामकतम् इष्टीपविश्तन् इत्यु-स्ते तावासने उपविविश्तः। तदाध्यपक खागस्य ता दृशा एष्ट्राच तथे। रातिध्यं कत्वा विवासार्थं सठद्यं वास्यं दृशे।

ततस्त्रथः समायाताः तान् ४प्रच्छ स्वय गुरः क्षेत्र्यं कृत खायाताः कितिमित्त मिदागताः। क्षास्त्रभाः काणि गामानि यूयं मे दूत सत्यर्म्। ततस्ते प्रत्युचुः। वयं विद्यार्थिनः सर्वे कान्यकृत्ने न खास्रमाः

साम्रमेश्य इचायाता वेदाध्ययन कारणम्। नामानीमानि चास्माकम् इत्युक्ता खखनागानि कथयामासुक्तेः तत उपाध्याय उत्याय चामक्त चनेपितिशत इति सादरेक्षा ताना-सनेषु सूपवेश्यामास । ततस्ते पप्रक्षः कोभगत् ? चध्यापक चाह श्री वेदमभ देवश्यकीहम् । तता चिदार्थिनः पूर्वशुन नाम्ना तमधापकं विश्वाय प्रक्षेमुः । चध्यापक्ष तान् प्रत्यभिवाद्य तेषामा(तथ्यं विधाय निवासार्थं तेस्वा मठत्रयं ददेशः।

नानादेशाद् वस्त्रे विद्यार्थनकां पाठशालां समागताः सानागः त)न् जागमन असेग विव्धः एच्यति स्म ।

कस्तं ! ब्राह्मशीर्षं ! काइसि ! ब्राह्मगीऽस्मि । काभवान् ! हि-क्रोइस्म । कीऽयं द्वालयार्थं । कर्षः ! रफवेश्यः । कीइमा ! टानाऽ सा । कस्य वालकोऽयं ! कार्य पृद्धमण्यात्रकाः । किमिदं ! पुलकिमिदं । कि पुन्तकं ! वेटपुन्तकं । कस्मादाप्रतेशित ! स्ट्रादागतिश्मि । कृति। भवान समायातः ! सगायाते। स्ट्राट्टं । कीयुवां ! व्याह्मणा वार्या । की भवन्ता ! हिन्दावां । कावेती ! द्वालयाविमा । कावसू ! त्यमू-वैश्या । केयुवं ! व्याह्मणावर्यः । की भनन्तः ! वर्य व्याह्म । कह्मे ! द्वाल्या हमे । कार्यः ! एति वेद्याः । व्याह्मे ।

युनां करमात् समायति। ! ग्रहादावां समागति। भवन्तावागते। करमात ! यातां ग्रेहादुपागते। । गते। करमाद्युनामक ! यावागते। निजायमात्। भवज्ञासागतं करमात् ! यागतं ने। निजायमात्। भवतारागमः करमात् ! यागतं ने। निजायमात्। भवन्तः कृत यायाताः ! यागतं ने। निजायमात्। भवद्यागतं करमात् ! यागतं ने। निजायमात्। भवद्यागतं करमात् ! यागतं ने। निजायमात्। करमाद्युयं समायाताः ! खदेशादागतावयं। भवतामागमः करमात् ! यागनाः खदेशतः। सताय्यं कृतः स्थानतः ! सताः खस्थानते। वयं। स्थानते।

किन्देशीयस्व ? किं ग्रामीयस्व ? विज्ञगरीया भवान् ? कुत्र ते निवासः ? कुत्र निवमति भवान् ? निवासः कुत्र भवतः ? वसतिभवतः कुत्र ? क वासस्ते ? कुत्र ते ग्रद्धं ? किन्देशीया युवां ? निवासा कुत्र भवताः ? किन्देशीया युवं ? निवासाः कुत्र युश्चाकं ? भवतां वसतिः कुत्र ! कात्रमा भवतां ? कुत्रवाग्रदाः ? भवनाः कुत्र तिष्ठन्ति ? यूवं कुत्र निवस्य ।

तत श्रीदिचाः प्रस्नुचः । अहं वाश्वीरवेशीयः । खावां नेपानवाः सिने। वासरूपे निवासीनः । स्वां प्राम्चीतिष्ठे स्टहाः । प्राच्याः प्राचः । मणिपुरे निवासीने देखने वसतिर्ममः । जयन्तिपुरवास्त्रेषः श्रीहर्द्वेदस्य निजासमः । साउदेशे निवासानः । वयं वङ्गानवासिनः । सङ्गातदे सेवसितः । नवदीये वसन्तरमी ।

दाद्यिणात्याः प्रत्यवदन्। श्रीतृदेशीयावयं। वथमीत्मानाः। तथं वसामः कर्मादः। दाविङ्गे वस्तिमेमः। मद्याराष्ट्रं निवासानः। एते गुज्यरवामिनः।

पाखात्याः प्रत्युष्तुः । दारकायां निवासानः । रष्ठ वन्दावनाम्मी । मणुरायां वसन्तेत्रते । ग्रेशुक्ते वसतिमम । विवृधः पुनरपृष्कत् । कि-ज्ञासासि ? किन्तेनाम ? भवतः किज्ञाम ? काखाते ! ।

उत्तरं। सुधाकर नामाई। प्रभाकरः मे नाम। दामीदराखीई। पुनः प्रयः। किमथंमागतेशिन ! किझिमित्त मिहागतः ? किं सते भवदागमः ? किमागमन कारणं ? किमथंमागते। युवां ? खागताः किं सते यूथं ! किझिमित्तं व खागमः ? किमथंमागता यूथं !।

प्रत्युत्तराणि । अधीतुमागते । चावा मधीतुमागता । विद्यार्थिने । वर्ष । विद्याया हेतारागताः ।

> वयं विद्यार्थिनः सर्वे विद्याश्चित्तार्थमामताः। विद्याद्वेते।रिद्यायाताः नामानीमानि नः प्रद्रम्॥

नीतिविषये दृष्टानाः। १। एकस्तीहंस्याः प्रस्तावः।

एकस्या स्विया एकाइंसी खासीत् सावरटा प्रतिदिन में के रजता स्वां प्रामीष्ठ । एकदा सा स्वी मनसैवं विवेचयामास यद्यइं वरटाया ज्ञा-हारं वहेंयामि तदा एवा दे हे खोड़े दिने दिने प्रस्विष्यते । ज्ञान्तरं बज्जतरं भीजियतुं मा तां प्रावर्तत तिनेव प्रचुराष्ट्रमेन विदीयं कुल्लिक्सी समार । यणा—

> चलम्बं लङ्कामस्य जनस्य गतिरीदश्री । अलम्बद्ध मनन्तामः सिद्धतार्थाविनगर्यात ॥

र्। मण्जल्यभयाः प्रकावः ।

यक्षेत्रमणकी विशुचन्धिविषाणां उवितेदं चिनाशमास वशु-षाई महान् गुका। जननारं उनाच स भी उवस समे। प्रेयंक्षेत्रने भवतः यदि भारवे, घा स्थासदा उत्रतां जहं स्थानान्तरं व्रजामि। उव उवाच यरि भणन कुन्ते। प्रिंक्षित तक्षाने कुन्न वा पीड्यिस तद्यि न जाने इति। यथा—

> खग्रकाः ग्रिकामात्मीयां स्वाधन्ते येषदुर्ज्जनाः । ते भवन्तुप्रपष्टासाथ महतामेव सर्विधा ॥

३। म्हत्यु भनुष्ययाः प्रस्तावः ।

ग्कोमनुष्धः ख्रान्धे काष्ठभारं वस्त् ज्ञाम । ख्रान्तरं तद्भारवस्त्र नादित क्वान्तो मूला ख्रान्धतः काष्ठभारं तत्याज । खिपचात्मनो मृत्यं प्रार्थयामास । मृत्युद्धसमादेव तचीपस्थाय किथान् चाही किमधें मामर्थयसे ? नरस्तमुवाच मम ख्रान्धे काष्ठभारोत्तोत्तनाय तां प्रार्थ-येऽसं । यथा—

जीर्थान्त जीर्थतः वेषा दन्ता जीर्थन्त जीर्थतः। धनाषा जीविताषा च जीर्थताप न जीर्थति॥

१। सिंह ज्यान प्रसातः।

रकः सिंही विशेषाङ्यात् जर्थाभिभूतः भव्याणे कर्मा प्राणिन माहिने न प्रशाकः खती भव्याभिनाधी सिंहः प्रतार्थितुमनाः इ-लेनेक गर्त्तमध्ये तस्थाः एव जन्तवन्तमानाक्ष्यितु सागच्यन्ति तानि वगर्ते एत्य भव्यवीति एकदेकः लाग्न प्रशासः सिंह समीपं गत्या विवरतारिखित्वा च तं प्रणया निजारे हे सगेन्द्र त्वं कुप्रली ? तमाह सः यहा अस्व क क्यं गर्तस्यान्तरं नायामि ! अस्व क उवाच हे भूग-राज चहमनागता वहनां प्रवेश चिक्नं नालोक्षयाम। वणा—

> न किश्वित् सहसा कार्थः अर्था कार्थिवदा क्रांचित् । क्रियते चेत् विविचेव तेन भदं पुरष्क्रिया॥

५ । मिन्न गन्धा प्रस्तायः।

एकदा केनापि सिंहन सन् एकस्य पणिकस्य साह्यादभूत् । ततः परस्परस्य जनविक्रमकथने तथाविवाद ज्यासीत्। सिंही निजयन प्रता प्रयोगतिष्य न हुम्हन त्यावमूत् । इत्यवसरे मन्चीडिना भिक्तिप्रदेशे चिजयिता इदमदर्शयत् यदेकी मन्द्यः केष्रि गणदेशे चुष्यती हो विधाय सिंहमवेकी क्यामा। तदा केष्रशिचेदमुवाच यदि सिंही मन्ध्यत् चिजकरः स्थान्दा निह सिंहस्य ग्रने चीपकी नरः स्थान् वर्षे मनुष्यस्य गने चीपकी नरः स्थान् वर्षे मनुष्यस्य गने चीपकी नरः स्थान् वर्षे मनुष्यस्य गने चीपकी नरः स्थान् वर्षे

दुर्छन साचिभावेन न नरः गुडिमृक्तति । निह्न पद्मामसा चानात् वासीवे गुडिमाप्रयात्॥

मर्कटक मधुमिल्या प्रस्तावः।

एकदा सकेटक एकां मध्मित्तका मिदमुवाच यदि भवित मामनुचरं करोषि तदाइं भवत्या यनुक्षे।भूत्वा लघु धचेतुं सक्षोमि। इत्युग्रीनाभस्य वचनात् मित्तका खीचकार परन्तु बदासी अर्कटको नामकत् तदा मध्मित्तका को।धात् तं मर्कटकं भूकेन विदार्शयाचा मारयामास: सतु मर्कटको मधुले।भाल् प्रारात् करें। अवसान समधे मर्कटक्नेनेदमुक्तं हा थेनाहं दुई शाकान्ते। इभने तिमग् कर्ष मम् प्रतित्ति।
रासीत् । स्थारण रस सम्बा स्थोहं कर्ष शाखीकमाह मेथत

व्यक्तमः क्रमतामानी किथायां यः प्रयक्ते । सिंह शास्त्रास्त्रदलञ्ज लभते प्राग संप्रयं ॥ ७ । बासवाभेक प्रस्तादः ।

एकी जलाशय यासीत् यस बहवी भेका खबसन्। एकदा तसीरे शिश्व की विदुस्पाति छन्। तस्य शर्कराभिः की डामतास्ते असे वार्वारं शर्कराश्विश्वपुः। तेन च की खानां अधाकृषानां भेकानां सहान् की श्रीऽजावतः। तर्वन्तरं तेशं भेकानां सधे एकः साहसिकी। भेकी जनाश्यानुश्वमुनीत्य कथ्यति रस हा भाः प्रियवालकाः कथं सावरं धूर्य निज्ञातीय नेष्ठ्यं शिक्तध्वे। खहं ख्यत्या विनयं करोन्मि यत् युश्वाभिविधेचनीय मिति। यद्ययेवा युश्वाकं की डा किन्यस्मान् कं सर्क सेवेति। यथा—

परदुः सं समृत्याद्य यः सीय सुखभी हते । स यदि सादिक्षेत्री नेर ने को गमिस्रति ॥ ८ । कुल्कुर द्यम प्रकावः ।

यकः कुक्कुरो धासकूरोपरि प्रतिदिनं सुख्यापः तत्रचैकी स्वः जुदाधावाधितस्तं घासं भेतिसमाजगामः। कुक्कुरः समागत स्वभमनः बीक्यात्यम् कठोर व्यन् क्रिया कुरचन प्रतेसं दूरीचकार। उष्टमः कुन्कुरात् मीतः समिदमुक्तवान् रे विंख प्रशेष वासिममं लन्त्र भोव्यन् से खन्यानिय भीक्षं लिवारयसि। भयमेतत् त्वानेन क्रूर खभावेन खं नाष्ट्रमेखसीत्युका उपभोत्यन जगाम। क्ष्यन्तरं कुन्कुर कृण्चय रक्षां कुर्व्यवनक्षेत्र मार। यथा—

तेते सत्यक्षाः प्रधिष्ठ काः खार्थस्य बाधेन ये।
सध्यक्षाः प्रकीयकार्य्यपुष्टाः सार्थावराधेन ये॥
तेऽभी सानुष्ठ एक्ताः प्रकितं सेः व्यार्थतेष्ट्रन्यते
ये तद् प्रक्ति निर्यथ्यं प्रक्ति ते के न आनी मधे॥
ह । क्षष्ठ कृष्णास्प्रयोग प्रसावः

यकः सबकः शिक्षिर समग्रेऽतिष्ठभाते समुत्याय नदी तीरे गकान् मतवन पति स्वामिष्टं नुयाराज्यं पञ्चितां रेट्छं। यमन्तरं
द्याणीसः सवना यक्षेन तं निजारण्डं निनाय एवं भीतातें तमिष्ठना
सन्ताप्य जीवियता दुखेन पत्तेन च प्रतिदिन मन्द्रतः सन्पाधयामास। ख्यासीत् स्ववस्थैकः अल्लास्य च संपंध मण्ड मर्व्या एक्षण्य
यासेन दृष्तरः भ्रेमाभृत्। यनेनेन रूपेण स्वक्षभ्यने भुजंगा बङ्गार्थः
साम्यामास। एकदा देवयोगेन स्वक्षण्य स्वक्षभ्यने भुजंगा बङ्गार्थः
सा संपंत्त क्रूरसभावतया तं वाचकं दर्शः। अनन्तरं स्वक्षण्य
समार। ततः स्वकः समागत्य संपेध निन्नतं पुत्रं दर्शः। सतु बङ्गत्ये सर्पं भत् स्थित्वा क्षित्वान् रे यापिष्ठ दुर्मते त्वा मर्च स्वतः
सर्पं समानीय जीवियत्वा यत् पाच्यामास तस्य किमीदणं पत्तं !
सर्पंः क्ष्ययति सम खहं निजधमां रिक्तवान् त्येवाग्रे तवानिष्टं सतं
सदाच भवता समीपकारः सतकदेव संमुप्तः मिदं। यथा—
सम्बद्धितापि भुजगः प्रसान वश्यस्तराखनादिष निक्वनिवेश्वः।
स्वाम् परेष्यस्ततस्य स्वत्वादी विश्वास स्वेश रक्निन वृध्विभेवः।

१० शाधमहत्रास प्रस्तावः।

रकी याथ रकिसन् वने स्वायायां ग्रत्या सहानं भूकरं स्वाध्व हतवान्। तती स्वभूकर स्वाधिमंहताभारेण परित्रानास्य ग्रस्कतः पणि तस्य दिनावसानं बभूव। मुळकीःऽति लेभिन स्वाध्वकरो विष्वाय ग्राम्मुं नाप्रकत्। स्वत्यव रकस्याम्हत्यस्य सूले राजा भ्यवसत्। तत्रकः कालसर्पाक्तस्य महि इत यत् प्रक्षपत्तं निपतित तदेव भुद्धानः स्थि-तवान्। तत्रव स्वाधमवलेक्य सर्पास्थन्तयामास हा स्थां निभावसाने गर्व्याय प्रकामाणि ग्रहीत्वा ग्रामस्यति। स्वते समाहार विरेश्वी म-विस्यति। स्वतेऽसं येन ग्रहीत्वा ग्रामस्यति। स्वते समाहार विरेश्वी म-विस्यति। स्वतेऽसं येन ग्रहीत्वा ग्राम्मं नाहित तदिसेयमिति विचित्तायः तं ददंध। तहंप्रतेन विस्वस्थिति स्वाधः कार्धिनेकवाणं मुक्का सर्पे निज-धान। प्रसात् सीपि इलाइलस्यालया प्राम्मन् विजहो। तत्र दस्य स-सीपे रकाः ग्रह्माण स्वासीत्। सहि पूर्वे समागते स्वाधे मनसेदमिष-न्यात् राजि समदः समागतः स्वाधियं धुवसेवात्र मांसं प्रका भोत्यते स्वते। सन्धमिष विश्वहास्थतीति स्वति सत्वः सांसं भुक्का न किश्वहा-स्वति तथापि स्वकास्थिनित्ययं प्रास्थामीति।

अध सर्परंशनेन वाधमा मृत्यं वाधणरेग सर्पस्य मृत्युमवले विस्तालक्षक्ष मृत्युमवले विस्तालक्षक्ष स्वालक्षक्ष स्वालक्षक्ष स्वालक्ष्म स्वालक्य स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्य स्वालक्ष स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म स्वालक्ष्म

ृ वर्त्तवः सञ्चये। नित्यं वर्त्तवो निति सञ्चयः। जित्त सञ्चयशीलक्तु धनुषा जम्मुकोञ्चतः।।

११ । मधुमचिका क्षेत्रपत्तिकोः प्रस्तावः ।

रका भधुमित्तका तथातुरा सती जलशानाण काश्विद्दी गता तला-के निपपात । ततः सा नद्याः स्रोतसा चिलता कियद्र मगन्त्र । व्यन-मतः कित्र कपितो विपद्यमां तां मधुमित्रकासवलाका तीरस्थ तरीः सालां नमयामास । कतः सानभीभूनां प्राखामालम्ब मित्रका स्रजी-व्यत् । स्रथ कतिपय दिभाने काश्विमारित जालमध्ये कपीतः पपात । ततः समुग जालमावर्धति व्योधे मदन्तकः कपितो विपदि व्यपतदिति गान्तिका ददर्श । व्यन्तरं मित्रका सपदि निजमुखाद श्वकवेधेन व्याधं पीइयामास ततः कातर्तरे। व्यापः सगुगं जालं तव्याज । इत्यदसरे कपीतपत्ती जालात् निर्मात्या जीव्यदिति । यथा—

> श्रत्थोपकारः कर्नेखोनापकारः कथञ्चन । नीपकारात् परेधिनी नापकाराच पातकं॥ १२। श्रकटपाच प्रधिक्योः प्रकावः।

रकः धकटनहः प्रजटं गमयामास । अनन्तरं पिथ गर्तमधी एकदः पितिला प्रकटेशिकहें बम्बः निरुद्धे प्रकटे एकटनाइः एकटात् म्-मि निपत्य परदेनताया आराधन तत्परोऽभृत हे परमेश्वर मम प्रकटं गर्भाटुडुत्य देहि । एतिसम्बन्तरे एकः समाग्रतः पिथकः धकटनाइं प्रति निजगाद रे मूर्वं किमिटानी करोधि ! निज्ञात्मखेषां निना किमि सिध्यतीति । अतस्व प्रकटचके स्वन्धं दन्त्वा समुद्धर तथा थाः टकं क्ष्ययाच सन्ताद्ध । ततः परमेश्वर समर्थेन प्रकटीय मृत्तिर्थन्तीति । यथा—

उद्गेशिनं पुण्युसिंद्दमुपैदिन्द्यादि वन दयमिति वापुरवा वदन्ति । देवं विवञ्च कुरुपारवमात्मणताम यक्षेत्रते यदि न सिथाति केाऽच देश्यः

मूढ़ अशीत धनामम तथां कुश्तमृत् मनसि विद्यााः

यस्त्रभसे निजनमापासं विसं हैन विनादय चिसं ॥ अर्थं मनर्थं भावयं वित्यं नास्ति ततः सुखनेपः सत्यं । अकादिष धनभाजां भीतिः जल वेधा विदित् होतिः ॥ कात्व कान्ता कसी पुःवः मंसारीय मतीव विचित्रः। कस्य खंवा कुल शाद्यात कत्त्वं चिकास सदिई व्यातः ॥ माक्द्यन जन धावन गर्ध एरति निमेद्यात् काजः सर्कः। मायासधीमहमांखलं प्रिला ब्रह्मपरं प्रविशाम विदिला॥ गिलिनीदल यत जलजतर लं तदळीवन सतिश्व चयनं। द्यमिति सञ्जन संग्रहितं भा सर्वातस्वार्णव तस्मे नेता ॥ यावधिनापार्कन महा सायविक परिवारी रक्षः। तदनुच जर्या जर्कर देखे वासी कीपि न प्रकृति मेहे॥ प्रात्मचानविधीना मूढ़ा से एयन्त नरक निगृद्धाः। सुरक्षतिर तमसून[नवासः प्राथास्त्रसमिनं वासः। मर्ले परिकट्ट भेरतखामः वास्य मुखंन करोति विश्वागः । बानसादट कीजासक्त करमसायत्तमगीरकः। र दकार चिना ममः परमेत्रदाशि कापि म लगः॥ धनी मित्रे प्रक्ते बन्धा मातुष यतः विग्रह सन्धे।। भवसमितः सर्वेत्रलं गञ्जसित्रार्यदि मताच । दिनयामिन्या सार्य प्रातः क्रिश्चिर वसन्तौ सुनरासातः। जीजः कीड्ति गच्छतावृत्तद्वि न मुख्याशा वायः ॥

हति मेहिनुदूर श्लोकाः। विपरिश्वेर्थमणभुदयेखमा सदिस वाक्पटुतायुधिविक्रमः। यश्वसिचाभिक्षियसँ श्रुता प्रकृतिसङ्गिदं हि भश्वासानां॥ विन्दन्तु भीतिनिषुषा यदि या खुवन्तु

लक्षीः समाविशतु गुच्छतु वा यथेछं। चाचैव वा मरणमन्तु युगान्तरे वा न्यास्यात्मयः प्रविचलन्ति परं न धीराः ॥ जायां धिया हरति निश्चति वाचि सत्यं माने। इति दिश्वति पापमपाकरोति : चेतः प्रसादयति दिख् तनीति की नि सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुंसां 🛭 व्याचम्यं हि मनुष्यामां प्ररीरस्थे। महारिपुः। नास्य दाम समावन्यः शालायमावसीदति ॥ वर गहन दुर्भेषु भानतं वनचरैः सह। न मूर्ख जन संसर्गः सुरेन्द्रभवनेखिष ॥ धनस्यात्वमनारणविग्रहः परधनाय रतिः परशोधित । सुजन बन्धुजनेव्यसिक्ष्माता प्रकृतिसिद्धिमदं हि द्रातमनां॥ केयूरा न विमुखयन्ति पुरुषान् हारा न चन्द्री **अव**ना न खानं न विलेपनं न कुसमं नालवृता मूर्डेजाः। वाखेका समलक्षरोति क्षतिनं या संखाताधार्थते चीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणं ॥ इति भर्त हरि स्वीकाः।

खनानन् दाहार्ति विश्वति श्रमभोत दीपदहनं न मीनोपि खात्वा त्यत्वविश्व मन्त्राति पिश्वतं । विजानन्ते।ऽध्येतान् वयमहिवपच्चाल जटिखान् न सुधामः कामानहृह महनो मेशहमहिमा॥ जन्मेदं खर्थतां नीतं भवभोगोपिलप्सवा। काच मूळ्येन विजीते।हन्त चिन्तामणिर्मया॥ कीनाप्यनर्थविचना कपटं प्रयुक्त मेतत् सृष्ट्यन्यवस्थम्यं विचित्रं कस्याचकः कथिम स्वजनीजनी वा सप्रेन्त जाससरग्रः खसु जीवसीनः। दश्चति ताबदमीविषयाः सर्वं स्पृत्रति यावदियं दृदि गूज्ता। मनसि तत्त्वविद्यं च विवेचके क्ष विषयाः का सर्वं का परिस्रहः।।

स्नास तानावरा पावयपण का विध्वाः का सुख का प्रार्थकः ।

स्वमीमां जन्तूनां स्नित्य निमेष स्थिति जुवां

विधाने सीराणां कर्ह परितापस्य विषयः ।

स्वणादुः पाद्यन्ते विखयमपि यान्ति स्वणममी

नकेषि स्थातारा हुमनिरि पर्याधि प्रस्तयः ॥

वनेषि देशाः प्रभवन्ति रागिणां ग्रह्मेषु पश्चित्रय निग्रहस्तपः ।

स्रवत्ति कर्माण गः प्रवर्तते निग्रसरागस्य ग्रहं तेपावनं ॥

मिनन्द्या यदि जनः परितेष मेति नन्यप्रयह स्लभोऽयमन्ग्रहो मे ।

स्रेयोधिनो हि सुरुषाः परतुष्टिहेतोद्ः साध्विताव्यपि धनानिपरिस्य जिनाः।

चारित्यका गतामते रहरहः सङ्जीयते जीवनं चापारे वेळकार्यं कार्याश्वतेः कार्जापनजायते। द्वा जन्म जरावियोगमरमं नासच्य नेत्ययते पीत्वा मोष्ठमयी प्रमोदं मदिरामुक्तत्त भूवं जगत्। धेर्यं यस्य पिता ज्ञमाच जननी शान्तिस्यरं मेषिनी सत्यं सूनुर्यं द्याच भगिनी साता मनःसंयमः। ग्रम्या भृमित्वं दिशोपि वसनं ज्ञानास्तं भोजन-मेते यस्य जुट्मिनो वद तखे कस्माद्भ्यं योगिनः॥ प्रमाणविनाश संग्रय करीं प्राप्यायदं दुस्तरां प्रत्यासम् भया नवेत्ति विभवं सं जीवनं काङ्चति। उत्तीर्येख्न तते। धनार्यमप्रां भूयोविश्वत्यापदं प्राचानाच् धनस्य चाधमधियामन्योन्यकेतुः प्रमः॥ महता पुष्ण प्रस्तान कीतेयं कार्यनेत्वया।

भवारकां मौमं तन्ग्रहिमदं कित्र बजर्स बली वालचीरों नियतमस्ति। भाष्ट्रजनी। महीला जानामि विहति मणके भीजकवर्ष ममाधानं कला किरतर दशा जाएत जनाः ।। सूक्षिक्षेत्रस्थ यनसः सजनक्रियतः मादासहे बू ता वाषममूधकी विषमुचं यहिमद्र विद्यामते। या यस्य प्रकृतिः स तां वितन्तां किं रक्तया चिल्लया कुर्मास्तर् खलु कर्मा जन्मनिम एक्वेदाय यन्तामि ।

इति प्रावित्यत्व स्वी (जाः ।

एखा	पंति	चमुड	मुह
		•	-
ñæ	२ १	मुणिकीर्थ	मु (नस्तीर्थ)
४९	٤	वितरभाइति	वितरमाञ्च्यत
LE	3	ग्रह	æ ~~इ~~ ं
५ ८	~	विद्यानेन	विद्यामंत
4,6	१८	उपाया	उपाया
4E.,	१७	श्वक्षां वि	प्रकाषि 🗼
¥.E	₹.₹	सम्पति	सम्पृति
∉•	২	विषये	विषये
4.	٤	कारदर्शित	कारे।दर्शित
40	٤	सुखोऽमेर्व	संखोऽभवं
10	२१	य स्त	यश्व
13	. 8	भे।चन्ति	भेष्यानि
42	54	सुखनागति(हि	सुखेनागतामि
\$ \$	*	ष श्रीद्भवा	वक्षाद्भव
44	8.	संस्कृष	संस्कृत
#		बमुतिङ	समुत्तिष्ठ